

F. Aloysii
i Ordinis
M.V.





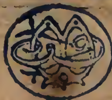
Quinti
HORATII
Flacci
OPERA
Denuo emendata

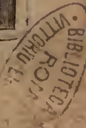




Amsterodami,
Sumtibus
Societates

ANNO CIƆ IƆC LXVIII







VITA Q. HORATII FLACCI

E vetusto codice Bland. descripta.

QUINTUS HORATIUS Flaccus Venusinus, patre, ut ipse quidem tradit, libertino & exactionum coactore, ut vero creditum est, salsamentario, cum illi quidam exprobrasset in altercatione, Quoties ego vidi patrem tuum brachio se emungentem? Bello Philippensi excitus à M. Bruto Imperatore, tribunus militum meruit: victisque partibus venia impetrata, scriptum Quæstorium comparavit. ac primo Mæcenati, mox Augusto in gratiam insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, satis demonstratur illo expigrammate,

Ni te visceribus meis Horati
Plus jam diligo, tu tuum sodalem
Hinno me videas strigosiorem.

Sed multo magis extremis Esquiliis tali ad Augustum elogio,

Horatii Flacci, ut mei, esto memor.

Augustus epistolarum quoque ei officium obtulit, ut hoc ad Mæcenatem scripto significat: Ante ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum, nunc occupatissimus & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, & nos in epistolis scribendis adjuvabit. Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam suam suggerere desiit. Extant epistolæ, equibus argumenti gratia, pauca subjeci. Sume tibi aliquid juris apud me, tanquam si convictor mihi fueris: recte



enim & non temere feceris, quoniam id usus mihi tecum esse volui, si per valetudinem tuam fieri possit. *Et rursus:* Tui qualem habeo memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire: nam incidit ut illo coram fieret à me tui mentio. Neque enim si tu superbus amicitiam nostram sprevisti, ideo nos quoque ἀνθυπερφρονοῦμεν. Præterea sæpe eum inter alios jocos, purissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat, unaque & altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus usque adeo probavit, mansuraque perpetuo . . . . ut non modo Sæculare carmen componendum injunxerit, sed & Vindelicam victoriam Tiberii Drusique privignorum suorum: eumque coëgerit propter hoc, tribus Carminum libris ex longo intervallo quartum addere. Post Sermones vero lectos quosdam, nullam sui mentionem habitam ita sit questus: Irasci me tibi scito, quod non in plerisque ejusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An vereris ne apud posteros infame tibi sit, quod videaris familiaris nobis esse? Expressitque Eclogam, cujus initium est,

Cum tot sustineas & tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.

Habitu corporis brevis fuit atque obesus: qualis & à semetipso in Satyris describitur, & ab Augusto hac epistola: Pertulit ad me Dionysius libellum tuum, quem ego (ne accusem brevitatem) quantuluscunque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris ne majores libelli tui sint quam ipse es: sed tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas, cum circuitus voluminis tui sit ὀγκωδέστατος, sicut est ventriculi tui.

Ad

Ad rés Venereas intemperantior traditur. Nam ſpeculato cubiculo ſcorta dicitur habuiſſe diſpoſita, ut quocunque reſpexiſſet, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in ſeceſſu ruris ſui Sabini aut Tiburtini: domuſque ejus oſtenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas & elegi ſub ejus titulo, & epiſtola proſa oratione quaſi commendantis ſe Mæcenati; ſed utraque falſa puto. Nam elegi vulgares, epiſtola obſcura: quo vitio minime tenebatur. Natus eſt VI. id. Decembris, L. Cotta & L. Torquato Conſulibus. Deceſſit V. Kal. Decemb. C. Mario Cenſorino & C. Aſinio Gallo Coſſ. poſt nonum & quinquageſimum annum, hærede Auguſto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis non ſufficeret ad obſignandas teſtamenti tabulas. Humatus & conditus eſt extremis Eſquiliis juxta Mæcenatis tumulum.

Ejuſdem Horatii vita, in eodem codice aliter deſcripta.

QUintus Horatius Flaccus libertino patre natus in Apulia, cum parente in Sabinos commigravit. quem cum pater puerum Romam miſiſſet in ludum litterarium, parciſſimis eruditus impenſis, anguſtias patris vicit ingenio, coluitque adoleſcens Brutum, ſub quo tribunus militum civili bello militavit: captuſque à Cæſare poſt multum tempus, beneficio Mæcenatis non ſolum ſervatus, ſed etiam in amicitiam receptus eſt. quapropter Mæcenati & Auguſto in omnibus ſcriptis ſuis venerabiliter aſſurgit. Scripſit autem Carminum libr. IV. Epodon I. Carmen Sæculare. Sermonum lib. II. Epiſtolarum II. De arte poëtica I. Commentari ſunt in illum Porphyrion, Modeſtus, Helenius Acron. Omnium autem optime Acron.

TESTIMONIA
de Scriptis
HORATII.

M. Fabius Quintilianus, De Lyricis Horatii.

AT LYRICORUM idem Horatius fere solus legi dignus. Nam & insurgit aliquando, & plenus est jucunditatis, & gratiæ; variis figuris & verbis felicißime audax.

De iisdem Petronius.

PRæterea curandum est, ne sententiæ emineant extra corpus orationis expressæ, sed intexto vestibus colore niteant. Homerus testis, & Lyrici, Romanusque Virgilius, & Horatii curiosa felicitas.

De Satyris Quintilianus.

SATYRA quidem toto nostra est: in qua primus insignem laudem adeptus est Lucilius: qui quosdam ita deditos sibi adhuc habet amatores, ut eum non ejusdem modo operis autoribus, sed omnibus poëtis præferre non dubitent. Ego quantum ab illis, tantum ab Horatio dißentio, qui Lucilium fluere lutulentum, & esse aliquid quod tollere poßis, putat. Multo est tersior ac purus magis Horatius, & adnotandos hominum mores præcipuus.

De iisdem autor libri De causis corruptæ eloquentiæ.

SEd vobis utique versantur ante oculos, qui Lucilium pro Horatio, & Lucretium pro Virgilio legunt.

Idem, De autore.

EXigitur enim jam ab oratore etiam poëticus decor: non Attii aut Pacuvii veterno inquinatus, sed ex Horatii & Virgilii & Lucani sacrario prolatus.

Q. HORATII FLACCI CARMINUM

LIBER I.

ODE PRIMA.

Alios aliis rebus duci: se lyricorum versuum studio teneri.

MÆcenas atavis edite regibus,
O & præsidium, & dulce decus meum;
Sunt quos curriculo pulverem Olympicũ
Collegisse juvat, metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos.
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Numquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rateis
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra juvant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellaque matribus
Detestata. manet sub jove frigido
Venator, teneræ conjugis immemor
Seu visa est catulis cerva fidelibus,
Seu rupit tereteis Marsus aper plagas.
Me doctarum hederæ præmia frontium
Diis miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharumque leves cum Satyris chori,

Secernunt populo; si neque tibias
Euterpe cohibet, nec Polyphymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod si me Lyricis vatibus inseres,
Sublimi feriam sidera vertice.

AD AUGUSTUM CÆSAREM.

ODE II.

Deos omnes iratos esse Romanis, ob Cæsaris cædem: unam imperii spem in Augusto constitutam.

Jam satis terris nivis, atque diræ
Grandinis misit pater, & rubente
Dextera sacras jaculatus arceis,
Terruit urbem:
Terruit genteis, grave ne rediret
Sæculum Pyrrhæ nova monstra questæ.
Omne cum Proteus pecus egit altos
Visere monteis.
Piscium & summa genus hæsit ulmo,
Nota quæ sedes fuerat columbis:
Et superjecto pavidæ natarunt
Æquore damæ.
Vidimus flavum Tiberim retortis
Littore Etrusco violenter undis,
Ire dejectum monumenta regis,
Templaque Vestæ:
Iliæ dum se nimium querenti
Jactat ultorem, vagus & sinistra
Labitur ripa, Jove non probante,
Uxorius amnis.
Audiet, civeis acuisse ferrum,
Quo graves Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara juventus.
Quem vocet divum populus, ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit parteis scelus expiandi
Jupiter? tandem venias precamur,
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo:

Sive tu mavis Erycina ridens,
Quam Iocus circumvolat, & Cupido,
Sive neglectum genus, & nepotes
Respicis auctor.
Heu nimis longo satiate ludo:
Quem juvat clamor, galeæque leves,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.
Sive mutata juvenem figura,
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Majæ, patiens vocari
Cæsaris ultor:
Serus in cœlum redeas, diuque
Lætus intersis populo Quirini:
Neve te nostris vitiis iniquum
Ocyor aura
Tollat. hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater, atque princeps:
Neu sinas Medos equitare inultos
Te duce Cæsar.

IN VIRGILIUM ATHENAS PROFICISCENTEM.

ODE III.

Secundam ei navigationem precatur: deinde occasionem nactus, hominum audaciam detestatur.

Sic te diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida sidera,
Ventorumque regat pater,
Obstrictis aliis, præter Japyga:
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem precor:
Et serves animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec tristeis Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non Arbiter Adriæ
Major, tollere seu ponere vult freta.

Quem mortis timuit gradum,
  Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
  Infameis scopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abscidit
  Prudens Oceano dissociabili
Terras, si tamen impiæ
  Non tangenda rates transiliunt vada.
Audax omnia perpeti
  Gens humana, ruit per vetitum nefas.
Audax Japeti genus
  Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætheria domo
  Subductum, macies, & nova febrium
Terris incubuit cohors:
  Semotique prius tarda necessitas
Leti, corripuit gradum.
  Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.
  Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
  Cœlum ipsum petimus stultitia; neque
Per nostrum patimur scelus
  Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD L. SEXTIUM CONSULAREM.

ODE IV.

Adventu veris, & communi moriendi conditione proposita, hortatur ad voluptates.

Solvitur acris hyems grata vice veris, & Favoni:
  Trahuntque siccas machinæ carinas:
Ac neque jam stabulis gaudet pecus, aut arator
  Nec prata canis albicant pruinis.
Jam Cytherea choros ducit Venus imminẽte Luna:
  Junctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede, dum graveis Cyclopum
  Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
  Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu

Seu poscat agna, sive malit hædo.
Pallida mors æquo pulsat pede pauperum taber-
Regumque turreis. ô beate Sexti, (nas,
Vitæ summa brevis spē nos vetat inchoare longā,
Jam te premet nox, fabulæque manes,
Et domus exilis Plutonia. quo simul mearis,
Nec regna vini sortiere talis,
Nec tenerum Lycidā mirabere, quo calet juventus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM.

ODE V.

Miseros esse qui illius amore teneantur. se ex eo, tanquam è naufragio, enatasse.

QUis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urget odoribus
Grato, Pyrrha, sub antro?
Cui flavam religas comam
Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
Mutatosque deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Emirabitur insolens,
Qui nunc te fruitur credulus aures:
Qui semper vacuam, semper amabilem
Sperat, nescius auræ
Fallacis! miseri, quibus
Intentata nites. me tabula sacer
Votiva paries indicat, uvida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris deo.

AD VIPSANIUM AGRIPPAM.

ODE VI.

Bella ab eo gesta à Vario cantatum iri: se conviviis tantum, & amoribus describendis aptum esse.

SCriberis Vario fortis, & hostium
Victor, Mæonii carminis alite,
Quam rem cumque ferox navibus, aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Pelidæ

Pelidæ ſtomachum c
Nec curſus duplicis p
Nec ſævam Pelopis d
Conamur, tenues gr
Imbelliſque lyræ m
Laudes egregii Cæſari
Culpa deterere ingeni
Quis martem tunic
Digne ſcripſerit? aut
Nigrum Merionen? a
Tydiden ſuperis parem
Nos convivia, nos p
Sectis in juvenes ungu
Cantamus vacui; ſive
Non præter ſolitum lev

AD MUNATI
CONSU

ODE

Alias aliis: ſibi Tiburtina
tatio ad voluptates.

LAudabunt alii claram
Aut Epheſum, bim
Mœnia, vel Baccho The
Inſigneis, aut Theſſala
Sunt quibus unum opus e
Carmine perpetuo cel
Undique decerptæ frond
Plurimus, in Junonis h
Aptum dicit equis Argos
Me nec tam patiens La
Nec tam Lariſſæ percuſſit
Quam domus Albuneæ
Et præceps Anio, & Tib
Mobilibus pomaria riv
Albus ut obſcuro determ
Sæpe Notus, neque pa
Perpetuos: ſic tu ſapien
Triſtitiam, vitæque lab
Molli, Plance, mero; ſ
Caſtra tenent, ſeu den
Tiburis umbra tui. Teuc

AD LYDIAM.

ODE XIII.

Dolet sibi Telephum anteponi.

tu Lydia Telephi
ervicem roseam, cerea Telephi
rachia; væ, meum
s difficili bile tumet jecur.
mens mihi, nec color
ede manent. humor & in genas
bitur, arguens
entis penitus macerer ignibus.
tibi candidos
nt humeros immodicæ mero
e puer furens
t memorem dente labris notam.
e satis audias,
erpetuum, dulcia barbare
oscula, quæ Venus
arte sui nectaris imbuit.
, & amplius,*
rupta tenet copula, nec malis
uerimoniis,
citius solvet amor die.

TUM, BELLUM CIVILE REPARANTEM.

ODE XIV.

, referent in mare te novi
s. ô quid agis? fortiter occupa
onne vides, ut
migio latus,
s celeri saucius Africo,
ue gemant, ac sine funibus
e carinæ
periosius
? non tibi sunt integra lintea:
quos iterum pressa voces malo:
Pontica pinus,
nobilis
genus, & nomen inutile:

enim & non temere feceris, quoniam id usus mihi tecum esse volui, si per valetudinem tuam fieri possit. *Et rursus:* Tui qualem habeo memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire: nam incidit ut illo coram fieret à me tui mentio. Neque enim si tu superbus amicitiam nostram sprevisti, ideo nos quoque ἀνθυπερφρονοῦμεν. Præterea sæpe eum inter alios jocos, purissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat, unaque & altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus usque adeo probavit, mansuraque perpetuo . . . . ut non modo Sæculare carmen componendum injunxerit, sed & Vindelicam victoriam Tiberii Drusique privignorum suorum: eumque coëgerit propter hoc, tribus Carminum libris ex longo intervallo quartum addere. Post Sermones vero lectos quosdam, nullam sui mentionem habitam ita sit questus: Irasci me tibi scito, quod non in plerisque ejusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An vereris ne apud posteros infame tibi sit, quod videaris familiaris nobis esse? Expressitque Eclogam, cujus initium est,

Cum tot sustineas & tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.

Habitu corporis brevis fuit atque obesus: qualis & à semetipso in Satyris describitur, & ab Augusto hac epistola: Pertulit ad me Dionysius libellum tuum, quem ego (ne accusem brevitatem) quantuluscunque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris ne majores libelli tui sint quam ipse es: sed tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas, cum circuitus voluminis tui sit ὀγκωδέστατος, sicut est ventriculi tui.

Ad

Ad res Venereas intemperantior traditur. Nam ſpeculato cubiculo ſcorta dicitur habuiſſe diſpoſita, ut quocunque reſpexiſſet, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in ſeceſſu ruris ſui Sabini aut Tiburtini: domuſque ejus oſtenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas & elegi ſub ejus titulo, & epiſtola proſa oratione quaſi commendantis ſe Mæcenati; ſed utraque falſa puto. Nam elegi vulgares, epiſtola obſcura: quo vitio minime tenebatur. Natus eſt vi. id. Decembris, L. Cotta & L. Torquato Conſulibus. Deceſſit v. Kal. Decemb. C. Mario Cenſorino & C. Aſinio Gallo Coſſ. poſt nonum & quinquageſimum annum, hærede Auguſto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis non ſufficeret ad obſignandas teſtamenti tabulas. Humatus & conditus eſt extremis Eſquiliis juxta Mæcenatis tumulum.

Ejuſdem Horatii vita, in eodem codice aliter deſcripta.

QUintus Horatius Flaccus libertino patre natus in Apulia, cum parente in Sabinos commigravit. quem cum pater puerum Romam miſiſſet in ludum litterarium, parciſſimis eruditus impenſis, anguſtias patris vicit ingenio, coluitque adoleſcens Brutum, ſub quo tribunus militum civili bello militavit: captuſque à Cæſare poſt multum tempus, beneficio Mæcenatis non ſolum ſervatus, ſed etiam in amicitiam receptus eſt. quapropter Mæcenati & Auguſto in omnibus ſcriptis ſuis venerabiliter aſſurgit. Scripſit autem Carminum libr. IV. Epodon I. Carmen Sæculare. Sermonum lib. II. Epiſtolarum II. De arte poëtica I. Commentari ſunt in illum Porphyrion, Modeſtus, Helenius Acron. Omnium autem optime Acron.

TESTIMONIA
de Scriptis
HORATII.

M. Fabius Quintilianus, De Lyricis Horatii.

AT LYRICORUM idem Horatius fere solus legi dignus. Nam & insurgit aliquando, & plenus est jucunditatis, & gratiæ; variis figuris & verbis felicissime audax.

De iisdem Petronius.

PRæterea curandum est, ne sententiæ emineant extra corpus orationis expressæ, sed intexto vestibus colore niteant. Homerus testis, & Lyrici, Romanusque Virgilius, & Horatii curiosa felicitas.

De Satyris Quintilianus.

SATYRA quidem toto nostra est: in qua primus insignem laudem adeptus est Lucilius: qui quosdam ita deditos sibi adhuc habet amatores, ut eum non ejusdem modo operis autoribus, sed omnibus poëtis præferre non dubitent. Ego quantum ab illis, tantum ab Horatio dissentio, qui Lucilium fluere lutulentum, & esse aliquid quod tollere possis, putat. Multo est tersior ac purus magis Horatius, & ad notandos hominum mores præcipuus.

De iisdem autor libri De caussis corruptæ eloquentiæ,

SEd vobis utique versantur ante oculos, qui Lucilium pro Horatio, & Lucretium pro Virgilio legunt.

Idem, De autore.

EXigitur enim jam ab oratore etiam poëticus decor: non Attii aut Pacuvii veterno inquinatus, sed ex Horatii & Virgilii & Lucani sacrario prolatus.

Q. HORATII FLACCI CARMINUM

LIBER I.

ODE PRIMA.

Alios aliis rebus duci: se lyricorum versuum studio teneri.

MÆcenas atavis edite regibus,
O & præsidium, & dulce decus meum;
Sunt quos curriculo pulverem Olympicũ
Collegisse juvat, metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos.
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Numquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rateis
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra juvant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellaque matribus
Detestata. manet sub jove frigido
Venator, teneræ conjugis immemor
Seu visa est catulis cerva fidelibus,
Seu rupit tereteis Marsus aper plagas.
Me doctarum hederæ præmia frontium
Diis miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharumque leves cum Satyris chori,

Secernunt populo; si neque tibias
Euterpe cohibet, nec Polyphymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod si me Lyricis vatibus inseres,
Sublimi feriam sidera vertice.

AD AUGUSTUM CÆSAREM.

ODE II.

Deos omnes iratos esse Romanis, ob Cæsaris cædem: unam imperii spem in Augusto constitutam.

JAm satis terris nivis, atque diræ
Grandinis misit pater, & rubente
Dextera sacras jaculatus arceis,
Terruit urbem:
Terruit genteis, grave ne rediret
Sæculum Pyrrhæ nova monstra questæ.
Omne cum Proteus pecus egit altos
Visere monteis.
Piscium & summa genus hæsit ulmo,
Nota quæ sedes fuerat columbis:
Et superjecto pavidæ natarunt
Æquore damæ.
Vidimus flavum Tiberim retortis
Littore Etrusco violenter undis,
Ire dejectum monumenta regis,
Templaque Vestæ:
Iliæ dum se nimium querenti
Jactat ultorem, vagus & sinistra
Labitur ripa, Jove non probante,
Uxorius amnis.
Audiet, civeis acuisse ferrum,
Quo graves Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara juventus.
Quem vocet divum populus, ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit parteis scelus expiandi
Jupiter? tandem venias precamur,
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo:

Sive

Sive tu mavis Erycina ridens,
Quam Iocus circumvolat, & Cupido,
Sive neglectum genus, & nepotes
Respicis auctor.
Heu nimis longo satiate ludo:
Quem juvat clamor, galeæque leves,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.
Sive mutata juvenem figura,
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Majæ, patiens vocari
Cæsaris ultor:
Serus in cœlum redeas, diuque
Lætus intersis populo Quirini:
Neve te nostris vitiis iniquum
Ocyor aura
Tollat. hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater, atque princeps:
Neu sinas Medos equitare inultos
Te duce Cæsar.

IN VIRGILIUM ATHENAS PROFICISCENTEM.

ODE III.

Secundam ei navigationem precatur: deinde occasionem nactus, hominum audaciam detestatur.

SIc te diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida sidera,
Ventorumque regat pater,
Obstrictis aliis, præter Japyga:
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem precor:
Et serves animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec tristeis Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non Arbiter Adriæ
Major, tollere seu ponere vult freta.

Quem mortis timuit gradum,
  Qui ſiccis oculis monſtra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
  Infameis ſcopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abſcidit
  Prudens Oceano diſſociabili
Terras, ſi tamen impiæ
  Non tangenda rates tranſiliunt vada.
Audax omnia perpeti
  Gens humana, ruit per vetitum nefas.
Audax Japeti genus
  Ignem fraude mala gentibus intulit.
Poſt ignem ætheria domo
  Subductum, macies, & nova febrium
Terris incubuit cohors:
  Semotique prius tarda neceſſitas
Leti, corripuit gradum.
  Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.
  Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum eſt.
  Cœlum ipſum petimus ſtultitia; neque
Per noſtrum patimur ſcelus
  Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD L. SEXTIUM CONSULAREM.

ODE IV.

Adventu veris, & communi moriendi conditione propoſita, hortatur ad voluptates.

Solvitur acris hyems grata vice veris, & Favoni:
  Trahuntque ſiccas machinæ carinas:
Ac neque jam ſtabulis gaudet pecus, aut arator
  Nec prata canis albicant pruinis. [igni:]
JamCytherea choros ducit Venus imminēte Luna:
  Junctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede, dum graveis Cyclopum
  Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
  Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ.
Nunc & in umbroſis Fauno decet immolare lucis,
Seu

Seu poſcat agna, ſive malit hædo.
Pallida mors æquo pulſat pede pauperum taber-
Regumque turreis. ô beate Sexti, (nas,
Vitæ ſumma brevis ſpē nos vetat inchoare longā,
Jam te premet nox, fabulæque manes,
Et domus exilis Plutonia. quo ſimul mearis,
Nec regna vini ſortiere talis,
Nec tenerum Lycidā mirabere, quo calet juventus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM.

ODE V.

Miſeros eſſe qui illius amore teneantur. ſe ex eo, tanquam è naufragio, enataſſe.

QUis multa gracilis te puer in roſa
Perfuſus liquidis urget odoribus
Grato, Pyrrha, ſub antro?
Cui flavam religas comam
Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
Mutatoſque deos flebit, & aſpera
Nigris æquora ventis
Emirabitur inſolens,
Qui nunc te fruitur credulus aurea:
Qui ſemper vacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis! miſeri, quibus
Intentata nites. me tabula ſacer
Votiva paries indicat, uvida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris deo.

AD VIPSANIUM AGRIPPAM.

ODE VI.

Bella ab eo geſta à Vario cantatum iri: ſe conviviis tantum, & amoribus deſcribendis aptum eſſe.

SCriberis Vario fortis, & hoſtium
Victor, Mæonii carminis alite,
Quam rem cumque ferox navibus, aut equis
Miles te duce geſſerit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Pelidæ

Pelidæ ſtomachum cedere neſcii,
Nec curſus duplicis per mare Ulyſſei,
Nec ſævam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbelliſque lyræ muſa potens vetat
Laudes egregii Cæſaris, & tuas
Culpa deterere ingeni.
Quis martem tunica tectum adamantina
Digne ſcripſerit? aut pulvere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydiden ſuperis parem?
Nos convivia, nos prœlia virginum
Sectis in juvenes unguibus acrium
Cantamus vacui; ſive quid urimur,
Non præter ſolitum leves.

AD MUNATIUM PLANCUM CONSULAREM.

ODE VII.

Alias aliis: ſibi Tiburtinam regionem placere. Cohortatio ad voluptates.

LAudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenē;
Aut Epheſum, bimarisve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Inſigneis, aut Theſſala Tempe.
Sunt quibus unum opus eſt, intactę Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare, &
Undique decerptæ frondi præponere olivam.
Plurimus, in Junonis honorem,
Aptum dicit equis Argos, diteiſque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Lariſſæ percuſſit campus opimæ
Quam domus Albuneæ reſonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria rivis.
Albus ut obſcuro detergit nubila cœlo
Sæpe Notus, neque parturit imbreis
Perpetuos: ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam, vitæque labores
Molli, Plance, mero; ſeu te fulgentia ſignis
Caſtra tenent, ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patremque
Cum

Cum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur vinxisse corona,
Sic tristeis affatus amicos:
Quo nos cumque feret melior fortuna parente,
Ibimus ô socii, comitesque,
Nil desperandum Teucro duce,& auspice Teucro.
Certus enim promisit Apollo,
Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
O fortes; pejoraque passi
Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

AD LYDIAM.

ODE VIII.

Obscure juvenem quendam, quem Sybarin vocat, ut amore perditum, & voluptatibus colliquefactum, notat.

LYdia dic, per omneis
Te deos oro: Sybarin cur properes amando
Perdere: cur apricum
Oderit campum patiens pulveris, atque solis.
Cur neque militaris
Inter æqualeis equitet; Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis.
Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
Sanguine viperino
Cautius vitat? neque jam livida gestat armis
Brachia, sæpe disco,
Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Trojæ
Funera, ne virilis
Cultus in cædem,& Lycias proriperet catervas.

AD TALIARCHUM.

ODE IX.

Hyeme indulgendum voluptati.

VIdes, ut alta stet nive candidum
Soracte: nec jam sustineant onus
Silvæ laborantes: geluque
Flumina constiterint acuto.

Diſſolve frigus, ligna ſuper foco
Large reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche merum diota.
Permitte divis cætera: qui ſimul
Stravere ventos æquore fervido
Deprœlianteis, nec cupreſſi
Nec veteres agitantur orni.
Quid ſit futurum cras, fuge quærere: &
Quem ſors dierum cumque dabit, lucro
Appone: nec dulceis amores
Sperne puer, neque tu choreas.
Donec virenti canities abeſt
Moroſa, nunc & campus, & areæ,
Leneſque ſub noctem ſuſurri
Compoſita repetantur hora:
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ riſus ab angulo:
Pignuſque dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN MERCURIUM.

ODE X.

MErcuri facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formaſti catus, & decoræ
More palæſtræ:
Te canam magni Jovis, & deorum
Nuntium, curvæque lyræ parentem,
Callidum, quicquid placuit, jocoſo
Condere furto.
Te, boves olim niſi reddidiſſes
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Riſit Apollo.
Quin & Atridas duce te ſuperbos
Ilio dives Priamus relicto,
Theſſaloſque igneis, & iniqua Trojæ
Caſtra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: virgaque levem coërces
Aurea turbam, ſuperis deorum
Gratus, & imis,

AD LEUCONOEN.

ODE XI.

Indulgendum voluptati, omissa futurorum cura.

TU ne quæsieris scire. (nefas) quem mihi, quem tibi
Finem Dii dederint, Leuconoe: nec Babylonios
Tentaris numeros, ut melius, quicquid erit, pati.
Seu plureis hiemes, seu tribuit Jupiter ultimam:
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum: sapias: vina liques: & spatio brevi
Spem longã reseces. dum loquimur, fugerit invida
Ætas. carpe diem, quam minimũ credula postero.

AD AUGUSTUM.

ODE XII.

Diis, heroibus, virisque aliquot claris laudatis, postremo commendat Augustum.

QUem virum, aut heroa lyra, vel acri
Tibia, sumes celebrare Clio?
Quem deum? cujus recinet jocosa
Nomen imago,
Aut in umbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelidove in Hæmo?
Unde vocalem temere insecutæ
Orphea silvæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celereisque ventos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis parentis
Laudibus: qui res hominum ac deorum,
Qui mare & terras, variisque mundum
Temperat horis?
Unde nil majus generatur ipso:
Nec viget quicquam simile, aut secundum:
Proximos illi tamen occupavit
* Pallas honores.
Præliis audax neque te silebo
Liber, & sævis inimica virgo

Belluis: nec te metuende certa
Phœbe sagitta.
Dicam & Alciden, puerosque Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul alba nautis
Stella refulsit,
Defluit saxis agitatus humor:
Concidunt venti, fugiuntque nubes:
Et minax (sic Dii voluere) ponto
Unda recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasceis, dubito, an Catonis
Nobile lethum.
Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paullum superante Pœno,
Gratus insigni referam camœna,
Fabricumque:
Hunc, & incomtis Curium capillis
Utilem bello tulit, & Camillum
Sæva paupertas, & avitus apto
Cum lare fundus.
Crescit, occulto velut arbor ævo
Fama Marcelli: micat inter omneis
Julium sidus, velut inter igneis
Luna minores.
Gentis humanæ pater atque custos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data: tu secundo
Cæsare regnes.
Ille, seu Parthos Latio imminenteis
Egerit justo domitos triumpho,
Sive subjectos Orientis oræ
Seras & Indos;
Te minor latum reget æquus orbem:
Tu gravi curru quaties Olympum:
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD LYDIAM.

ODE XIII.

Dolet sibi Telephum anteponi.

CUm tu, Lydia Telephi
Cervicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia; væ, meum
Fervens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manent. humor & in genas
Furtim labitur, arguens
Quam lentis penitus macerer ignibus.
Uror, seu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ: sive puer furens
Impressit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbare
Lædentem oscula, quæ Venus
Quinta parte sui nectaris imbuit.
Felices ter, & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Divulsus querimoniis,
Suprema citius solvet amor die.

IN BRUTUM, BELLUM CIVILE REPARANTEM.

ODE XIV.

O Navis, referent in mare te novi
Fluctus. ô quid agis? fortiter occupa
Portum. nonne vides, ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri saucius Africo,
Antennæque gemant, ac sine funibus
Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Æquor? non tibi sunt integra lintea:
Non Dii, quos iterum pressa voces malo:
Quamvis Pontica pinus,
Silvæ filia nobilis
Jactes & genus, & nomen inutile:

Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit. tu, nisi ventis
Debes ludibrium, cave.
Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium curaque non levis,
Interfusa nitenteis
Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIUM DE RUINA TROJÆ.

ODE XV.

PAstor cum traheret per freta navibus
Idæis Helenam perfidus hospitam;
Ingrato celereis obruit otio
Ventos, ut caneret fera
Nereus fata. MALA DUCIS avi domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Conjurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
Eheu, quantus equis, quantus adest viris
Sudor! quanta moves funera Dardanæ
Genti! jam galeam Pallas, & Ægida,
Currusque, & rabiem parat,
Nequicquam Veneris præsidio ferox,
Pectes cæsariem: grataque fœminis
Imbelli cithara carmina divides.
Nequicquam thalamo graveis
Hastas, calami spicula Cnossii
Vitabis, strepitumque, & celerem sequi
Ajacem. tamen, heu! serus adulteros
Crineis pulvere collines.
Non laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Nestora respicis?
Urgent impavidi te Salaminius
Teucer, te Sthenelus sciens
Pugnæ, sive opus est imperitare equis,
Non auriga piger. Merionem quoque
Nosces. ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre:
Quem tu, cervus uti vallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.

Iracunda diem proferet Ilio,
Matronisque Phrygum classis Achillei.
Post certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

PALINODIA.

ODE XVI.

Veniam petit à puella, quam jam bis læserat.

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminosis cumque voles modum
Pones jambis; sive flamma,
Sive mari libet Adriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non liber æque: non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Tristes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec sævus ignis, nec tremendo
Jupiter ipse ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Desectam, & insani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.
Iræ Thyesten exitio gravi
Stravere: & altis urbibus ultimæ
Stetere causæ, cur perirent
Funditus, imprimeretque muris
Hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem: me quoque pectoris
Tentavit in dulci juventa
Fervor, & in celeres jambos
Misit furentem. nunc ego mitibus
Mutare quæro tristia, dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

AD TYNDARIDEM.

ODE XVII.

Invitat eam in Lucretilem.

Velox amœnum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus: & igneam

Defendit æstatem capellis
Usque meis, pluviosque ventos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latenteis, & thyma deviæ
Olentis uxores mariti.
Nec virideis metuunt colubras,
Nec Martialeis hædilia lupos:
Utcumque dulci Tyndari fistula
Valles, & Usticæ cubantis
Lævia personuere saxa.
Dii me tuentur: Diis pietas mea,
Et Musa cordi est. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta valle caniculæ
Vitabis æstus: & fide Teia
Dices laboranteis in uno
Penelopen, vitreamque Circen.
Hic innocentis pocula Lesbii
Duces sub umbra: nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Prœlia: nec metues protervum
Suspecta Cyrum; ne male dispari
Incontinenteis injiciat manus,
Et scindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamque vestem.

AD QUINCTILIUM VARUM.

ODE XVIII.

Vini potu moderato hilarari animum: immoderato rixas excitari.

NUllum, Vare, sacra vite prius severis arborem
Circa mite solum Tiburis, & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post vina gravem militiam, aut pauperiem crepat?
Quis non te potius Bacche pater, teque decens Venus?
At, ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithoniis non levis Euius:

Cum fas atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt avidi. non ego te candide Bassareu
Invitum quatiam : nec variis obsita frondibus
Sub dium rapiam. sæva tene cum Berecynthio
Cornu tympana: quæ subsequitur cæcus amor sui,
Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

DE GLYCERA.

ODE XIX.

Se illius amore uri.

MAter sæva Cupidinum,
  Thebanæque jubet me Semelæ puer,
Et lasciva licentia
  Finitis animum reddere amoribus.
Urit me Glyceræ nitor
  Splendentis Pario marmore purius:
Urit grata protervitas,
  Et vultus nimium lubricus aspici.
In me tota ruens Venus
  Cyprum deseruit: nec patitur Scythas,
Et versis animosum equis
  Parthum dicere: nec quæ nihil attinent.
Hic vivum mihi cespitem, hic
  Verbenas pueri ponite, thuraque
Bimi cum patera meri.
  Mactata veniet lenior hostia.

AD MÆCENATEM.

ODE XX.

Invitat eum ad convivium minime sumptuosum.

VIle potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipse testa
Conditum levi, datus in theatro
  Cum tibi plausus,
Care Mæcenas, eques: ut paterni
Fluminis ripæ, simul & jocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
  Montis imago.
Cæcubum, & prælo domitam Caleno

Tu bibes uvam. mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM, ET APOLLINEM.

ODE XXI.

Sæculare Carmen.

DIanam teneræ dicite virgines,
Intonſum, pueri, dicite Cynthium,
Latonamque ſupremo
Dilectam penitus Jovi.
Vos lætam fluviis, & nemorum coma,
Quæcumque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Silvis, aut viridis Cragi:
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Inſignemque pharetra,
Fraternaque humerum lyra.
Hic bellum lacrymoſum, hic miſeram famem,
Peſtemque à populo, & principe Cæſare in
Perſas, atque Britannos
Veſtra motus aget prece.

AD ARISTIUM.

ODE XXII.

Vitæ integritatem & innocentiam ubique eſſe tutam,

INteger vitæ, ſceleriſque purus,
Non eget Mauri jaculis, nec arcu:
Nec venenatis gravida ſagittis
Fuſce, pharetra.
Sive per Syrteis iter æſtuoſas,
Sive facturus per inhoſpitalem
Caucaſum, vel, quæ loca fabuloſus
Lambit Hydaſpes.
Namque me ſilva lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum, curis vagor expeditus,
Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris

Daunia in latis alit esculetis,
Nec Jubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me, pigris ubi nulla campis
Arbor æstiva recreatur aura,
Quod latus mundi nebulæ, malusque
Jupiter urget:
Pone sub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata;
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD CHLOEN.

ODE XXIII

Non esse jam, quod virileis complexus extimescat, viro matura.

VItas hinnuleo me similis, Cloë,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem non sine vano
Aurarum, & siluæ metu.
Nam seu mobilibus veris inhorruit
Adventum foliis, seu virides rubum
Dimovere lacertæ:
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris ut aspera,
Getulusve leo frangere persequor.
Tandem desine matrem,
Tempestiva sequi viro.

AD VIRGILIUM.

ODE XXIV.

Deflet Quinctilii Vari mortem.

QUis desiderio sit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubreis
Cantus Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quinctilium perpetuus sopor
Urget? cui pudor, & justitiæ soror
Incorrupta fides, nudaque veritas,
Quando ullum invenient parem?

Multis ille bonis flebilis occidit:
Nulli flebilior, quam tibi, Virgili.
Tu frustra pius, heu, non ita creditum,
Poscis Quinctilium deos.
Quid si Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem?
Num vanæ redeat sanguis imagini,
Quam virga semel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi?
Durum, sed levius fit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.

AD LYDIAM.

ODE XXV.

Insultat ei, quod jam vetula, vicissim à juvenibus contemnatur.

PArcius junctas quatiunt fenestras
Ictibus crebis juvenes protervi:
Nec tibi somnos adimunt, amatque
Janua limen:
Quæ prius multum facileis movebat
Cardines. audis minus, & minus jam,
Me tuo longas pereunte nocteis
Lydia dormis?
Invicem mœchos anus arroganteis
Flebis in solo levis angiportu,
Thracio bacchante magis sub inter-
Lunia vento,
Cum tibi flagrans amor, & libido,
Quæ solet matres furiare equorum,
Sæviet circa jecur ulcerosum,
Non sine questu;
Læta quod pubes hedera virenti
Gaudeat, pulla magis atque myrto;
Aridas frondeis hiemis sodali
Dedicet Hebro.

DE ÆLIO LAMIA.

ODE XXVI.

Se soluto animo velle Lamiam laudare.

MUsis amicus, tristitiam & metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis, quis sub arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tiridatem terreat, unice
Securus. ô, quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam,
Pimplea dulcis: nil sine te mei
Prosunt honores. hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio sacrare plectro,
Teque tuasque decet sorores.

AD SODALES.

ODE XXVII.

Ad sodales inter pocula rixantes, & poculis ipsis pugnantes, invitatus ut bibat, id se ea lege facturum, si frater Megillæ nomen amicæ suæ proferat, vel sibi in aurem dicat.

NAtis in usum lætitiæ scyphis
Pugnare, Thracum est. tollite barbarum
Morem: verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino & lucernis Medus acinaces
Immane quantum discrepat. impium
Lenite clamorem sodales,
Et cubito remanete presso.
Vultis severi me quoque sumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat voluntas? non alia bibam
Mercede. quæ te cumque domat Venus,
Non erubescendis adurit
Ignibus, ingenuoque semper
Amore peccas, quicquid habes, age,

Depone tutis auribus ah miser,
Quanta laboras in Charybdi!
Digne puer meliore flamma.
Quæ saga, quis te solvere Thessalis
Magus venenis, quis poterit deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimæra.

IN ARCHYTAM.

ODE XXVIII.

Inducitur Archytas nautæ cuidam respondens omnibus esse moriendum, oratque ne se insepultum jacere patiatur: sed corpori suo terram, aut arenam injiciat.

TE maris,& terræ, numeroque carentis arenæ
Mensorem cohibent, Archyta,
Pulveris exigui prope littus parva Matinum
Munera: nec quicquam tibi prodest
Aerias tentasse domos, animoque rotundum
Percurrisse polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor, conviva deorum,
Tithonusque remotus in auras,
Et Jovis arcanis Minos admissus: habentque
Tartara Penthoiden iterum Orco
Demissum: quamvis clypeo Trojano refixo
Tempora testatus, nihil ultra
Nervos atque cutem morti concesserat atræ;
Judice te, non sordidus auctor
Naturæ, verique. Sed omneis una manet nox,
Et calcanda semel via lethi,
Dant Alios Furiæ torvo spectacula Marti:
Exitio est avidis mare nautis.
Mista senum ac juvenum densantur funera. nullum
Sæva caput Proserpina fugit.
Me quoque devexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu nauta vagæ ne parce malignus arenæ
Ossibus & capiti inhumato
Particulam dare.sic,quodcunque minabiturEurus
Fluctibus Hesperiis, Venusinæ
Plectantur silvæ te sospite: multaque merces
Unde potest, tibi defluat æquo
Ab Jove, Neptunoque sacri custode Tarenti.

Negligis immeritis nocituram
Postmodo te natis fraudem committere. forsan
Debita jura vicesque superbæ
Te maneant ipsum: precibus non linquar inultis:
Teque piacula nulla resolvent.
Quamquam festinas, non est mora longa: licebit
Injecto ter pulvere curras.

AD ICCIUM.

ODE XXIX.

Mirum quiddam, & monstri simile esse ait, eum a Philosophiæ studio ad militiam transisse.

ICci, beatis nunc Arabum invides
Gazis: & acrem militiam paras
Non ante devictis Sabeæ
Regibus: horribilique Medo
Nectis catenas. quæ tibi virginum
Sponso necato barbara serviet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis.
Doctus sagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse rivos
Montibus, & Tiberim reverti;
Cum tu coemtos undique nobileis
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM.

ODE XXX.

Ut in ædeis Glyceræ veniat.

O Venus regina Cnidi, Paphique,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Fervidus tecum puer, & solutis
Gratiæ zonis, properentque Nymphæ,
Et parum comis sine te Juventas,
Mercuriusque.

ODE

ODE XXXI.

Se non opulentiam, sed tranquillam hilaremque vitam ab Apolline poscere.

QUid dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat, de patera novum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ segetes feracis,
Non æstuosæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum,
Non rura, quæ Liris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Premant Calæna falce, quibus dedit
Fortuna vitem: dives & aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syra reparata merce,
Diis carus ipsis: quippe ter & quater
Anno revisens æquor Atlanticum
Impune. me pascunt olivæ,
Me cichorea, levesque malvæ.
Frui paratis & valido mihi
Latoe dones, &, precor, integra
Cum mente: nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

ODE XXXII.

Barbiton sive testudinem suam commendat.

POscimus, si quid vacui sub umbra
Lusimus tecum, quod & hunc in annum
Vivat, & plureis: age, dic Latinum
Barbite carmen,
Lesbio primum modulata civi:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Sive jactatam religarat udo
Littore navim,
Liberum, & Musas, Veneremque, & illi
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum nigris oculis, nigroque
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus supremi
Grata testudo Jovis, ô laborum
Dulce lenimen, mihi cumque salve
Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM.

ODE XXXIII.

Ne doleat sibi rivalem juniorem à Glycera anteponi.

Albi ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ, neu miserabileis
Decantes elegos, cur tibi junior
Læsa præniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoen. sed prius Appulis
Jungentur capreæ lupis,
Quam turpi Pholoë peccet adultero.
Sic visum Veneri: cui placet impares
Formas, atque animos sub juga aënea
Sævo mittere cum joco.
Ipsum me melior cum peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curvantis Calabros sinus.

ODE XXXIV.

Pœnitere se, quod dum Epicuream disciplinam sectaretur, parum studiose Deos coluerit.

Parcus Deorum cultor, & infrequens,
Insanientis dum sapientiæ
Consultus erro, nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos. namque Diespiter
Igni corusco nubila dividens,
Plerumque per purum tonanteis
Egit equos, volucremque currum:
Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & invisi horrida Tænari
Sedes, Atlanteusque finis
Concutitur. valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promens. hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit: hic posuisse gaudet.

ODE

ODE XXXV.

Ad Fortunam: quam orat ut servet Cæsarem in Britannos ire meditantem.

O Diva, gratum quæ regis Antium,
Præsens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicunque Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina.
Te dacus asper, te profugi Scythæ,
Urbesque, gentesque, & Latium ferox,
Regumque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni,
Injurioso ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma cessanteis, ad arma
Concitet, imperiumque frangat.
Te semper anteit sæva necessitas,
Clavos trabaleis, & cuneos manu
Gestans aëna: nec severus
Uncus abest, liquidumque plumbum.
Te Spes, & albo rara Fides colit
Velata panno, nec comitem abnegat,
Utcumque mutata potenteis
Veste domos inimica linquis.
At vulgus infidum, & meretrix retro
Perjura cedit. diffugiunt cadis
Cum fæce siccatis amici
Ferre jugum pariter dolosi.
Serves iturum Cæsarem in ultimos
Orbis Britannos, & juvenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoque rubro.
Eheu: cicatricum, & sceleris pudet,
Fratrumque. quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefasti
Liquimus? unde manus juventus
Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? ô utinam nova
Incude diffingas retusum in
Massagetas, Arabasque ferrum.

IN HONOREM POMPONII NUMIDÆ.

ODE XXXVI.

Ob Numidæ reditum gaudio exsultat.

ET thure, & fidibus juvat
Placare, & vituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:
Qui nunc Hesperia sospes ab ultima
Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen dividit oscula,
Quam dulci Lamiæ, memor
Actæ non alio rege puertiæ,
Mutatæque simul togæ.
Cressa ne careat pulchra dies nota:
Neu promtæ modus amphoræ,
Neu morem in Salium sit requies pedum:
Neu multi Damalis meri
Bassum Threicia vincat amystide:
Neu desint epulis rosæ:
Neu vivax apium, neu breve lilium.
Omnes in Damalin putreis
Deponent oculos: nec Damalis novo
Divelletur adultero,
Lascivis hederis ambitiosior.

AD SODALES.

ODE XXXVII.

Ob victoriam Actiacam, genio indulgendum esse.

NUnc est bibendum: nunc pede libero
Pulsanda tellus: nunc Saliaribus
Ornare pulvinar deorum
Tempus erat dapibus, sodales.
Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis avitis, dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum quidlibet impotens
Sperare, fortunaque dulci

Ebria. sed minuit furorem
Vix una sospes navis ab ignibus:
Mentemque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Cæsar ab Italia volantem
Remis adurgens, accipiter velut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis nivalis
Æmoniæ, daret ut catenis
Fatale monstrum: quæ generosius
Perire quærens, nec muliebriter
Expavit ensem, nec latenteis
Classe cita reparavit oras.
Ausa & jacentem visere regiam
Vultu sereno fortis, & asperas
Tractare serpenteis, ut atrum
Corpore combiberet venenum
Deliberata morte ferocior:
Sævis Liburnis scilicet invidens
Privata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PUERUM.

ODE XXXVIII.

Se tenui apparatu gaudere.

PErsicos odi, puer, apparatus:
Displicent nexæ philyra coronæ:
Mitte sectari, rosa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo. neque te ministrum
Dedecet myrtus, neque me sub arcta
Vite bibentem.

Q. HORATII FLACCI CARMINUM

LIBER II.

AD C. ASINIUM POLLIONEM.

ODE I.

Commendat scripta illius, quibus bella civilia complectebatur.

MOtum ex Metello consule civicum,
Bellique causas, & vitia, & modos,
Ludumque Fortunæ, graveisque
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculosæ plenum opus aleæ
Tractas, & incedis per igneis
Suppositos cineri doloso.
Paullum severæ Musa tragœdiæ
Desit theatris: mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Insigne mœstis præsidium reis,
Et consulenti, Pollio, curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Jam nunc minaci murmure cornuum
Perstringit aureis. jam litui strepunt:
Jam fulgor armorum fugaceis
Terret equos, equitumque vultus.
Audire magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere sordidos,
Et cuncta terrarum subacta,
Præter atrocem animum Catonis.
Juno, & deorum quisquis amicior
Afris, inulta cesserat impotens
Tellure, victorum nepotes
Rettulit inferias Jugurthæ.
Quis non Latino sanguine pinguior

Campus, ſepulchris impia prœlia
Teſtatur, auditumque Medis
Heſperiæ ſonitum ruinæ?
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decoloravere cædes?
Quæ caret ora cruore noſtro?
Sed ne, relictis Muſa procax jocis,
Ceæ retractes munera næniæ,
Mecum Dionæo ſub antro
Quære modos leviore plectro.

AD C. SALLUSTIUM CRISPUM.

ODE II.

Primo Proculeium laudat ob liberalitatem in fratres: deinde oſtendit, eum qui ſuas cupiditates reprimere, pecuniamque contemnere poſſit, ſolum regem, ſolum beatum eſſe.

Nullus argento color eſt, avaris
Abditæ terris inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat uſu.
Vivet extento Proculejus ævo,
Notus in fratres animi paterni.
Illum aget penna metuente ſolvi
Fama ſuperſtes.
Latius regnes avidum domando
Spiritum, quam ſi Libyam remotis
Gadibus jungas, & uterque Pœnus
Serviat uni.
Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops:
Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi
Fugerit venis, & aquoſus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri ſolio Phraaten
Diſſidens plebi, numero beato-
Rum eximit virtus: populumque falſis
Dedocet uti
Vocibus, regnum & diadema tutum
Deferens uni, propriamque laurum,
Quiſquis ingenteis oculo irretorto
Spectat acervos.

AD DELLIUM.

ODE III.

Neque demittendum adversis, neque efferendum secundis rebus animum: sed hilariter vivendum, cum æqua sit omnibus moriendi conditio.

Æquam memento rebus in arduis
Servare mentem: non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia, moriture Delli,
Seu mœstus omni tempore vixeris:
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni.
Quà pinus ingens, albaque populus
Umbram hospitalem consociare amant
Ramis, qua obliquo laborat
Lympha fugax trepidare rivo:
Huc vina, & unguenta, & nimium breveis
Flores amœnæ ferre jube rosæ:
Dum res, & ætas, & sororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coemtis saltibus, & domo,
Villaque, flavus quam Tiberis lavit,
Cedes: & exstructis in altum
Divitiis potietur hæres.
Divesne prisco natus ab Inacho
Nil interest, an pauper, & infima
De gente sub dio moreris,
Victima nil miserantis Orci.
Omnes eodem cogimur: omnium
Versatur urna: serius, ocyus,
Sors exitura: & nos in æter-
Num exsilium impositura cymbæ.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

ODE IV.

Quod ancillam amet, non esse, cur eum pudeat: multis enim magnis viris idem usu venisse.

Ne sit ancillæ tibi amor pudori
Xanthia Phoceu, prius insolentem

Serva Briseis niveo colore
Movit Achillem.
Movit Aiacem Telamone natum
Forma captivæ dominum Tecmessæ ?
Arsit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta:
Barbaræ postquam cecidere turmæ
Thessalo victore: & ademtus Hector
Tradidit fessis leviora tolli
Pergama Grajis.
Nescias, an te generum beati
Phyllidis flavæ decorent parentes.
Regium certe genus, & penateis
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi de scelesta
Plebe delectam: neque sic fidelem,
Sic lucro aversam, potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia, & vultum, tereteisque suras
Integer laudo. fuge suspicari,
Cujus octavum trepidavit ætas
Claudere lustrum.

ODE. V.

Revocandam esse mentem à cupiditate virginis immaturæ.

NONdum subacta ferre jugum valet
Cervice: nondum munia comparis
Æquare: nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
Circa virenteis est animus tuæ
Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
Solantis æstum, nunc in udo
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis. tolle cupidinem
Immitis uvæ: jam tibi lividos
Distinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore.
Jam te sequetur: currit enim ferox
Ætas: & illi, quos tibi demserit,
Apponet annos. jam proterva
Fronte petet Lalage maritum,
Dilecta, quantum non Pholoë fugax,

Non Chloris: albo sic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiusve Gyges:
Quem si puellarum insereres choro,
Mire sagaceis falleret hospites
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIUM.

ODE VI.

Tiburtinæ, & Tarentinæ regionis amænitatem laudat.

SEptimi Gadeis aditure mecum, &
Cantabrum indoctum juga ferre nostra, &
Barbaras Syrteis, ubi Maura semper
Æstuat unda,
Tibur Argeo positum colono
Sit meæ sedes utinam senectæ:
Sit modus lasso maris, & viarum,
Militiæque.
Unde si Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ovibus Galesi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalantho.
Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet, ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro:
Ver ubi longum, tepidasque præbe
Jupiter brumas: & amicus Aulon
Fertilis Baccho, minimum Falernis
Invidet uvis.
Ille te mecum locus, & beatæ
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lachryma favillam
Vatis amici.

AD POMPEIUM VARUM.

ODE VII.

Cui reditum gratulatur.

O Sæpe mecum tempus in ultimum:
Deducte Bruto militiæ duce,

Quis te redonavit Quiritum
Diis patriis, Italoque cælo,
Pompei meorum prime sodalium?
Cum quo morantem sæpe diem mero
Fregi, coronatus niteteis
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Sensi, relicta non bene parmula:
Cum fracta virtus, & minaces
Turpe solum tetigere mento.
Sed me per hosteis Mercurius celer
Denso paventem sustulit aëre:
Te rursus in bellum resorbens
Unda fretis tulit æstuosis.
Ergo obligatam redde Jovi dapem:
Longaque fessum militia latus
Depone sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi destinatis.
Oblivioso levia Massico
Ciboria exple: funde capacibus
Unguenta de conchis. quis udo
Deproperare apio coronas,
Curatve myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego sanius
Bacchabor Edonis. recepto
Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEM.

ODE VIII.

Non esse, cur ei juranti credatur: Formosarum enim perjuria à diis non vindicari.

ULla si juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuisset unquam:
Dente si nigro fieres, vel uno
Turpior ungui:
Crederem. sed tu, simul obligasti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multo, juvenumque prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cœlo, gelidaque divos

Morte

Morte carenteis.
Ridet hoc, inquam, Venus ipsa: rident
Simplices Nymphæ. ferus & Cupido,
Semper ardenteis acuens sagittas
Cote cruenta.
Adde, quod pubes tibi crescit omnis:
Servitus crescit nova: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt juvencis:
Te senes parci: miseræque nuper
Virgines nuptæ; tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIUM.

ODE IX.

Ut mortuum puerum aliquando flere desinat.

Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros, aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ
Usque: nec Armeniis in oris,
Amice Valgi, stat glacies iners
Menseis per omneis, aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.
Tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademtum: nec tibi vespero
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente solem.
At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omneis Antilochum senex
Annos: nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ sorores
Flevere semper. desine mollium
Tandem querelarum: & potius nova
Cantemus Augusti tropæa
Cæsaris, & rigidum Niphaten,
Medumque flumen gentibus additum
Victis, minores volvere vortices:
Intraque præscriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIUM.

ODE X.

Retinendam esse mediocritatem, & animi in utraque fortuna æquabilitatem.

REctius vives Licini, neque altum
Semper urgendo: neque, dum procellat
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius aula.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus: & celsæ graviore casu
Decidunt turres: feriuntque summos
Fulmina montes.
Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatum
Pectus. informeis hiemes reducit
Jupiter: idem
Summovet, non, si male nunc, & olim
Sic erit. quondam cithara tacentem
Suscitat Musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.
Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare. sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

AD Q. HIRPINUM.

ODE XI.

Omissis curis, jucunde vivendum esse.

QUid bellicosus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet, Adria
Divisus objecto, remittas
Quærere: nec trepides in usum
Poscentis ævi pauca. fugit retro
Levis Juventus, & decor, arida
Pellente lascivos amores

Canitie,

Canitie, facilemque somnum.
 Non semper idem floribus est honos
Vernis: neque uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Consiliis animum fatigas?
 Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pinu jacentes sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaque nardo,
 Potamus uncti? dissipat Euius
Curas edaceis. quis puer ocyus
Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
 Quis devium scortum eliciet domo
Lyden? eburna, dic, age, cum lyra
Maturet incomtum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MÆCENATEM.

ODE XII.

Res graveis & tragicas lyricis versibus non convenire. Soluta autem oratione, res Augusti Mæcenatem ipsum perscripturum. se nihil posse, præter Lycymniæ formam canere.

Nolis longa feræ bella Numantiæ,
 Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum sanguine, mollibus
Aptari citharæ modis:
 Nec sævos Lapithas, & nimium mero
Hyleum, domitosque Herculea manu
Telluris juvenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus
 Saturni veteris: tuque pedestribus
Dices historiis prœlia Cæsaris
Mæcenas melius, ductaque per vias
Regum colla minacium.
 Me dulceis dominæ Musa Lycymniæ
Cantus, me voluit dicere lucidum
Fulgenteis oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
 Quam nec ferre pedem dedecuit choris:
Nec certare joco, nec dare brachia

Ludentem nitidis virginibus, sacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
Permutare velis crine Lycymniæ,
Plenas aut Arabum domos:
Cum fragrantia detorquet ad oscula
Cervicem, aut facili sævitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi;
Interdum rapere occupet.

IN ARBOREM, CUJUS CASU IN AGRO SABINO PÆNE OPPRESSUS EST.

ODE XIII.

Numquam homini satis exploratum esse, quid vitare debeat. Sapphonis & Alcæi laudes.

ILle & nefasto te posuit die,
Quicumque primum, & sacrilega manu
Produxit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumque pagi.
Illum & parentis crediderim sui
Fregisse cervicem, & penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille venena Colchi-
Ca, & quicquid usquam concipitur nefas
Tractavit, agro qui statuit meo
Te, triste lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quisque vitet, numquam homini satis
Cautum est in horas. navita Bosporum
Pœnus per horrescit, neque ultra
Cæca timet aliunde fata.
Miles sagittas, & celerem fugam
Parthi: catenas Parthus, & Italum
Robur. sed improvisa lethi
Vis rapuit, rapietque genteis.
Quam pæne furvæ regna Proserpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum,
Sedeisque descriptas piorum, &
Æoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus!

Et

Et te sonantem plenius aureo,
Alcæe, plectro, dura navis,
Dura fugæ mala, dura belli!
  Utrumque sacro digna silentio
Mirantur umbræ dicere: sed magis
Pugnas, & exactos tyrannos
Densum humeris bibit aure vulgus.
  Quid mirum, ubi illis carminibus stupens
Demittit atras bellua centiceps
Aureis? & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?
  Quin & Prometheus & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur sono:
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTUMUM.

ODE XIV.

Mortem vitari non posse.

EHeu, fugaces, Postume, Postume,
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & instanti senectæ
Afferet, indomitæque morti.
  Non si trecenis, quotquot eunt dies,
Amice places illachrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonem Tityonque tristi
  Compescit unda, scilicet omnibus,
Quicunque terræ munere vescimur,
Enaviganda, sive reges,
Sive inopes erimus coloni.
  Frustra cruento Marte carebimus,
Fractisque rauci fluctibus Adriæ.
Frustra per autumnos nocentem
Corporibus metuemus Austrum.
  Visendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatusque longi
Sisyphus Æolides laboris.
  Linquenda tellus, & domus, & placens
Uxor: neque harum, quas colis, arborum
Te præter invisas cupressos,

Ulla

Ulla brevem dominum ſequetur.
Abſumet hæres Cæcuba dignior,
Servata centum clavibus: & mero
Tinget pavimentum ſuperbum
Pontificum potiore cænis.

IN SUI SÆCULI LUXURIAM.

ODE XV.

JAm pauco aratro jugera regiæ
Moles relinquent: undique latius
Extenta viſentur Lucrino
Stagna lacu: platanuſque cælebs
Evincet ulmos. tum violaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent olivetis odorem,
Fertilibus domino priori.
Dum ſpiſſa ramis laurea fervidos
Excludet ictus. non ita Romuli
Præſcriptum, & intonſi Catonis
Auſpiciis, veterumque norma.
Privatus illis cenſus erat brevis:
Commune magnum. nulla decempedis
Metata privatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant: oppida publico
Sumtu jubentes, & deorum
Templa novo decorare ſaxo.

AD GROSPHUM.

ODE XVI.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam vero non congerendis opibus honoribuſve conſequendis, ſed coercendis cupiditatibus comparari.

OTium divos rogat in patenti
Prenſus Ægæo, ſimul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis:
Otium bello furioſa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphe, non gemmis, neque purpura ve-
Nale,

Nale, neque auro.
Non enim gazæ, neque consularis
Summovet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta volanteis.
Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec leveis somnos timor, aut Cupido
Sordidus aufert.
Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa? quid terras alio calenteis
Sole mutamus? patriæ quis exsul
Se quoque fugit?
Scandit æratas vitiosa naveis
Cura: nec turmas equitum relinquit,
Ocyor cervis, & agente nimbos
Ocyor Euro.
Lætus in præsens animus, quod ultra est
Oderit curare: & amara lento
Temperet risu. nihil est ab omni
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæque circum
Mugiunt vaccæ? tibi tollit hinni-
Tum apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctæ
Vestiunt lanæ. mihi parva rura, &
Spiritum Grajæ tenuem Camœnæ
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

AD MÆCENATEM ÆGROTUM.

ODE XVII.

Negat se ei superstitem velle esse.

CUr me querelis exanimas tuis?
Nec Diis amicum est, nec mihi, te prius
Obire, Mæcenas, mearum
Grande decus columenque rerum
Ah, te meæ si partem animæ rapit

Matu-

Maturior vis, quid moror altera,
Nec carus æque, nec superstes
Integer? ille dies utramque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
Utcumque præcedes, supremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ spiritus igneæ,
Nec, si resurgat centimanus Gyas,
Divellet umquam. sic potenti
Justitiæ, placitumque Parcis.
Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
Formidolosus, pars violentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperiæ Capricornus undæ:
Utrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum. te Jovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucrisque fati
Tardavit alas, cum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit sonum:
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum
Dextraque levasset, Mercurialium
Custos virorum. reddere victimas,
Ædemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

Se in re tenui, sua tamen sorte contentum vivere: at alios nullum ædificandi, nullum quærendi, nullum rapiendi modum facere, nihil de morte cogitanteis.

Non ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas ultima recisas
Africa: neque Attali,
Ignotus hæres regiam occupavi:
Nec Laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides, & ingeni
Benigna vena est: pauperemque dives
Me petit. nihil supra

Deos

Deos laceſſo: nec potentem amicum
Largiora flagito;
Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die,
Novæque pergunt interire Lunæ,
Tu ſecanda marmora
Locas ſub ipſum funus: & ſepulchri
Immemor ſtruis domos:
Mariſque Bajis obſtrepentis urges
Summovere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid, quòd uſque proximos
Revellis agri terminos? & ultra
Limites clientium
Salis avarus? pellitur paternos
In ſinu ferens deos
Et uxor, & vir, ſordidoſque natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine deſtinata
Aula divitem manet
Herum. quid ultra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumque pueris: nec ſatelles Orci
Callidum Promothea
Revexit auro captus. hic ſuperbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coërcet. hic levare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus atque non vocatus audit.

IN BACCHUM.

ODE XIX.

Sibi licere Bacchi laudes, & ejus numinis pleno & concitato pectore, canere.

BAcchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite poſteri)
Nymphaſque diſcenteis, & aureis
Capripedum Satyrorum acutas.
Euœ, recenti mens trepidat metu,
Plenoque Bacchi pectore turbidum
Lætatur, euœ, parce Liber,
Parce gravi metuende thyrſo.

Fas

Fas pervicaceis est mihi Thyadas,
Vinique fontem, lactis & uberes
Cantare rivos: atque truncis
Lapsa cavis iterare mella.
Fas & beatæ conjugis additum
Stellis honorem, tectaque Penthei
Disjecta non leni ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amneis, tu mare barbarum,
Tu separatis avidus in jugis
Nodo coërces viperino
Bistonidum sine fraude crineis.
Tu, cum parentis regna per arduum
Cohors Gigantum scanderet impia,
Rhœcum retorsisti leonis
Unguibus, horribilique mala:
Quamquam choreis aptior & jocis,
Ludoque dictus, non sat idoneus
Pugnæ ferebaris: sed idem
Pacis eras mediusque belli.
Te vidit insons Cerberus aure
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes tetigitque crura.

AD MÆCENATEM.

ODE XX.

Famam suam æternam fore.

Non usitata nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera
Vates: neque in terris morabor
Longius: invidiaque major
Urbeis relinquam. non ego pauperum
Sanguis parentum: non ego, quem vocas,
Dilecte Mæcenas, obibo,
Nec Stygia cohibebor unda.
Jam jam residunt cruribus asperæ
Pelles: & album mutor in alitem
Superne: nascunturque leves
Per digitos humerosque plumæ.
Jam Dædaleo ocyor Icaro,
Visam gementis littora Bospori,

Syr-

Syrteisque Getulas canorus
Ales, Hyperboreosque campos.
Me Colchus, &, qui dissimulat metum
Marsæ cohortis Dacus, & ultimi
Noscent Geloni, me peritus
Dicet Iber, Rhodanique potor.
Absint inani funere næniæ,
Luctusque turpes, & querimoniæ.
Compesce clamorem, ac sepulchri
Mitte supervacuos honores.

Q. HORATII FLACCI CARMINUM LIBER III.

ODE PRIMA.

Non opibus aut honoribus, sed animi tranquillitate vitam beatam effici.

ODi profanum vulgus, & arceo.
Favete linguis: carmina non prius
Audita, Musarum sacerdos,
Virginibus, puerisque canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Jovis
Clari Giganteo triumpho,
Cuncta supercilio moventis.
Est ut viro vir latius ordinet
Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat in campum petitor:
Moribus hic meliorque fama
Contendat: illi turba clientium
Sit major. ÆQUA lege necessitas
Sortitur insigneis, & imos.
Omne capax movet urna nomen.
Districtus ensis cui super impia
Cervice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborabunt saporem:
Non avium citharæque cantus
Somnum reducent. somnus agrestium

Lenis virorum non humileis domos
Fastidit, umbrosamque ripam:
Non Zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neque
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec sævus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hædi.
Non verberatæ grandine vineæ,
Fundusque mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta pisces æquora sentiunt,
Jactis in altum molibus. huc frequens
Cæmenta dimittit redemtor
Cum famulis, dominusque terræ
Fastidiosus. sed timor, & minæ
Scandunt eodem, quo dominus: neque
Decedit ærata triremi, &
Post equitem sedet atra cura.
Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior
Delenit usus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniumque costum;
Cur invidendis postibus, & novo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabina
Divitias operosiores?

AD AMICOS.

ODE II.

Pueros ab ineunte ætate assuefaciendos esse paupertati, rei militari, vitaque laboriosæ.

ANgustam, amici, pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat: & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus hasta,
Vitamque sub dio, & trepidis agat
In rebus: illum ex mænibus hosticis
Matrona bellantis tyranni
Prospiciens, & adulta virgo,
Suspiret: eheu, ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu leonem: quem cruenta

Per medias rapit ira cædeis.
Dulce & decorum est pro patria mori.
Mors & fugacem persequitur virum ;
Nec parcit imbellis juventæ
Poplitibus, timidoque tergo.
Virtus repulsæ nescia sordidæ, incontaminatis fulget honoribus :
Nec sumit aut ponit secureis
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cœlum, negata tentat iter via :
Cœtusque vulgareis, & udam
Spernit humum fugiente penna.
Est & fideli tuta silentio
Merces ; vetabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanæ, sub iisdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Solvat faselum. sæpe Diespiter
Neglectus, incesto addidit integrum
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

ODE III.

Oratio Junonis de bello Trojano finito, & imperio Romano à Trojanis initium capturo.

JUstum, & tenacem propositi virum,
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida, neque Auster,
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Jovis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & vagus Hercules
Innixus, arceis attigit igneas :
Quos inter Augustus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
Hac te merentem, Bacche pater, tuæ
Vexere tigres, indocili jugum
Collo trahentes : hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit :
Gratum elocuta consiliantibus
Junone divis, Ilion, Ilion

Fatalis inceſtuſque judex,
Et mulier peregrina vertit
In pulverem, ex quo deſtituit deos
Mercede pacta Laomedon mihi,
Caſtæque damnatum Minervæ
Cum populo, & duce fraudulento.
Jam nec Lacænæ ſplendet adulteræ
Famoſus hoſpes: nec Priami domus
Perjura pugnaceis Achivos
Hectoreis opibus refringit:
Noſtriſque ductum ſeditionibus
Bellum reſedit. protinus & graveis
Iras, & inviſum nepotem,
Troica quem peperit ſacerdos,
Marti redonabo: illum ego lucidas
Inire ſedeis, ducere nectaris
Succos, & adſcribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longus inter ſæviat Ilion
Romamque pontus; qualibet exules
In parte regnanto beati.
Dum Priami Paridiſque buſto
Inſultet armentum. & catulus feræ
Celent inultæ: ſtet Capitolium
Fulgens, triumphatiſque poſſit
Roma ferox dare jura Medis.
Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras. qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro,
Qua tumidus rigat arva Nilus.
Aurum irrepertum, & ſic melius ſitum,
Cum terra celat, ſpernere fortior,
Quam cogere humanos in uſus,
Omne ſacrum rapiente dextra.
Quicumque mundi terminus obſtitit,
Hunc tangat armis, viſere geſtiens,
Qua parte debacchentur ignes;
Qua nebulæ, pluviique rores.
Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hac lege dico, ne nimium pii,
Rebuſque fidentes, avitæ
Tecta velint reparare Trojæ
Trojæ renaſcens alite lugubri
Fortuna, triſti clade iterabitur,

Ducen-

Ducente victrices catervas
 Conjuge me Jovis & forore.
Ter si resurgat murus aheneus
Auctore Phœbo; ter pereat meis
 Excisus Argivis, ter uxor
 Capta virum puerosque ploret.
Non hæc jocosæ conveniunt lyræ,
Quo Musa tendis? desine pervicax
 Referre sermones deorum, &
 Magna modis tenuare parvis.

AD CALLIOPEN.

ODE IV.

Se à multis periculis, Musarum ope, ereptum fuisse. Male cessisse omnibus, qui adversum deos aliquid moliri voluerint.

DEscende cælo, & dic, age, tibia
Regina, longum, Calliope, melos:
 Seu voce nunc mavis acuta,
 Seu fidibus, citharave Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis
Insania audire, & videor pios
 Errare per lucos, amœnæ
 Quos & aquæ subeunt, & auræ.
Me fabulosæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
 Ludo, fatigatumque somno,
 Fronde nova puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus,
Quicumque celsæ nidum Acherontiæ,
 Saltusque Bantinos, & arvum
 Pingue tenent humilis Ferenti,
Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem, & ursis: ut premerer sacra
 Lauroque collataque myrto,
 Non sine Diis animosus infans.
Vester, Camœnæ, vester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
 Præneste, seu Tibur supinum,
 Seu liquidæ placuere Bajæ.
Vestris amicum fontibus, & choris,
Non me Philippis versa acies retro,
 Devota non exstinxit arbor,

Nec Sicula Palinurus unda.
Utcumque mecum vos eritis; libens
Insanientem navita Bosphorum
Tentabo, & arenteis arenas
Littoris Assyrii viator.
Visam Britannos hospitibus feros,
Et lætum equino sanguine Concanum.
Visam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inviolatus amnem.
Vos Cæsarem altum, militia simul
Fessas cohorteis abdidit oppidis,
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium & datis, & dato
Gaudetis almæ. scimus, ut impios
Titanas, immanemque turmam
Fulmine sustulerit caduco:
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & urbeis, regnaque tristia:
Divosque, mortaleisque turbas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juventus horrida brachiis:
Fratresque tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid Typhœus, & validus Minas,
Aut quid minaci Porphyrion statu,
Quid Rhœcus, evulsisque truncis
Enceladus jaculator audax.
Contra sonantem Palladis Ægida
Possent ruentes? hinc avidus stetit
Vulcanus: hinc matrona Juno, &
Numquam humeris positurus arcum,
Qui rore puro Castaliæ lavit
Crineis solutos: qui Lyciæ tenet
Dumeta natalemque silvam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis consili expers mole ruit sua:
Vim temperatam Dii quoque provehunt
In majus: iidem odere vireis
Omne nefas animo moventeis.
Testis mearum centimanus Gyges
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ,

Vir-

Virginea domitus ſagitta.
Injecta monſtris terra dolet ſuis:
Mœretque partus fulmine luridum
Miſſos ad orcum: nec peredit
Impoſitam celer ignis Ætnam:
Incontinentis nec Titii jecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Cuſtos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

AUGUSTI LAUDES.

ODE V.

Reguli conſtantia, & ad Pœnos reditus.

CÆlo tonantem credidimus Jovem
Regnare: præſens divus habebitur
Auguſtus, adjectis Britannis
Imperio, gravibuſque Perſis.
Mileſne Craſſi conjuge barbara
Turpis maritus vixit? & hoſtium
(Pro curia, inverſique mores!)
Conſenuit ſocerorum in armis.
Sub rege Medo Marſus, & Appulus,
Anciliorum nominis, & togæ
Oblitus, æternæque Veſtæ,
Incolumi Jove, & urbe Roma?
Hoc caverat mens provida Reguli,
Diſſentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahenti
Perniciem veniens in ævum,
Si non periret immiſerabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus ſine cæde, dixit,
Direpta vidi. vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero
Portáſque non clauſas, & arva
Marte coli populata noſtro.
Auro repenſus ſcilicet acrior
Miles redibit. flagitio additis
Damnum: neque amiſſos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec vera virtus, cum ſemel excidit
Curat reponi deterioribus.

Si pugnat extricata densis
Cerva plagis, erit ille fortis.
Qui perfidis se credidit hostibus:
Et Marte Pœnos proteret altero.
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuitque mortem.
Hic, unde vitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor!
O magna Carthago, probrosis
Altior Italiæ ruinis!
Fertur pudicæ conjugis osculum,
Parvosque natos, ut capitis minor,
Ab se removisse, & virilem
Torvus humi posuisse vultum,
Donec labanteis consilio patres
Firmaret auctor numquam alias dato:
Interque mœrenteis amicos
Egregius properaret exsul.
Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
Tortor pararet. non aliter tamen
Dimovit obstanteis propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quam si clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret;
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

AD ROMANOS.

ODE VI.

Corruptos suæ ætatis mores insectatur.

DElicta majorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris
Ædeisque labenteis deorum, &
Fœda nigro simulacra fumo.
Diis te minorem quod geris, imperas:
Hinc omne principium, huc refer exitum,
Dii multa neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosæ.
Jam bis Monæses, & Pacori manus,
Non auspicatos contudit impetus
Nostros: & adjecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Pœne occupatam seditionibus

Dele-

Delevit urbem Dacus, & Æthiops:
Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.
Fœcunda culpæ sæcula, nuptias
Primum inquinavere, & genus, & domos,
Hoc fonte derivata clades
In patriam populumque fluxit.
Motus doceri gaudet Jonicos
Matura virgo: & fingitur artibus
Jam nunc, & incestos amores
De tenero meditatur ungui.
Mox juniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit,
Cui donet impermissa raptim
Gaudia luminibus remotis:
Sed jussa coram non sine conscio
Surgit marito, seu vocat institor,
Seu navis Hispanæ magister,
Dedecorum pretiosus emtor.
Non his juventus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico:
Pyrrhumque, & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalemque dirum,
Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebas: & severæ
Matris ad arbirrium recisos
Portare fusteis, sol ubi montium
Mutaret umbras: & juga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnosa quid non imminuit dies?
Ætas parentum pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

AD ASTERIEN.

ODE VII.

Consolatur eam de viri sui absentia mæstam ac sollicitam.

Quid fles, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii,
Thyna merce beatum,

Conſtanti juvenem fido
Gigen ? ille Notis actus ad Oricum
Poſt inſana Capræ ſidera frigida.
Nocteis non ſine multis
Inſomnis lachrymis agit.
Atqui ſollicitæ nuncius hoſpitæ
Suſpirare Chloen, & miſeram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis.
Ut Prœtum mulier perfida credulum
Falſis impulerit criminibus, nimis
Caſto Bellerophonti
Maturare necem, refert.
Narrat pæne datum Pelea Tartaro,
Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens:
Et peccare docenteis
Fallax hiſtorias monet.
Fruſtra. nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit adhuc integer. at, tibi
Ne vicinus Enipeus
Plus juſto placeat, cave:
Quamvis non alius flectere equum ſciens
Æque conſpicitur gramine Martio:
Nec quiſquam citus æque
Tuſco denatat alveo.
Prima nocte domum claude: neque in vias
Sub cantum querulæ deſpice tibiæ:
Et te ſæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

AD MÆCENATEM.

ODE XXVIII.

Cur Kalend. Martiis, cum uxorem non habeat, nihilominus ſacrificet, & epuletur tamen.

MArtiis cælebs quid agam Calendis,
Quid velint flores, & acerra turis
Plena, miraris, poſituſque carbo in
Ceſpite vivo,
Docte ſermones utriuſque linguæ:
Voveram dulceis epulas, & album
Libero caprum, prope funeratus
Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte feſtus,

Corticem aſtrictum pice demovebit
Amphoræ, fumum bibere inſtitutæ
Conſule Tullo.
Sume Mæcenas cyathos amici
Soſpitis centum; & vigiles lucernas
Profer in lucem: procul omnis eſto
Clamor & ira.
Mitte civileis ſuper urbe curas:
Occidit Daci Cotiſonis agmen:
Medus infeſtus ſibi luctuoſis
Diſſidet armis:
Servit Hiſpanæ vetus hoſtis oræ
Cantaber, ſera domitus catena:
Jam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens, nequa populus laboret,
Parce privatus nimium cavere: ac
Dona præſentis rape lætus horæ: &
Linque ſevera.

AD LYDIAM.

ODE IX.

Dialogus Horatii & Lydiæ.

HO. Donec gratus eram tibi.
Nec quiſquam potior brachia candidæ
Cervici juvenis dabat;
Perſarum vigui rege beatior.
LY. Donec non alia magis
Arſiſti,neque erat Lydia poſt Chloen:
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.
HO. Me nunc Threſſa Chloe regit,
Dulceis docta modos & citharæ ſciens:
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata ſuperſtiti.
LY. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori.
Si parcent puero fata ſuperſtiti.
HO. Quid, ſi priſca redit Venus?
Diductoſque jugo cogit aheneo?
Si flava excutitur Chloe?
Rejectæque patet janua Lydiæ?
LY. Quam-

Ly. Quamquam ſidere pulchrior
Ille eſt, tu levior cortice, & improbo
Iracundior Adria;
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

IN LYCEN.

ODE X.

Ut poſita duritie, aliqua ipſius miſericordia capiatur.

EXtremum Tanaim ſi biberes Lyce,
Sævo nupta viro: me tamen aſperas
Porrectum ante foreis objicere incolis
Plorares Aquilonibus.
Audis, quo ſtrepitu janua, quo nemus
Inter pulchra ſitum tecta remugiat
Ventis? & poſitas ut glaciet niveis
Puro lumine Jupiter?
Ingratam Veneri pone ſuperbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus viola pallor amantium,
Nec ver Pieria pellice ſaucius
Curvat, ſupplicibus tuis
Parcas nec rigida mollior eſculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus:
Non hoc ſemper erit liminis aut aquæ
Cæleſtis patiens latus.

AD MERCURIUM.

ODE XI.

Ut cantus ſibi dictet, quibus Lyde flecti poſſit. Danaidum fabula.

MErcuri (nam te docilis magiſtro
Movit Amphion lapides, canendo)
Tuque teſtudo reſonare ſeptem
Callide nervis:
(Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Divitum menſis, & amica templis)
Dic modos, Lyde quibus obſtinatas
Applicet aureis.

Quæ

Quæ velut latis equa trima campis,
Ludit exsultim: metuitque tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc protervo
Cruda marito.
Tu potes tigreis comitesque silvas
Ducere: & rivos celereis morari,
Cessit immanis tibi blandienti
Janitor aulæ
Cerberus, quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter, saniesque manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion Tytiusque vultu
Risit invito, stetit urna paullum
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde scelus, atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seraque fata:
Quæ manent culpas etiam sub Orco,
Impiæ, nam quid potuere majus?
Impiæ sponsos potuere duro
Perdere ferro.
Una de multis face nuptiali
Digna, perjurum fuit in parentem
Splendide mendax, & in omne virgo
Nobilis ævum:
Surge, quæ dixit juveni marito:
Surge: ne longus tibi somnus, unde
Non times, detur: socerum, & scelestas
Falle sorores,
Quæ, velut nactæ vitulos leænæ.
Singulos, eheu, lacerant: ego illis
Mollior, nec te feriam, nec intra
Claustra tenebo.
Me pater sævis oneret catenis,
Quod viro clemens misero peperci:
Me vel extremos Numidarum in agros
Classe releget.
I pedes quo te rapiunt, & auræ,
Dum favet nox, & Venus: i secundo
Omine: & nostri memorem sepulchro
Sculpe querelam.

AD NEOBULEN.

ODE XII.

Eam Hebri adolescentis amore captam, inertiæ se & desidiæ dedisse.

MIserarum est, neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lavere: aut exanimari, metuenteis patruæ verbera linguæ.
Tibi qualum Cithereæ puer ales,
Tibi telas, operosæque Minervæ
Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri.
Eques ipso melior Bellerophonte:
Neque pugno, neque segni pede victus,
Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis:
Catus idem per apertum fugienteis
Agitato grege cervos jaculari: &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDUSIAM.

ODE XIII.

Commendat ejus amœnitatem.

O Fons Blandusiæ splendidior vitro,
Dulci digne mero, non sine floribus;
Cras donaberis hædo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, & Venerem & prœlia destinat
Frustra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro sanguine rivos,
Lascivi soboles gregis.
Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Nescit tangere: tu frigus amabile
Fessis vomere tauris
Præbes, & pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente, cavis impositam ilicem
Saxis: unde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ.

AD POPULUM ROMANUM.

ODE XIV.

Cæsaris victoriam canit, eamque sacrificiis & festis dapibus prosequi hortatur.

HErculis ritu modo dictus, ô plebs,
Morte venalem petiisse laurum,

Cæsar, Hispana repetit Penateis
Victor ab ora.
Unico gaudens mulier marito
Prodeat justis operata divis:
Et soror clari ducis, & decoræ
Supplice vjtta,
Virginum matres, juvenumque nuper
Sospitum, vos ô pueri, & puellæ
Jam virum expertæ, male nominatis
Parcite verbis,
Hic dies vere mihi festus atras
Eximet curas. ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæsare terras.
I, pete unguentum, puer, & coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli:
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem,
Si per invisum mora janitorem
Fiet, abito.
Lenit albescens animos capillus,
Litium & rixæ cupidos protervæ.
Non ego hoc ferrem calidus juventa,
Consule Planco.

IN CHLORIM, SEU CHLORIDEM.

ODE XV.

Ut saltem vetula, nequitiæ & libidini modum constituat.

Uxor pauperis Ibici,
Tandem nequitiæ fige modum tuæ;
Famosisque laboribus.
Maturo propior desine funeri
Inter ludere virgines,
Et stellis nebulam spargere candidis.
Non, si quid Pholoen satis,
Et te, Chlori, decet. filia rectius
Expugnat juvenum domos:
Pulso Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Lasciyæ similem ludere capreæ,

Te

Te lanæ prope nobilem
 Tonsæ Luceriam, non cithare, decent,
Nec flos purpureus rosæ,
 Nec poti vetulam face tenus cadi.

AD MÆCENATEM.

ODE XVI.

Auro omnia parent. Horatius vero contentus est sua sorte, unde beatus existit.

INclusam Danaen turris ahenea,
Robustæque fores, & vigilum canum
 Tristes excubiæ munierant satis
 Nocturnis ab adulteris:
Si non Acrisium, virginis abditæ
Custodem pavidum, Jupiter & Venus
 Risissent: fore enim tutum iter, & patens,
 Converso in pretium deo,
Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa potentius
 Ictu fulmineo: concidit auguris
 Argivi domus, ob lucrum
Demersa excidio; diffidit urbium
Portas vir Macedo, & subruit æmulos
 Reges muneribus; munera navium
 Sævos illaqueant duces.
Crescentem sequitur cura pecuniam,
Majorumque fames. jure perhorrui
 Late conspicuum tollere verticem,
 Mæcenas, equitum decus.
Quanto quisque sibi plura negaverit,
A Diis plura feret. nil cupientium
 Nudus castra peto: & transfuga, divitum
 Parteis linquere gestio,
Contemtæ dominus splendidior rei,
Quam si quicquid arat impiger Appulus,
 Occultare meis dicerer horreis;
 Magnas inter opes inops.
Puræ rivus aquæ, silvaque jugerum
Paucorum, & segetis certa fides meæ,
 Fulgentem imperio fertilis Africæ
 Fallit sorte beatior.
Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes:
Nec Læstrigonia Bacchus in amphora

Lan-

Languescit mihi; nec pinguia Gallicis
  Crescunt vellera pascuis:
Importuna tamen pauperies abest:
Nec, si plura velim, tu dare deneges,
  Contracto melius parva Cupidine
    Vectigalia porrigam:
Quam si Mygdoniis regnum Halyattici
Campis continuem. multa petentibus
  Desunt multa. bene est, cui Deus obtulit
    Parca, quod satis est, manu.

AD ÆLIUM LAMIAM.

ODE XVII.

Primum nobilitatem ipsius laudat, deinde admonet, ut se præparet ad diem crastinum, qui pluvius fore videbatur, hilariter exigendum.

Æli vetusto nobilis ab Lamo,
Quando & priores hinc Lamias ferunt
  Denominatos, & nepotum
    Per memores genus omne fastos:
Auctore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
  Princeps, & innantem Maricæ
    Littoribus tenuisse Lirim,
Late tyrannus. Cras foliis nemus
Multis, & alga littus inutili
  Demissa tempestas ab Euro
    Sternet; aquæ nisi fallit augur
Annosa cornix. dum potes, aridum
Compone lignum: cras Genium mero
  Curabis, & porco bimestri,
    Cum famulis operum solutis.

AD FAUNUM.

ODE XVIII.

Deum sylvestrem, infernum & pestilentem precatur, ut per suos transiens agros, sibi suisque sit propitius.

Faune Nympharum fugientum amator,
Per meos fineis, & aprica rura
Lenis incedas: abeasque parvis
        Æquus alumnis,
Si tener pleno cadit hædus anno,

Larga nec desunt Veneris sodali
Vina crateræ, vetus ara multo
Fumat odore:
Ludit herboso pecus omne campo
Dum tibi nonæ redeunt Decembres,
Festus in pratis vacat otioso
Cum bove pagus:
Inter audaceis lupus errat agnos,
Spargit agresteis tibi silva frondeis,
Gaudet invisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

AD TELEPHUM.

ODE XIX.

Reprehendit eum, quod veterum historiarum studio deditus, ea, quæ ad hilariter & jucunde vivendum pertinent, negligat.

QUantum distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras & genus Æaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio:
Quo Chium pretio cadum
Mercemur: quis aquam temperet ignibus,
Quo præbente domum, & quota
Pelignis caream frigoribus, taces.
Da lunæ propere novæ,
Da noctis mediæ: da, puer, auguris,
Murenæ, tribus aut novem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui Musas amat impareis,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. treis prohibet supra
Rixarum metuens, tangere Gratia
Nudis juncta sororibus.
Insanire juvat. cur Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
Parcenteis ego dexteras
Odi. sparge rosas: audiat invidus
Dementem strepitum Lycus:
Et vicina seni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem Telephe Vespero,

Tem-

Tempestiva petit Chloe:
  Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHUM.

ODE XX.

Ne formosum Nearchum à sua meretricula abstrahat.

NOn vides, quanto moveas periclo
Pyrrhe, Getulæ, catulos leænæ?
Dura post paullo fugies inaudax,
      Prœlia raptor:
Cum per obstanteis juvenum catervas
Ibit, insignem repetens Nearchum,
Grande certamen, tibi præda cedat.
      Major, an illi.
Interim dum tu celereis sagittas
Promis, hæc denteis acuit timendos,
Arbiter pugnæ posuisse nudo
      Sub pede palmam,
Fertur, & leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
      Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM.

ODE XXI.

Ex qua se in Corvini gratiam vinum vetustum promturum ostendit, & occasione oblata vini laudes commemorat.

O Nata mecum consule Manlio,
  Seu tu querelas, sive geris jocos
  Seu rixam, & insanos amores,
    Seu facilem pia testa somnum,
Quocunque lectum nomine Massicum
Servas, moveri digna bono die;
  Descende, Corvino jubente,
    Promere languidiora vina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus:
  Narratur & prisci Catonis
    Sæpe mero caluisse virtus.
Tu lene tormentum ingenio admoves
Plerumque duro: tu sapientium

Curas, & arcanum jocoso
Consilium retegis Lyeo:
Tu spem reducis mentibus anxiis,
Vireisque, & addis cornua pauperi;
Post te, neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te, Liber, & si læta aderit Venus
Segnesque nodum solvere Gratiæ,
Vivæque producent lucernæ,
Dum rediens fugat astra Phœbus.

IN DIANAM.

ODE XXII.

Dianæ consecrat pinum villæ suæ propinquam, & quotannis verris immolati sanguine arborem hanc aspersurum se vovet.

Montium custos nemorumque virgo,
Quæ laboranteis utero puellas
Ter vocata audis, adimisque letho
Diva triformis:
Imminens villæ tua pinus esto:
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum,
Sanguine donem.

AD PHIDILEM.

ODE XXIII.

Suadens, ut deos puris manibus, & conscientia bene actæ vitæ colat.

CÆlo supinas si tuleris manus
Nascente luna, rustica Phidile,
Si thure placaris, & horna
Fruge Lareis, avidaque porca;
Nec pestilentem sentiet Africum
Fæcunda vitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.
Nam, quæ nivali pascitur Algido
Devota, quercus inter & ilices:
Aut crescit Albanis in herbis
Victima: pontificum secureis
Cervice tinget. te nihil attinet

Tentare multa cæde bidentium
Parvos coronantem marino
Rore deos fragilique myrto.
Immunis aram si tetigit manus;
Non sumtuosa blandior hostia,
Mollibit aversos Penateis
Farre pio, & saliente mica.

IN AVAROS.

ODE XXIV.

In avaros invehitur, qui domos domibus subinde addunt, in ipso etiam mari ædificantes: cum tamen nulla ædificia necessitate mortis eos liberare possint. Ad hæc autem mala extirpanda, una cum prava illa augendi opes cupiditate, disciplina asperiore opus esse dicit.

INtactis opulentior
Thesauris Arabum, & divitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, & mare Punicum:
Si figit adamantinos
Summis verticibus dira necessitas
Clavos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas rite trahunt domos
Vivunt, & rigidi Getæ:
Immetata quibus jugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt:
Nec cultura placet longior annua:
Defunctumque laboribus
Æquali recreat sorte vicarius.
Illic matre carentibus
Privignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit virum
Conjux: nec nitido fidit adultero.
Dos est magna, parentium
Virtus, & metuens alterius viri
Certo fœdere castitas.
Et peccare nefas, aut pretium mori,
O quisquis volet impias
Cædeis, & rabiem tollere civicam;
Si quæret pater urbium,
Subscribi statuis, indomitam audeat

Refrenare licentiam,
Carus postgenitis, quatenus, heu nefas,
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus invidi.
Quid tristes querimoniæ,
Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt, si neque fervidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Duratæque solo nives
Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora navitæ.
Magnum pauperies opprobium, jubet
Quidvis, & facere & pati:
Virtutisque viam deserit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
Quo clamor vocat, & turba faventium;
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mittemus, scelerum si bene pœnitet;
Eradenda Cupidinis
Pravi sunt elementa: & teneræ nimis
Mentes, asperioribus
Formandæ studiis, nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer:
Venarique timet, ludere doctior;
Seu Græco jubeas trocho,
Seu malis vetita legibus alea.
Cum perjura patris fides
Consortem socium fallat, & hospitem
Indignoque pecuniam
Hæredi properet: scilicet improbæ
Crescunt divitiæ, tamen
Curtæ nescio quid semper abest rei.

AD BACCHUM.

ODE XXV.

Se Bacchi instinctu afflatuque concitatum, nova quædam & inaudita de Augusto dicturum.

QUo me, Bacche, rapis tui (specus
Plenum? quæ in nemora, aut quos agor in
Velox

Velox mente nova? quibus
  Antris, egregii Cæſaris audiar
Æternum meditans decus
  Stellis inſerere, & concilio Jovis?
Dicam inſigne, recens, adhuc
  Indictum ore alio, non ſecus in jugis
Ex ſomnis ſtupet Evias,
  Hebrum proſpiciens, & nive candidam
Thracen, ac pede barbaro
  Luſtratam Rhodopen, ut mihi devio
Rupeis, & vacuum nemus
  Mirari libet! ô Najadum potens,
Baccharumque valentium
  Proceras manibus vertere fraxinos:
Nil parvum, aut humili modo;
  Nil mortale loquar: dulce periculum eſt,
O Lænæe, ſequi deum
  Cingentem viridi tempora pampino.

AD VENEREM.

ODE XXVI.

Se jam ſenem factum rebus amatoriis minus aptum eſſe.

VIxi puellis nuper idoneus,
  Et militavi non ſine gloria:
 Nunc arma, defunctumque bello
  Barbiton hic paries habebit:
Lævum marinæ qui Veneris latus
Cuſtodit. hic, hic ponite lucida
 Funalia, & vecteis, & arcus
  Oppoſitis foribus minaceis.
O, quæ beatam diva tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sythonia nive,
 Regina, ſublimi flagello
  Tange Chloen ſemel arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATURAM.

ODE XXVII.

Deterret eam præcipue exemplo Europæ.

IMpios parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Rava decurrens lupa Lanuvino,
    Fœtaque vulpes,

Rumpat & ferpens iter inſtitutum,
Si per obliquum ſimilis ſagittæ
Terruit Mannos. ego cui timebo
Providus auſpex?
Antequam ſtanteis repetat paludes
Imbrium divina avis imminentum,
Oſcinem corvum prece ſuſcitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix, ubicumque mavis,
Et memor noſtri Galatea vivas:
Teque nec lævus vetet ire picus,
Nec vaga cornix.
Sed vides, quando trepidet tumultu
Pronus Orion: ego, quid ſit ater
Adriæ, novi, ſinus: & quid albus
Peccet Iapix.
Hoſtium uxores puerique cæcos
Sentiant motus orientis Hædi, &
Æquoris nigri fremitum, & trementeis
Verbere ripas.
Sic & Europe niveum doloſo
Credidit tauro latus: & ſcatentem
Belluis pontum, mediaſque fraudeis
Palluit audax.
Nuper in pratis ſtudioſa florum, &
Debitæ Nymphis opifex coronæ,
Nocte ſubluſtri, nihil aſtra præter
Vidit, & undas.
Quæ ſimul centum tetigit potentem
Oppidis Creten: pater ô relictum
Filiæ nomen, pietaſque dixit
Victa furore.
Unde? quo veni? levis una mors eſt
Virginum culpæ, vigilanſne ploro
Turpe commiſſum? an vitiis carentem
Ludit imago
Vana: quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliuſve fluctus
Ire per longos fuit: an recenteis
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc juvencum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua tauri.

Impudens liqui patrios Penateis:
Impudens Orcum moror. O deorum
Si quis hæc audit: utinam inter errem
Nuda leones.
Antequam turpis macies decenteis
Occupet malas, teneræque succus
Defluat prædæ, speciosa quæro
Pascere tigreis.
Vilis Europe pater urget absens;
Quid mori cessas? potes hac ab orno
Pendulum, zona bene te secuta,
Lædere collum.
Sive te rupes, & acuta letho
Saxa delectant: age, te procellæ
Crede voloci: nisi herile mavis
Carpere pensum.
Regius sanguis, dominæque tradi,
Barbaræ pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens Venus, & remisso
Filius arcu.
Mox ubi lusit satis: Abstineto,
Dixit, irarum, calidæque rixæ:
Cum tibi invisus laceranda reddet
Cornua taurus.
Uxor invicti Jovis esse nescis?
Mitte singultus: bene ferre magnam
Disce fortunam: tua sectus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN.

ODE XXVIII.

Diem Neptuno sacrum hilariter exigendum esse.

FEsto quid potius die
Neptuni faciam prome reconditum,
Lyde strenua, Cæcubum,
Munitæque adhibe vim sapientiæ,
Inclinare meridiem
Sentis: ac veluti stet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
Neptunum, & virideis Nereidum comas.
Tu curva recines lyra

Latonam, & celeris ſpicula Cynthiæ
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgenteiſque tenet Cycladas, & Paphon
Junctis viſit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque nænia.

AD MÆCENATEM.

ODE XXIX.

Invitat eum ad cœnam hilarem, publicis curis omiſſis.

TYrrhena regum progenies, tibi
Non ante verſo lene merum cado
Cum flore, Mæcenas, roſarum, &
Preſſa tuis balanus capillis
Jamdudum apud me eſt: eripe te moræ
Ne ſemper udum Tybur, & Æſulæ
Declive contempleris arvum, &
Telegoni juga patricidæ,
Faſtidioſam deſere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis,
Omitte mirari beatæ
Fumum, & opes, ſtrepitumque Romæ.
Plerumque gratæ divitibus vices,
Mundæque parvo ſub lare pauperum
Cænæ, ſine aulæis, & oſtro
Sollicitam explicuere frontem.
Jam clarus occultum Andromedæ pater
Oſtendit ignem: jam Procyon furit.
Et ſtella veſani leonis,
Sole dies referente ſiccos.
Jam paſtor umbras cum grege languido,
Rivumque feſſus quærit, & horridi
Dumeta Sylvani: caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu civitatem quis deceat ſtatus,
Curas, & urbi ſollicitus times:
Quid Seres, & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaiſque diſcors.
Prudens, futuri temporis exitum
Caliginoſa nocte premit Deus:
Ridetque, ſi mortalis ultra
Fas trepidat. quod adeſt, memento
Componere æquus; cætera fluminis

Ritu feruntur, nunc medio alveo
Cum pace delabentis Etrus-
cum in mare, nunc lapides adesos,
Stirpeisque raptas, & pecus, & domos
Volventis una, non sine montium
Clamore, vicinæque silvæ:
Cum fera diluvies quietos
Irritat amneis. ille potens sui,
Lætusque deget, cui licet in diem
Dixisse, vixi: cras vel atra
Nube polum pater occupato,
Vel sole puro: non tamen irritum
Quodcumque retro est, efficiet: neque
Diffinget, infectumque reddet,
Quod fugiens semel hora vexit.
Fortuna sævo læta negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc aliis benigna.
Laudo manentem: si celereis quatit
Pennas, resigno, quæ dedit, & mea
Virtute me involvo: probamque
Pauperiem sine dote quæro.
Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere: & votis pacisci
Ne Cypriæ Tyriæque merces
Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret; geminusque Pollux.

AD MELPOMENEN MUSAM.

ODE XXX.

Scribendis carminibus lyricis se melius consuluisse immortalitati nominis sui dicit, quam si obtinuisset ut sibi areæ statuæ aut pyramides erigerentur. Præcipuumque laudis materiam fore innuit, quod primus ex Latinis in hoc carminum genere Græcos imitatus fuerit.

Exegi monumentum ære perennius,
Regalique situ Pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis

Annorum feries, & fuga temporum.
Non omnis moriar: multaque pars mei
Vitabit Libitinam. ufque ego poſtera
Crefcam laude recens: dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine pontifex.
Dicar, qua violens obſtrepit Aufidus.
Et, qua pauper aquæ Daunus agreſtium
Regnavit populorum, ex humili potens
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxiſſe modos. fume fuperbiam
Quæfitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens Melpomene comam.

Q. HORATII FLACCI CARMINUM LIBER IV.

ODE PRIMA.

Se jam ea ætate eſſe, ut à rebus amatoriis, & carminibus ludicris & venereis, alieno eſſe animo debeat: & tamen Ligurini veſano amore torreri.

INtermiſſa Venus diu
Rurſus bella moves, parce, precor, precor,
Non ſum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ. define dulcium
Mater fæva Cupidinum,
Circa luſtra decem flectere mollibus
Jam durum imperiis. abi
Quo blandæ juvenum te revocant preces,
Tempeſtivius in domo
Pauli, purpureis ales oloribus,
Commeſſabere Maximi,
Si torrere jecur quæris idoneum,
Namque & nobilis, & decens,
Et pro ſollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Late ſigna feret militiæ tuæ.
Et, quandoque potentior
Largis muneribus riſerit æmuli:

Alba-

Albanos prope, te, lacus
  Ponet marmoream ſub trabe Cypria,
Illic plurima naribus
  Duces thura · lyræque, & Berecyntiæ
Delectabere tibiæ
  Miſtis carminibus non ſine fiſtula.
Illic bis pueri die
  Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
  In morem Salium ter quatient humum.
Me nec fœmina, nec puer
  Jam nec ſpes animi credula mutui,
Nec certare juvat mero:
  Nec vincire novis tempora floribus.
Sed cur heu, Ligurine, cur
  Manat rara meas lachryma per genas?
Cur facunda parum decoro
  Inter verba cadit lingua ſilentio?
Nocturnis te ego ſomniis
  Jam captum teneo, jam volucrem ſequor
Te per gramina Martii
  Campi, te per aquas, dure, volubileis.

AD ANTONIUM JULUM, M. ANTONII TRIUMVIRI FILIUM.

ODE II.

Antiquos Poëtas imitari periculoſum eſt.

Pindarum quiſquis ſtudet æmulari,
Jule, ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, vitreo daturus
    Nomina ponto.
Monte, decurrens velut amnis, imbras
Quem ſuper notas aluere ripas,
Fervet, immenſuſque ruit profundo
    Pindarus ore,
Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaceis nova dithyrambos
Verba devolvit, numeriſque fertur
    Lege ſolutis:
Seu deos, regeſque canit, deorum
Sanguinem: per quos cecidere juſta
Morte Centauri, cecidit tremendæ
    Flamma Chimæræ:

Sive,

Sive, quos Elea domum reducit
Palma cœlesteis: pugilemve equumve
Dicit: & centum potiore signis
Munere donat.
Flebili sponsæ juvenemve raptum
Plorat: & vireis, animumque, mores-
que aureos educit in astra, nigro-
que invidet Orco.
Multa Diræum levat aura cygnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego apis Matinæ
More modoque
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum circa nemus, uvidique
Tiburis ripas, operosa parvus
Carmina fingo.
Concines majore poëta plectro
Cæsarem, quandoque trahet feroceis
Per sacrum civium, merita decorus
Fronde, Sicambros,
Quo nihil majus meliusve terris
Fata donavere, bonique divi,
Nec dabunt: quamvis redeant in aurum
Tempora priscum.
Concines lætosque dies, & urbis
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu, forumque
Litibus orbum.
Tum meç, si quid loquar audiendum,
Vocis accede bona pars, & ô Sol
Pulcher, ô laudande, canam recepto
Cæsare felix.
Tuque, dum procedis, Io triumphe,
Non semel dicemus: Io triumphe,
Civitas omnis, dabimusque divis
Thura benignis.
Te decem tauri, totidemque vaccæ,
Me tener solvet vitulus relicta
Matre, qui largis juvenescit herbis
In mea vota,
Fronte curvatos imitatus igneis
Tertium Lunç referentis ortum,
Qua notam duxit, niveus videri,
Cætera fulvus.

AD MELPOMENEN.

ODE III.

Se natum esse ad poëticen, ejusque beneficio nominis immortalitatem & gloriam consecutum esse.

QUem tu Melpomene semel
Nascentem placido lumine videris,
Illum non labor Isthmius
Clarabit pugilem: non equis impiger
Curru ducet Achaico
Victorem: neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas,
Ostendet Capitolio:
Sed, quæ Tybur aquæ fertile præfluunt,
Et spissæ nemorum comæ,
Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur soboles inter amabileis
Vatum ponere me choros:
Et jam dente minus mordeor invido.
O testudinis aureæ
Dulcem quæ strepitum Pieri temperas:
O mutis quoque piscibus
Donatura cygni, si libeat, sonum!
Totum muneris hoc tui est,
Quod monstror digito prætereuntium,
Romanæ fidicen lyræ:
Quod spiro & placeo (si placeo) tuum est.

AD ROMAM.

ODE IV.

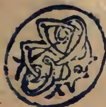
Drusi Neronis, qui fuit Augusti Cæsaris privignus, victorias de Rhætis & Vindelicis celebrat. Quin etiam Claudii Neronis fortia quædam facta commemorat.

QUalem ministrum fulminis alitem,
Cui rex deorum regnum in aveis vagas
Permisit, expertus fidelem
Jupiter in Ganymede flavo,
Olim juventus, & patrius vigor
Nido laborum propulit inscium:
Vernique jam nimbis remotis,

Insolitos docuere nisus
Venti paventem: mox in ovilia
Demisit hostem vividus impetus.
Nunc in reluctanteis dracones
Egit amor dapis, atque pugnæ:
Qualemve lætis caprea pascuis
Intenta, fulvæ matris ab ubere,
Jam lacte depulsum leonem,
Dente novo peritura vidit
Videre Rhœti bella sub Alpibus
Drusum gerentem & Vindelici, quibus
Mos unde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextra, obarmet, quærere distuli:
Nec scire fas est omnia. Sed diu
Lateque victrices catervæ
Consiliis juvenis revictæ
Sensere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus & bonis.
Est in juvencis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed vim promovet insitam
Rectique cultus pectora roborant.
Utcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas, ô Roma, Neronibus,
Testis Metaurum flumen, & Asdrubal
Devictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris.
Qui primus alma risit adorea,
Dirus per urbeis Afer ut Italas,
Ceu flamma per tedas, vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.
Post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes crevit: & impio
Vastata Pœnorum tumultu
Fana deos habuere rectos.
Dixitque tandem perfidus Annibal,
Cervi luporum præda rapacium
Sectamur ultro, quos opimus

Fal-

Fallere & effugere est triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Jactata Tuscis æquoribus, sacra,
Natosque, maturosque patres
Pertulit Ausonias ad urbeis,
Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædeis ab ipso
Ducit opes animumque ferro.
Non hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem:
Monstrumve summisere Colchi
Majus, Echioniave Thebæ.
Merses profundos pulchrior evenit.
Luctere, multa proruet integrum
Cum laude victorem: geretque
Prœlia conjugibus loquenda.
Carthagini jam non ego nuntios
Mittam superbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna nostri
Nominis, Asdrubale interemto.
Nil Claudiæ non perficient manus:
Quas & benigno numine Jupiter
Defendit, & curæ sagaces
Expediunt per acuta belli.



AD AUGUSTUM.

ODE V.

Ut tandem in urbem redeat.

DIvis orte bonis, optime Romulæ
Custos gentis, abes jam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ,
Instar veris enim vultus ubi tuus
Affulsit populo, gratior it dies
Et soles melius nitent.
Ut mater juvenem, quem Notus invido
Flatu Carpathii trans maris æquora
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci distinet à domo,
Votis, omnibusque, & precibus vocat,
Curvo nec faciem littore dimovet:

Sic desideriis icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres,almaque Faustitas:
Pacatum volitant per mare navitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur casta domus stupris:
Mox & lex maculosum edomuit nefas:
Laudantur simili prole puerperæ,
Culpam pœna premit comes.
Quis parthum paveat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus, incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quisque diem collibus in suis.
Et vitem viduas ducit ad arbores.
Hinc ad vina redit lætus, & alteris
Te mensis adhibet deum.
Te multa prece, te prosequitur mero
Defuso pateris: & Laribus tuum
Miscet numen, uti Græcia Castoris,
Et magni memor Herculis.
Longas ô utinam dux bone ferias
Præstes Hesperiæ, dicimus integro
Sicci mane die: dicimus uvidi
Cum Sol Oceano subest.

IN APOLLINEM, ET DIANAM.

ODE VI.

Carmen sæculare.

Dive, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityosque raptor
Sensit, & Trojæ prope victor altæ
Phthius Achilles.
Cæteris major, tibi miles impar:
Filius quamvis Thetidis marinæ
Dardanas turreis quateret tremenda
Cuspide pugnax.
Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro
Procidit late: posuitque collum in
Pulvere Teucro.
Ille non inclusus equo Minervæ

Sacra mentito, male feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palam captis gravis, heu nefas, heu,
Nescios fari pueros Achivis
Ureret flammis, etiam latenteis
Matris in alvo:
Ni tuis victus Venerisque gratæ
Vocibus, divum pater annuisset
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lavis amne crineis;
Dauniæ defende decus camænæ
Lævis Agyeû.
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenque dedit poëtæ,
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,
Deliæ tutela deæ, fugaceis
Lyncas: & cervos cohibentis arcu,
Lesbium servate pedem, meique
Pollicis ictum:
Rite Latonæ puerum canentes,
Rite crescentem face noctilucam,
Prosperam frugum, celeremque pronos
Volvere menseis.
Nupta jam dices, ego dîs amicum,
Sæculo festas referente luces
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis HoratI.

AD L. MANLIUM TORQUATUM.

ODE VII.

Veris adventu, & æqua omnibus hominibus moriendi conditione sine spe revivifcendi, omniumque rerum mutatione & vicissitudine proposita, invitat ad hilariter jucundeque vivendum.

DIffugere nives, redeunt jam gramina campis
Arboribusque comæ.
Mutat terra vices, & decrescentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet

Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt zephyris: ver proterit æstas
Interitura, simul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurret iners.
Damna tamen celeres reparant cælestia Lunæ:
Nos ubi decidimus
Quo pius Æneas, quo Tullus dives & Ancus:
Pulvis & umbra sumus.
Quis scit, an adjiciant hodiernæ crastina summæ
Tempora Di superi?
Cuncta manus avidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.
Cum semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria,
Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum
Nec lethæa valet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD MARCIUM CENSORINUM.

ODE VIII.

Nihil est, quod homines magis immortales reddere possit, quam Poëtarum carmina.

Donarem pateras, grataque commodus,
Censorine, meis æra sodalibus,
Donarem tripodas, præmia fortium
Grajorum: neque tu pessima munerum
Ferres: divite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas
Hic saxo, liquidis ille coloribus
Sollers nunc hominem ponere, nunc deum.
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, & pretium dicere muneris.
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus, & vita redit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugæ

Rejectæque retrorsum Annibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quam Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ sileant quod bene feceris,
Mercedem tuleris. quid foret Iliæ,
Mavortisque puer, si taciturnitas
Obstaret meritis invida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus, & favor, & lingua potentium
Vatum divitibus consecrat insulis.
Dignum laude virum Musa vetat mori,
Cælo Musa beat. sic Jovis interest
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
Quassas eripiunt æquoribus rateis.
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

AD LOLLIUM. ODE IX.

Scripta sua nunquam interitura. Sine poëtarum ope Virtutem oblivione sempiterna deleri. Se suis versibus res à Lollio gestas memoriæ proditurum. Laus constantiæ, & cæterarum virtutum.

NE forte credas interitura, quæ
Longe sonantem natus ad Aufidum,
Non ante vulgatas per arteis
Verba loquor socianda chordis.
Non, si priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus, Pindaricæ latent,
Cœæque, & Alcæi minaces,
Stesichorique graves camœnæ.
Nec, si quid olim lusit Anacreon,
Delevit ætas: spirat adhuc amor,
Vivuntque commissi calores
Æoliæ fidibus puellæ.
Non sola comtos arsit adulteri
Crineis, & aurum vestibus illitum
Mirata, regaleisque cultus,
Et comites. Helene Lacena
Primusve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non semel Ilios

Vexata : non pugnavit ingens
Idomeneus Sthenelusve solus
Dicenda Musis prælia : non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graveis
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus puerisque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi : sed omnes illachrymabiles
Urgentur, ignotique longa
Nocte : carent quia vate sacro.
Paulum sepultæ distat inertiæ
Celata virtus, non ego te meis
Chartis inornatum silebo,
Totve tuos patiar labores
Impune, Lolli, carpere lividas
Obliviones. est animus tibi
Rerumque prudens & secundis
Temporibus dubiisque
Vindex avare fraudis, & abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
Consulque non unius anni,
Sed quoties bonus atque fidus
Judex honestum prætulit utili, &
Rejecit alto dona nocentium
Vultu ; & per obstanteis catervas
Explicuit sua victor arma.
Non possidentem multa vocaveris
Recte beatum : rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter uti,
Duramque callet pauperiem pati,
Pejusque letho flagitium timet.
Non ille pro caris amicis,
Aut patria timidus perire.

AD LIGURINUM.

ODE X.

Ut dum per ætatem licet, fruatur formæ suæ bono : alioqui fore ut ipsum sero pæniteat, cum flos ille ætatis exaruerit.

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens,
Insperata tuæ cum veniet pluma superbiæ,

Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint
comæ,
Nunc & qui color eſt puniceæ flore prior roſæ,
Mutatus Ligurinum in faciem verterit hiſpidam,
Dices heu (quoties te in ſpeculo videris alterum)
Quæ mens eſt hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genę.

AD PHYLLIDEM.

ODE XI.

Die natali Mæcenatis, qui erat Id. Aprilis, invitat eam ad epulas.

EST mihi nonum ſuperantis annum
Plenus Albani cadus: eſt in horto,
Phylli, nectendis apium coronis,
Eſt hederæ vis
Multa, qua crineis religata fulges.
Ridet argento domus: ara caſtis
Vincta verbenis avet immolato
Spargier agno.
Cuncta feſtinat manus: huc & illuc
Curſitant miſtæ pueris puellæ:
Sordidum flammę trepidant rotantes
Vertice fumum.
Ut tamen noris, quibus advoceris
Gaudiis: idus tibi ſunt agendæ,
Qui dies menſem Veneris marinæ
Findit Aprilem,
Jure ſolennis mihi, ſanctiorque
Pæne natali proprio, quod ex hac
Luce Mæcenas meus affluenteis
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupavit
(Non tuæ ſortis juvenem) puella
Dives, & laſciva: tenetque grata
Compede vinctum.
Terret ambuſtus Phaëton avaras
Spes: & exemplum grave præbet ales
Pegaſus, terrenum equitum gravatus
Bellerophontem;
Semper ut te digna ſequare & ultra,
Quam licet ſperare, nefas putando,

Disparem vites. age jam meorum
Finis amorum,
(Non enim posthac alia calebo
Fœmina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas. minuuntur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIUM.

ODE XII.

Describit Veris adventum, & Virgilium ad convivium sub conditione invitat.

JAm veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ
Jam nec prata rigent, nec fluvii strepunt
Hiberna nive turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix avis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quod male barbara,
Regum est ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine, pinguium
Custodes ovium, carmina fistula:
Delectantque deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere sitim tempora Virgili:
Sed, pressum Calibus ducere Liberúm
Si gestis, juvenum nobilium cliens.
Nardo vina merebere.
Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpitiis accubat horreis,
Spes donare novas largus, amaraque
Curarum eluere efficax,
Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox merce veni. non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena dives ut in domo.
Verum pone moras, & studium lucri:
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Misce stultitiam consiliis brevem.
Dulce est desipere in loco.

IN LYCEN.

ODE XIII.

Insultat ei quod jam anus fiat, & libidine flagrans, contemnatur à juvenibus.

AUdivere Lyce Dii mea vota: Dii
Audivere Lyce; fis anus, & tamen
Vis formosa videri,
Ludisque, & bibis impudens:
Et cantu tremulo pota cupidinem
Lentum sollicitas: ille virentis, &
Doctæ psallere Chiæ,
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transvolat aridas
Quercus, & refugit te, quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis nives.
Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ semel
Notis condita fastis:
Inclusit volucris dies.
Quo fugit Venus heu? quoque color decens?
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quæ spirabat amores,
Quæ me surpuerat mihi,
Felix post Cynaram, notaque, & artium
Gratarum facies? sed Cynare breveis
Annos fata dederunt,
Servatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Possent ut juvenes visere fervidi
Multo non sine risu,
Dilapsam in cineres facem.

AD AUGUSTUM.

ODE XIV.

A Senatu, populoque Romano honores Augusto tribui non possunt, qui virtutes ejus æquare valeant.

QUæ cura patrum, quæve Quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas,
Auguste, virtutes in ævum
Per titulos memoresque fastos

Æternet? ô qua sol habitabileis
Illustrat oras, maxime principum:
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper
Quid Marte posses. milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Brennosque veloceis, & arceis
Alpibus impositas tremendis,
Dejecit acer, plus vice simplici.
Major Neronum mox grave prælium
Commisit, immaneisque Rhœtos
Auspiciis pepulit secundis.
Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas prope qualis undas
Exerceret Auster Pleiadum choro
Scindente nubeis, impiger hostium
Vexare turmas: & frementem
Mittere equum medios per igneis.
Sic tauriformis volvitur Aufidus
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cum sævit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris:
Ut Barbarorum Claudius agmina
Ferrata vasto diruit impetu:
Primosque & extremos metendo
Stravit humum sine clade victor;
Te copias, te consilium, & tuos
Præbente divos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea supplex,
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus:
Laudemque, & optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.
Te Cantaber non ante domabilis,
Medusque & Indus: te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præsens
Italiæ, dominæque Romæ:
Te fontium qui cælat origines
Nilusque & Ister: te rapidus Tigris,
Te belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis:

Te non paventis funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri:
Compositis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES.

ODE XV.

Se non esse idoneum ad canenda Lyricis versibus Augusti encomia.

PHœbus volentem prœlia me loqui
Victas & urbeis, increpuit lyra,
Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem: tua, Cæsar, ætas
Fruges & agris rettulit uberes,
Et signa nostro restituit Jovi,
Direpta Parthorum superbis
Postibus: & vacuum duellis
Janum Quirini clausit: & ordinem
Rectum evaganti frena licentiæ
Injecit: amovitque culpas
Et veteres revocavit arteis:
Per quas Latinum nomen, & Italæ
Crevere vires, famaque, & ImperI
Porrecta majestas ad ortum
Solis ab Hesperio cubili.
Custode rerum Cæsare non furor
Civilis, aut vis exiget otium:
Non ira, quæ procudit enseis,
Et miseras inimicat urbeis.
Non, qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Julia: non Getæ,
Non Seres, infidive Persæ,
Non Tanaim prope flumen orti.
Nosque & profestis lucibus & sacris,
Inter jocosi munera Liberi,
Cum prole, matronisque nostris,
Rite deos prius apprecati
Virtute functos more patrum duces,
Lydis remisto carmine tibiis
Trojamque, & Anchisen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER

AD MÆCENATEM.

ODE I.

Mæcenati ad bellum Actiacum proficiſcenti comitem ſe offert, non tam quod præſentia ſua quicquam commodi ſit ei allaturus, quam quod minus de ſalute ejus ſollicitus ſit futurus.

IBis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæſaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita ſit ſuperſtite
Jucunda: ſi contra, gravis?
Utrumne juſſi perſequemur otium
Non dulce, ni tecum ſimul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molleis viros?
Feremus: & te vel per Alpium juga,
Inhoſpitalem & Caucaſum,
Vel occidentis uſque ad ultimum ſinum,
Forti ſequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juvem meo,
Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore ſum futurus in metu,
Qui major abſenteis habet.
Ut aſſidens implumibus pullis avis
Serpentium allapſus timet
Magis relictis: non, ut adſit, auxili
Latra plus præſentibus.
Libenter hoc & omne militabitur
Bellum in tuæ ſpem gratiæ:
Non ut juvencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis;
Pecuſve Calabris ante ſidus fervidum
Lucana mutet paſcua:

Nec,

Nec, ut superni villa candens Tusculi
Circæa tangat mœnia.
Satis superque me benignitas tua
Ditavit. haut paravero,
Quod aut, avarus ut Chremes, terra premam,
Discinctus aut perdam ut nepos.

ODE II.

Varias vitæ rusticæ laudes hæc ode complectitur: præsertim vero ab animi tranquillitate & frugalitate eam laudat.

Beatus ille, qui procul negôtiis,
Ut prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fænore.
Neque excitatur classico miles truci
Neque horret iratum mare,
Forumque vitat, & superba civium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos;
Aut in reducta valle mugientium
Prospectat erranteis greges:
nutileisque falce ramos amputans,
Feliciores inserit:
ut pressa puris mella condit amphoris
Aut tondet infirmas oveis,
el, cum decorum mitibus pomis caput
Autumnis arvis extulit,
gaudet insitiva decerpens pyra,
Certantem & uvam purpuræ,
a muneretur te, Priape, & te pater
ilvane, tutor finium!
et jacere modo sub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine.
untur altis interim ripis aquæ,
ueruntur in silvis aves:
resque lymphis obstrepunt manantibus,
omnos quod invitet leveis.
cum tonantis annus hibernus Jovis
nbreis, niveisque comparat:
trudit acreis hinc & hinc multo cane
pros in obstanteis plagas;

Aut amite levi rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos,
Pavidumque leporem,& advenam laqueo gruem,
Jucunda captat præmia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliviscitur?
Quod si pudica mulier in partem juvans
Domum, atque dulceis liberos,
(Sabina qualis, aut perusta solibus
Pernicis uxor Appuli)
Sacrum vetustis exstruat lignis focum
Lassi sub adventum viri,
Claudensque textis cratibus lætum pecus,
Distenta siccet ubera,
Et horna dulci vina promens dolio,
Dapes inemtas apparet:
Non me Lucrina juverint conchylia,
Magisve rhombus, aut scari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hyems ad hoc vertat mare.
Non Afra avis descendat in ventrem meum,
Non attagen Jonicus
Jucundior, quam lecta de pinguissimis
Oliva ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, & gravi
Malvæ salubres corpori;
Vel agna festis cæsa Terminalibus,
Vel hædus ereptus lupo,
Has inter epulas, ut juvat pastas oveis
Videre properanteis domum!
Videre fessos vomerem inversum boves
Collo trahanteis languido,
Positosque vernas, ditis examen domus,
Circum renidenteis Lareis!
Hæc ubi locutus fœnerator Alphius,
Jam jam futurus rusticus,
Omnem relegit idibus pecuniam,
Quærit Calendis ponere.

AD MÆCENATEM.

ODE III.

Allii detestatio.

PArentis olim si quis impia manu
Senile guttur fregerit,

Edat cicutis allium nocentius,
  O dura messorum ilia!
Quid hoc veneni sævit in præcordiis?
  Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit: an malas
  Canidia tractavit dapes?
Ut Argonautas præter omneis candidum
  Medea mirata est ducem
Ignota tauris illigaturum juga,
  Perunxit hoc Jasonem:
Hoc delibutis ultra donis pellicem,
  Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam siderum insedit vapor
  Siticulosæ Apuliæ:
Nec munus humeris efficacis Herculis
  Inarsit æstuosius.
At, si quid unquam tale concupiveris,
  Jocose Mæcenas, precor,
Manum puella suavio opponat tuo,
  Extrema & in sponda cubet.

IN MENAM LIBERTUM POMPEII MAGNI.

ODE IV.

In ejus, ex mutata conditione, arrogantiam invehitur.

Lupis & agnis quanta sortito obtigit,
  Tecum mihi discordia est,
Ibericis peruste funibus latus,
  Et crura dura compede.
Licet superbus ambules pecunia,
  Fortuna non mutat genus.
Videsne sacram metiente te viam
  Cum bis ter ulnarum toga,
Ut ora vertat huc & huc euntium
  Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumviralibus
  Præconis ad fastidium.
Arat Falerni mille fundi jugera,
  Et Appiam mannis terit:
Sedilibusque magnus in primis eques
  Othone contemto sedet.
Quid attinet tot ora navium gravi
  Rostrata duci pondere

Contra latrones atque servilem manum,
  Hoc hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM.

ODE V.

Loquentem inducit puerum quendam, quem aliquot veneficæ sub terra defoderant mento tenus, fame necandum, ut ex ejus jecore & medulla, poculum amatorium conficerent. Hujus preces primum, deinde imprecationes adversus eas describit Existimatur autem Cratidiam Canidiæ nomine significare.

At ô deorum quicquid in cælo regis
  Terras, & humanum genus,
Quid iste fert tumultus? & quid omnium
  Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si vocata partubus
  Lucina veris affuit.
Per hoc inane purpuræ decus precor,
  Per improbaturum hæc Jovem,
Quid ut noverca me intueris? aut uti
  Petita ferro bellua?
Ut hæc trementi questus ore, constitit
  Insignibus raptis puer.
Impube corpus, quale posset impia,
  Mollire Thracum pectora:
Canidia brevibus implicata viperis
  Crineis, & incomtum caput,
Jubet sepulchris caprificos erutas,
  Jubet cupressus funebreis,
Et uncta turpis ova ranæ sanguine,
  Plumamque nocturnæ strigis,
Herbasque quas Jolcos atque Iberia
  Mittit, venenorum ferax:
Et ossa ab ore rapta jejunæ canis
  Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
  Spargens avernaleis aquas,
Horret capillis, ut marinus, asperis
  Echinus, aut currens aper.
Abacta nulla Veja conscientia,
  Ligonibus duris humum
Exhauriebat ingemens laboribus,
  Quo posset infossus puer

Longo

o die bis terve, mutatæ dapis
mori ſpectaculo.
promineret ore, quantum exſtant aquæ
penſa mento corpora:
cta uti medulla, & aridum jecur,
noris eſſet poculum:
minato cum ſemel fixæ cibo
abuiſſent pupulæ,
defuiſſe maſculæ libidinis
rminenſem Foliam,
tioſa credidit Neapolis,
: omne vicinum oppidum:
ſidera excantata voce Theſſala,
unamque cœlo deripit.
irreſectum ſæva dente livido
anidi rodens pollicem,
id dixit? aut quid tacuit? ô rebus meis
Non infideles arbitræ
x & Diana, quæ ſilentium regis
Arcana cum fiunt ſacra
nc nunc adeſte: nunc in hoſtileis domos
Iram, atque numen vertite.
rmidoloſæ dum latent ſilvis feræ
Dulci ſopore languidæ,
nem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent ſuburanæ canes;
rdo perunctum, quale, nec perfectius,
Meæ laborarunt manus.
uid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ valent,
uibus ſuperbam fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam,
um palla, tabo munus imbutum, novam
Incendio nuptam abſtulit?
Atqui nec herba, nec latens in aſperis
Radix fefellit me locis.
ndormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
Ah, ah, ſolutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non uſitatis, Vare, potionibus,
(O multa fleturum caput!)
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marſis redibit vocibus.

Majus parabo: majus infundam tibi
  Fastidiente poculum.
Priusque cœlum sidet inferius mari,
  Tellure porrecta super;
Quam non amore sic meo flagres, uti
  Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, jam non, ut ante, mollibus
  Lenire verbis impias;
Sed dubius unde rumperet silentium,
  Misit Thyesteas preces:
Venena, magnum fas nefasque, non valent
  Convertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira detestatio
  Nulla expiatur victima.
Quin, ubi perire jussus exspiravero,
  Nocturnus occurram furor:
Petamque vultus umbra curvis unguibus,
  Quæ vis deorum est Manium:
Et inquietis assidens præcordiis,
  Pavore somnos auferam.
Vos turba vicatim hinc & hinc saxis petens,
  Contundet obscenas anus.
Post insepulta membra different lupi,
  Et Esquilinæ alites.
Neque hoc parenteis, heu, mihi superstites,
  Effugerit spectaculum.

IN CASSIUM SEVERUM, POETAM MALEDICUM.

ODE VI.

Quid immerenteis hospites vexas canis
  Ignavus adversum lupos?
Quin huc inaneis, si potes, vertis minas,
  Et me remorsurum petis?
Nam, qualis aut Molossus, aut fulvus Lacon,
  Amica vis pastoribus,
Agam per altas aure sublata niveis,
  Quæcumque præcedet fera.
Tu, cum timenda voce complesti nemus,
  Projectum odoraris cibum.
Cave, cave: namque in malos asperrimus
  Parata tollo cornua.
Qualis Lycambæ spretus infido gener,

Aut

Aut acer hostis Bupalo.
An, si quis atro dente me petiverit,
Inultus ut flebo puer?

AD POPULUM ROMANUM.

IN BELLUM CIVILE GESTUM hinc Bruto & Cassio, illinc Octaviano, M. Antonio, & M. Lepido Ducibus.

ODE VII.

QUo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?
Parumne campis atque Neptuno super
Fusum est Latini sanguinis?
Non, ut superbas invidæ Carthaginis
Romanus arceis ureret,
Intactus aut Britannus ut descenderet
Sacra catenatus via:
Sed ut, secundum vota Parthorum, sua
Urbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Unquam, nisi in dispar genus.
Furorne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? responsum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit,
Mentesque perculsæ stupent.
Sic est, acerba fata Romanos agunt,
Scelusque fraternæ necis,
Ut immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

ODE VIII.

ROgare longo putidam te sæculo,
Vireis quid enervet meas?
Cum sit tibi dens ater, & rugis vetus
Frontem senectus exaret,
Hietque turpis inter aridas nateis
Podex, velut crudæ bovis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres
Equina quales ubera:
Venterque mollis, & femur tumentibus
Exile suris additum.
Esto beata: funus atque imagines

Ducant triumphales tuum,
Nec fit marita, quæ rotundioribus
Onufta baccis ambulet.
Quid? quod libelli Stoici inter fericos
Jacere pulvillos amant?
Illiterati num minus nervi rigent?
Minufve languet fafcinum.
Quod ut fuperbo provoces ab inguine,
Ore allaborandum eft tibi?

AD C. CILNIUM MÆCENATEM.

ODE IX.

Præfentit voluptatem quam eft percepturus cum Auguftus de Antonio & Cleopatra triumphum agit.

QUando repoftum Cæcubum ad feftas dapes,
Victore lætus Cæfare,
Tecum fub alta, (fic Jovi gratum) domo
Beate Mæcenas, bibam,
Sonante miftum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Ut nuper, actus cum freto Neptunius
Dux fugit uftis navibus,
Minatus urbi vincla, quæ detraxerat
Servis amicus perfidis.
Romanus (eheu pofteri negabitis,)
Emancipatus fœminæ,
Fert vallum, & arma miles: & fpadonibus
Servire rugofis poteft.
Interque figna turpe militaria
Sol afpicit conopeum.
Ad hunc frementeis verterunt bis mille equos
Galli canentes Cæfarem:
Hoftiliumque navium in portu latent
Puppes finiftrorfum citæ.
Io triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boves.
Io triumphe, nec Jugurthino parem
Bello reportafti ducem,
Neque Africano: cui fuper Carthaginem
Virtus fepulchrum condidit.
Terra marique victus hoftis, Punico
Lugubre mutavit fagum.
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis

Ventis iturus non suis,
ercitatas aut petit Syrteis Noto,
Aut fertur incerto mari.
paciores affer huc puer, scyphos,
Et Chia vina, aut Lesbia:
l, quod fluentem nauseam coërceat,
Metire nobis Cæcubum.
ram metumque Cæsaris rerum juvat,
Dulci Lyæo solvere.

IN MÆVIUM.

ODE X.

Tempestatem & naufragium ei imprecatur.

M Ala soluta navis exit alite,
Ferens volentem Mævium,
horridis utrumque verberes latus,
Auster memento, fluctibus,
ger rudentes Eurus inverso mari,
'ractosque remos differat.
urgat Aquilo, quantus aliis montibus
'rangit trementeis ilices.
c sidus atra nocte amicum appareat;
Qua tristis Orion cadit.
ietiore nec feratur æquore,
Quam Graja victorum manus:
m Pallas usto vertit iram ab Ilio
n impiam Ajacis ratem.
quantus instat navitis sudor tuis,
Tibique pallor luteus,
lla non virilis ejulatio.
Preces & aversum ad Jovem:
nius udo cum remugiens sinus,
Noto carinam ruperit!
ma quod si præda curvo littore
orrecta mergos juveris;
idinosus immolabitur caper,
t agna tempestatibus.

AD PECTIUM. ODE XI.

nore captum, non posse adversus faciendos operam udiumve conferre.

Ecti, nihil me, sicut antea, juvat
Scribere versiculos,
ore perculsum gravi:

Amore, qui me præter omneis, expetit
Mollibus in pueris,
Aut in puellis urere.
Hic tertius december, ex quo destiti
Inachia furere,
Silvis honorem decutit.
Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui?
Conviviorum & pœnitet:
In queis amantem languor & silentium
Arguit, & latere
Petitus imo spiritus.
Contraque lucrum nil valere candidum
Pauperis ingenium
Querebar applorans tibi,
Simul calentis inverecundus deus
Fervidiore mero
Arcana promôrat loco.
Quod si meis inæstuet præcordiis
Libera bilis, ut hæc
Ingrata ventis dividat
Fomenta, vulnus nil malum levantia:
Desinet imparibus
Certare summotus pudor.
Ubi hæc severus te palam laudaveram,
Jussus abire domum,
Ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi posteis, & heu,
Limina dura, quibus
Lumbos, & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia,
Amor Lycisci me tenet:
Unde expedire non amicorum queant
Libera consilia
Nec contumeliæ graves:
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

ODE XII.

In anum fœdam ac fœtidam, quæ illius amores ambiebat.

Quid tibi vis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quidve tabellas
Mittis,

tis, nec firmo juveni, neque naris obesæ?
amque sagacius unus odoror.
ypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis,
uam canis acer, ubi lateat sus.
s sudor vietis, & quam malus undique mem-
rescit odor, cum pene soluto (bris
omitam properat rabiem sedare: nec illi
m manet humida creta, colorque
rcore fucatus crocodili: jamque subando
enta cubilia tectaque rumpit.
mea cum sævis agitat fastidia verbis:
achia langues minus, ac me.
hiam ter nocte potes mihi semper ad unum
ollis opus. pereat male, quæ te
bia, quærenti taurum, monstravit inertem,
um mihi Cous adesset Amyntas;
us in indomito constantior inguine nervus,
uam nova collibus arbor inhæret.
ricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ,
ui properabantur? tibi nempe.
foret æqualeis inter conviva, magis quem
iligeret mulier sua, quam te.
go non felix, quam tu fugis; ut pavet acreis
gna lupos, capreæque leones.

AD AMICOS. ODE XIII.

Hyemem hilariter & jucunde esse traducendam.

Orrida tempestas cœlum contraxit & imbres,
Nivesque deducunt Jovem.
nc mare, nunc silvæ
hreicio Aquilone sonant, rapiamus amici
asionem de die:
nque virent genua,
t decet, obducta solvatur fronte senectus,
vina Torquato move
sule pressa meo.
ætera mitte loqui. Deus hæc fortasse benigna
ducet in sedem vice.
nc & Achæmenia
erfundi nardo juvat: & fide Cyllenea
are diris pectora
licitudinibus,
obilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
icte mortalis, dea

Nate puer Thetide,
Te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
Findunt Scamandri flumina,
Lubricus & Simois.
Unde tibi reditum certo subtemine Parcæ
Rupere: nec mater domum
Cærula te revehet.
Illic omne malum vino cantuqûe levato:
Deformis ægrimoniæ
Dulcibus alloquiis.

AD C. MÆCENATEM. ODE XIV.

Phrynes amorem causam esse quamobrem promissos Jambos non absolvat.

Mollis inertia cur tantum diffuderit imis
Oblivionem sensibus,
Pocula lethæos ut si ducentia somnos
Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas, occidis sæpe rogando.
Deus deus nam me vetat,
Inceptos olim, promissum carmen, jambos
Ad umbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
Anacreonta Teium:
Qui persæpe cava testudine flevit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Ureris ipse miser: quod si non pulchrior ignis
Accendit obsessam Ilion.
Gaude sorte tua, me libertina, neque uno
Contenta, Phryne macerat.

AD NEÆRAM. ODE XV.

Non servatam ab ea fidem conqueritur.

Nox erat, & cœlo fulgebat Luna sereno
Inter minora sidera,
Cum tu magnorum numen læsura deorum
In verba jurabas mea,
Arctius atque edera procera astringitur ilex,
Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion
Turbaret hibernum mare,
Intonsosque agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum,
O dolitura mea multum virtute Neæra:

Nam

m si quid in Flacco viri est,
feret assiduas potiori te dare noctes,
quæret iratus parem,
semel offensæ cedet constantia formæ,
certus intrarit dolor.
quicumque es felicior, atque meo nunc
perbus incedis malo:
ecore & multa dives tellure licebit,
bique Pactolus fluat,
e Pythagoræ fallant arcana renati,
rmaque vincas Nirea:
tranflatos alio mærebis amores:
t ego viciſſim riſero.

ODE XVI.

itur bellorum civilium nullum esse finem, quare de . Romana desperat, aliasque terras & ipse pete- ogitat, & aliis, ut idem faciant, suadet.

tera jam teritur bellis civilibus ætas,
Suis & ipsa Roma viribus ruit.
neque finitimi valuerunt perdere Marsi,
nacis aut Etrusca Porsenæ manus,
la nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
visque rebus infidelis Allobrox,
fera cærulea domuit Germania pube,
entibusque abominatus Annibal;
a perdemus devoti sanguinis ætas:
risque rursus occupabitur solum.
arus, heu, cineres insistet victor: & urbem
ues sonante verberabit ungula.
que carent ventis & solibus, ossa Quirini,
fas videre, dissipabit insolens.
, quid expediat, communiter, aut melior
lis carere quæritis laboribus. (pars
sit hac potior sententia (Phocæorum
ut profugit exsecrata civitas,
s, atque Lareis patrios, habitandaque fana
ris reliquit, & rapacibus lupis)
des quocunque ferunt: quocunq; per undas
us vocabit, aut protervus Africus.
acet? an melius quis habet suadere? secunda
em occupare quid moramur alite?
remus in hæc: Simul imis saxa renarint
is levata, ne redire sit nefas:

Neu conversa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina laverit cacumina.
In mare seu celsus procurrerit Apenninus,
Novaque monstra junxerit libidine
Mirus amor, juvet ut tigris subsidere cervis:
Adulteretur & columba milvio:
Credula nec fulvos timeant armenta leones,
Ametque salsa lævis hircus æquora.
Hæc & quæ poterunt reditus abscindere dulceis,
Eamus omnis exsecrata civitas.
Aut pars indocili melior grege: mollis & exspes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
Etrusca præter & volate littora.
Nos manet Oceanus circumvagus, arva, beata
Petamus arva, diviteis & insulas:
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret usque vinea,
Germinat & nunquam fallentis termes olivæ,
Suamque pulla ficus ornat arborem.
Mella cava manant ex ilice: montibus altis
Levis crepante lympha desilit pede.
Illic injussæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refertque tenta grex amicus ubera:
Nec vespertinus circum gemit ursus ovile,
Nec intumescit alta viperis humus.
Pluraque felices mirabimur, ut neque largis
Aquosus Eurus arva radat imbribus,
Pinguia nec siccis urantur semina glebis;
Utrumque rege temperante cœlitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus,
Neque impudica Colchis intulit pedem.
Non huc Sidonii torserunt cornua nautæ,
Laboriosa nec cohors Ulyssei
Nulla nocent pecori contagia: nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.
Jupiter illa piæ secrevit littora genti,
Ut inquinavit ære tempus aureum,
Ære, dehinc ferro duravit secula, quorum
Piis secunda vate me datur fuga.

AD CANIDIAM. ODE XVII.

Petit, ut sibi ignoscat. Eam autem dum vult videri placare, gravissime & acerbissime vellicat, atq; adeo lacerat.

Jam

IAm jam efficaci do manus ſcientiæ
Supplex : & oro regna per Proſerpinæ :
Per & Dianæ non movenda numina ,
Per atque libros carminum valentium
Refixa cœlo devocare ſidera ,
Canidia , parce vocibus tandem ſacris.
Citumque retro volve , volve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereium ,
In quem ſuperbus ordinarat agmina
Myſorum , & in quem tela acuta tot ſerat,
Unxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem,
Poſtquam relictis mœnibus rex procidit ,
Heu , pervicacis ad pedes Achillei.
Setoſa duris exuere pellibus
Laborioſi remiges Ulyſſei ,
Volente Circe, membra : tunc mens & ſonus
Relatus , atque notus in vultus honor.
Dedi ſatis ſuperque pœnarum tibi
Amata nautis multum & inſtitoribus.
Fugit juventas , & verecundus color
Reliquit oſſa pelle amicta lurida.
Tuis capillus albus eſt odoribus.
Nullum à labore me reclinat otium ,
Urget diem nox , & dies noctem , neque eſt
Levare tenta ſpiritu præcordia.
Ergo negatum , vincor , ut credam miſer ,
Sabella pectus increpare carmina ,
Caputque Marſa diſſilire nænia.
Quid amplius vis ? ô mare, & terra, ardeo ,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Neſſi cruore : nec Sicana fervida
Furens in Ætna flamma. tu , donec cinis
Injurioſis aridus ventis ferar ,
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis , aut quod me manet ſtipendium ?
Effare : juſſas cum fide pœnas luam :
Paratus expiare , ſeu popoſceris
Centum juvencos , ſeu mendaci lyra
Voles ſonari : tu pudica , tu proba
Perambulabis aſtra ſidus aureum.
Infamis Helenæ Caſtor offenſus vice ,
Fraterque magni Caſtoris , victi prece
Ademta vati reddidere lumina.

Et tu (potes nam) solve me dementia.
O nec paternis obsoleta sordibus,
Nec in sepulchris pauperum prudens anus
Novendialeis dissipare pulveres.
Tibi hospitale pectus, & puræ manus,
Tuusque venter partum ejus: & tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lavit,
Utcumque fortis exsilis puerpera.

CANIDIÆ RESPONSIO.

Qua ostendit, se nullis precibus exorari, nulla ratione placari posse.

QUid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora navitis
Neptunus alto tundit hybernus salo.
Inultus ut tu riseris Cotyttia
Vulgata, sacrum liberi Cupidinis,
Et Esquilini pontifex venefici
Impune ut urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditasse Pelignas anus,
Velociusve miscuisse toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
Novis ut usque suppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus semper dapis.
Optat Prometheus obligatus aliti.
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum: sed vetant leges Jovis,
Voles modo altis desilire turribus,
Modo ense pectus Norico recludere:
Frustraque vincla gutturi nectes tuo,
Fastidiosa tristis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques
Meæque terra cedet insolentiæ.
An, quæ movere cereas imagines,
(Ut ipse nosti curiosus) & polo
Deripere Lunam vocibus possim meis,
Possim crematos excitare mortuos,
Desiderique temperare poculum:
Plorem artis in te nil agentis exitum?

Q. HO-

Q. HORATII L A C C I CARMEN SECULARE.

Pro Imperii Romani incolumitate.

Phœbe, sylvarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, ô colendi
Semper, & culti, date quæ precamur
Tempore sacro,
io Sibyllini monuere versus,
rgines lectas, puerosque castos,
iis, quibus septem placuere colles.
Dicere carmen.
lme Sol, curru nitido diem qui
omis, & celas, aliusque & idem
ísceris; possis nihil urbe Roma
Visere majus.
ite maturos aperire partus,
enis Ilithyia, tuere matres:
ve tu Lucina probas vocari,
Seu genitalis.
iva, producas sobolem, patrumque
rosperes decreta super jugandis
œminis, prolisque novæ feraci
Lege marita.
ertus ut denos decies per annos
rbis & cantus referatque ludos,
er die claro, totiesque grata
Nocte frequentes.
osque feraces cecinisse Parcæ,
uod semel dictum est, stabilisque rerum
erminus servet, bona jam peractis
Jungite fata.
ertilis frugum, pecorisque tellus
picea donet Cererem corona.
lutriant fœtus & aquæ salubres,
Et Jovis auræ.
Condito mitis placidusque telo
upplices audi pueros Apollo:

Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma si vestrum est opus; Iliæque
Litus Etruscum tenuere turmæ,
Jussa pars mutare Lareis, & urbem
Sospite cursu;
Cui per ardentem sine fraude Trojam
Castus Æneas patriæ superstes
Liberum munivit iter, daturus
Plura relictus;
Dii probos mores docili juventæ,
Dii senectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date, remque, prolem-
que & decus omne.
Quique vos bubus veneratur albis
Clarus Anchisæ Venerisque sanguis,
Imperet bellante prior, jacentem
Lenis in hostem.
Jam mari, terraque manus potenteis
Medus, Albanasque timet secureis:
Jam Scythæ responsa petunt, superbi
Nuper & Indi.
Jam fides, & pax & honor, pudorque
Priscus, & neglecta redire virtus
Audet: apparetque beata pleno
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptusque novem Camœnis,
Qui salutari levat arte fessos
Corporis artus:
Si Palatinas videt æquus arceis
Remque Romanam, Latiumque felix,
Alterum in lustrum, meliusque semper
Proroget ævum.
Quæque Aventinum tenet, Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet: & votis puerorum amicas
Applicet aureis.
Hæc Jovem sentire, deosque cunctos,
Spem bonam, certamque domum reporto,
Doctus, & Phœbi chorus & Dianæ
Dicere laudes.

QUINTI HORATII FLACCI SERMONUM LIBRI IV.

Quorum duo Satyrarum, vulgo duo Epiſtolarum inſcribuntur.

Q. HORATII FLACCI SATYRARUM

LIBER I.

SATYRA I.

QUI fit Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem
Seu ratio dederit, seu Fors objecerit, illa
Contentus vivat: laudet diversa sequenteis:
O fortunati mercatores, gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contra mercator, navim jactantibus Austris,
Militia est potior: quid enim? concurritur: horæ
Momento cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
Ille, datis vadibus qui rure extractus in urbem est,
Solos felices viventeis clamat in urbe.
Cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare valent Fabium. ne te morer, audi
Quo rem deducam. si quis Deus, En ego, dicat,
Jam faciam, quod vultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator. tu consultus modo, rusticus. hinc vos,
Vos hinc mutatis discedite partibus. eja
Quid statis? nolint. atqui licet esse beatis.
Quid caussæ est, merito quin illis Jupiter ambas
Iratus buccas inflet? neque se fore posthac
Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
Præterea, ne sic, ut qui jocularia, ridens
Percurram: quamquam ridentem dicere verum
Quid vetat, ut pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint ut discere prima.
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
Ille graven duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæque, per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
Ajunt, cum sibi sint congesta cibaria, sicut
Parvula, nam exemplo est, magni formica laboris,

Ore trahit quodcunq; poteſt,atque addit acervo,
Quem ſtruit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ,ſimul inverſum contriſtat Aquarius annum;
Non uſquam prorepit, & illis utitur ante
Quæſitis ſapiens. cum te neque fervidus æſtus
Dimoveat lucro,neque hiems,ignis,mare,ferrum
Nil obſtet tibi, dum ne ſit te ditior alter:
Quid juvat immenſum te argenti pondus, & auri
Furtim defoſſa timidum deponere terra?
Quod ſi comminuas, vilem redigatur ad aſſem.
At, ni id fit, quid habet pulcri conſtructus acervus?
Millia frumenti tua triverit area centum,
Non tuus hoc capiet venter plus,quam meus:ut ſi
Reticulum panis venaleis inter onuſto
Forte vehas humero, nihil plus accipias, quam
Qui nil portarit. vel dic, quod referat intra
Naturæ ſineis viventi, jugera centum, an
Mille aret.at ſuave eſt ex magno tollere acervo,
Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
Cur tua plus laudes cumeris granaria noſtris?
Ut, tibi ſi ſit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho: & dicas, magno de flumine malſem,
Quam ex hoc fonticulo tantundem ſumere,eo fit,
Plenior ut ſi quos delectet copia juſto,
Cum ripa ſimul avulſos ferat aufidus acer.
At qui tantulo eget,quanto eſt opus,is neq; limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis,
At bona pars hominum decepta cupidine falſo,
Nil ſatis eſt, inquit: quia tanti, quantum habeas, ſis,
Quid facies illi? jubeas miſerum eſſe libenter,
Quatenus id facit; ut quidam memoratur Athenis
Sordibus, ac dives. populi contemnere voces
Sic ſolitus: Populus me ſibilat: at mihi plaudo
Ipſe domi,ſimul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus à labris ſitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. congeſtis undique ſaccis
Indormis inhians, & tamquam parcere ſacris
Cogeris, aut pictis tamquam gaudere tabellis.
Neſcis quid valeat nummus,quam præbeat uſum?
Panis

Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
Queis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesque diesque
Formidare malos fures, incendia, servos,
Ne te compilent, fugienteis: hoc juvat? horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius casus lecto te affixit; habes, qui
Assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suscitet, ac reddat gnatis, carisque propinquis.
Non uxor salvum te vult, non filius; omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento post omnia ponas
Si nemo præstet, quem non merearis, amorem?
At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, servareque amicos;
Infelix operam perdas: ut si quis asellum
In campo doceat parentem currere frenis.
Denique sit finis quærendi; cumque habeas plus,
Pauperiem metuas minus, & finire laborem
Incipias, parto quod avebas: nec facias, quod
Umidius quidam, non longa est fabula, dives
Ut metiretur nummos; ita sordidus, ut se
Non umquam servo melius vestiret: adusque
Supremum tempus, ne se pænuria victus
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta securi
Divisit medium, fortissima Tyndaridarum.
Quid mi igitur suades, ut vivam Mævius? aut sic,
Ut Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus adversis componere. non ego avarum
Cum veto te fieri vappam jubeo, ac nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam, socerumque Viselli,
Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra, citraque nequit consistere rectum.
Illuc unde abii, redeo. nemon' ut avarus
Se probet, ac potius laudet diversa sequenteis,
Quodque aliena capella gerat distentius uber
Tabescat, neque se majori pauperiorum
Turbæ comparet: hunc atque hunc superare laboret?
Sic festinanti semper locupletior obstat.
Ut cum carceribus missos rapit ungula currus,
Instat equis auriga, suos vincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem

Inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ
Cedat, uti conviva satur, reperire queamus.
Jam satis est: ne me Crispini scrinia lippi
Compilasse putes, verbum non amplius addam.

SATYRA II.

AMbubajarum collegia, pharmacopolæ,
Mendici, minæ, balatrones, hoc genus omne
Mœstum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico;
Frigus quo duramque famem depellere possit.
Hunc si percuncteris, avi cur atque parentis
Præclaram ingrata stringat malus ingluvie rem,
Omnia conductis coëmens obsonia nummis:
Sordidus atque animi quod parvi nolit haberi,
Respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappæ famam timet ac nebulonis,
Dives agris, dives positis in fœnore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exsecat, atque
Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget
Nomina sectatur, modo sumpta veste virili,
Sub patribus duris tironum, maxime, quis non,
Jupiter, exclamat, simul atque audivit? at in se
Pro quæstu sumtum facit. heic vix credere possis
Quam sibi non sit amicus: ita ut pater ille, Terenti
Fabula quem miserum gnato vixisse fugato
Inducit, non se pejus cruciaverit, atque hic,
Si quis nunc quærat, quo res hæc pertinet. illuc,
Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demissis ambulat: est qui
Inguen ad obscenum subductis usque facetus.
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil medium est. sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
Quarum subsuta talos tegat instita veste,
Contra, alius nullam, nisi olenti in fornice stantem.
Quidam notus homo cum exiret fornice, macte
Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
Nam simul ac venas inflavit terra libido,
Huc juvenes æquum est descendere, non alienas
Permolere uxores. nolim laudarier, inquit,

Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire est operæ pretium, procedere recte
Qui mœchis non vultis,ut omni parte laborent;
Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadat dura inter sæpe pericla.
Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæsus; fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turban:dedit hic pro corpore nummos,
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
Accidit, ut cuidam testeis caudamque salacem
Demeteret ferrum. jure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda?
Libertinarum dico, Sallustius in quas
Non minus insanit,quam qui mœchatur.at hic si,
Qua res, qua ratio suaderet, quaque modeste
Munifico esse licet, vellet bonus, atque benignus
Esse; daret quantum satis esset, nec sibi damno,
Dedecoriq; foret: verum hoc se amplectitur uno;
Hoc amat, hoc laudat: matronam nullam ego tango:
Ut quondam Marsæus amator Originis ille,
Qui patrium mimæ donat fundumque laremque.
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus umquam alienis. (unde
Verum est cum mimis, est cum meretricibus:
Fama malum gravius, quam res, trahit. an tibi abunde
Personam satis est, non illud, quidquid ubique
Officit, evitare? Bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum est ubicunque. quid inter-
Est, in matrona, ancilla peccesve togata?
Villius in Fausta Scyllæ gener, hoc miser uno
Nomine deceptus, pœnas dedit usque superque
Quam satis est, pugnis cæsus, ferroque petitus,
Exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic si mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hæc animus, quid vis tibi? nunquid ego à te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumque stola, mea cum conferbuit ira?
Quid responderet? magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaque istis

Dives opis natura suæ? tu si modo recte
Dispensare velis, ac non fugienda petendis
Immiscere; tuo vitio, rerumne labores,
Nil referre putas? quare. ne pœniteat te,
Desine matronas sectarier: unde laboris (ctus.
Plus haurire mali est, quam ex te decerpere fru-
Nec magis huic inter niveos, virideisque lapil-
los,
Sit licet hoc Cerinthe tuum, tenerum est femur,
aut crus
Rectius, atque etiam melius persæpe togatæ.
Adde huc, quod mercem sine fucis gestat; aperte,
Quod venale habet, ostendit: nec, si quid hone-
sti est,
Jactat, habetque palam: quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos est, ubi equos mercantur, oper-
Inspiciunt: ne, si facies, ut sæpe, decora, (tos
Molli fulta pede est, emtorem inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua
cervix.
Hoc illi recte: ne corporis optima Lynceis
Contemplere oculis: Hypsæa cæcior, illa
Quæ mala sunt, spectes. ô crus, ô brachia! verum
Depygis, nasuta, brevi latere, ac pede longo est.
Matronæ præter faciem nil cernere possis.
Cætera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
Si interdicta petes, vallo circumdata. (nam te
Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
Custodes lectica, ciniflones, parasitæ,
Ad talos stola demissa, & circumdata palla;
Plurima, quæ invideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obstat: Cois tibi pœne videre est,
Ut nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi,
Metiri possis oculo latus. an tibi mavis
Insidias fieri, pretiumque avellier, ante,
Quam mercem ostendi. leporem venator ut alta
In nive sectetur, positum sic tangere nolit.
Cantat, & apponit: meus est amor huic similis: nam
Transvolat in medio posita, & fugientia captat.
Hiscene versiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curasque graveis è pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuit natura modum, quem,
Quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo?

Num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quæris
Pocula: num esuriens fastidis omnia, præter
Pavonem, rhombumque tument tibi cum inguina, num si
Ancilla, aut verna est præsto puer, impetus in quẽ
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego: namque parabilem amo Venerem, facilemque.
Illam, post paullo, sed pluris, si exierit vir,
Gallis hanc, Philodemus ait: sibi, quæ neque magno.
Stet pretio, neque cunctetur, cum est jussa, venire. (longa,
Candida, rectaque sit: munda hactenus, ut neque
Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
Hæc ubi suppoſuit dextra corpus mihi lævum;
Ilia, & Egeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne dum futuo, vir rure recurrat,
Janua frangatur: latret canis, undique magno
Pulsa domus strepitu resonet: vel pallida lecto
Desiliat mulier: miseram se conscia clamet:
Cruribus hæc metuat, doti deprensa, egomet mi,
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est; Fabio vel judice vincam.

SATYRA III.

Omnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducant animum cantare rogati
Injussi nunquam desistant. Sardus habebat
Ille Figellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
Quidquam proficeret: si collibuisset, ab ovo
Usque ad mala citaret, Io Bacche, modo summa
Voce, modo hac resonat quæ chordis quatuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: sæpe velut qui
Currebat fugiens hostem: persæpe velut qui
Junonis sacra ferret. habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem servos: modo reges, atque tetrarchas. (tripes &
Omnia magna loquens. modo, Sit mihi mensa

Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamvis crassa, queat. decies centena dedisses
Huic parco paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipsum
Mane: diem totum stertebat. nil fuit unquam
Sic impar sibi. nunc aliquis dicat mihi: quid tu?
Nullane habes vitia? immo alia, haud fortasse minora
Mænius absentem Novium cum carperet: heus tu,
Quidnam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? egomet mi ignosco, Mænius inquit.
Stultus, & improbus hic amor est, dignusque notari,
Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? at tibi contra
Evenit, inquirant vitia ut tua rursus, & illi.
Iracundior est paullo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri possit, eo quod
Rusticius tonso toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret. at est bonus, ut melior vir
Non alius quisquam: at tibi amicos: at ingenium ingens
Inculto latet hoc sub corpore. denique teipsum
Concute, num qua tibi vitiorum inseverit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala. namque
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Illuc prævertamur: amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipse hęc
Delectant: veluti Balbinum polypus Agnæ:
Vellem in amicitia sic erraremus; & isti
Errori nomen virtus posuisset honestum.
At, pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit vitium, non fastidire. strabonem
Appellat pætum pater; & pullum, male parvus
Si cui filius est: ut abortivus fuit olim
Sisyphus. hunc varum, distortis cruribus, illum
Balbutit scaurum, pravis fultum male talis.
Parcius hic vivit: frugi dicatur. ineptus
Et jactantior hic paullo est: concinnus amicis
Postulat ut videatur. at est truculentior, atque
Plus æquo liber: simplex, fortisque habeatur.

Caldior est: acreis inter numeretur. opinor,
Hæc res & jungit, junctos & servat amicos.
At nos virtutes ipsas invertimus, atque
Sincerum cupimus vas incrustare. probus quis
Nobiscum vivit: multum est demissus homo. illi
Tardo cognomen pingui damus, hic fugit omneis
Insidias, nullique malo latus obdit apertum.
Cum genus hoc inter vitæ versetur, ubi acris
Invidia, atque vigent ubi crimina: pro bene sano,
Ac non incauto, fictum, astutumque vocamus.
Simplicior si quis, qualem me sæpe libenter
Obtulerim tibi Mæcenas, ut forte legentem
Aut tacitum impellat, quovis sermone molestus,
Communi sensu plane caret, inquimus. eheu,
Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam.
Nam vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquum est,
Cum mea compenset vitiis bona, pluribus hisce,
Si modo plura mihi bona sunt, inclinet; amari
Si volet: hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum
Postulat; ignoscat verrucis illius. æquum est,
Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.
Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cætera item nequeunt stultis hærentia; cur non
Ponderibus, modulisque suis ratio utitur, ac res
Ut quæque est, ita suppliciis delicta coërcet?
Si quis eum servum, patinam qui tollere jussus,
Semesos pisceis, tepidumque ligurierit jus,
In cruce suffigat; adeone insanior inter
Sanos dicatur: quanto hoc furiosius, atque
Majus peccatum est? paullum deliquit amicus,
Quod nisi concedas, habeare insuavis, acerbus;
Odisti, & fugis, ut Drusonem debitor æris:
Qui nisi cum tristes misero venere Kalendæ,
Mercedem aut nummos unde unde extricat; amaras
Porrecto jugulo historias, captivus ut audit.
Comminxit lectum potus, mensave catillum
Evandri manibus tritum dejecit: ob hanc rem,
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini

Suſtulit eſuriens, minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, ſi furtum fecerit, aut ſi
Prodiderit commiſſa fide, ſponſumve negarit?
Queis paria eſſe fere placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verum eſt; ſenſus, moreſque repugnant,
Atque ipſa utilitas juſti prope mater, & æqui,
Cum prorepſerunt primis animalia terris,
Mutum & turpe pecus, glandem, atque cubilia propter,
Unguibus,& pugnis,dein fuſtibus,atque ita porro
Pugnabant armis, quæ poſt fabricaverat uſus:
Donec verba, quibus voces,ſenſuſque notarent,
Nominaque invenere; dehinc abſiſtere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges;
Ne quis fur eſſet neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Cauſſa: ſed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes more ferarum
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Jura inventa metu injuſti fateare neceſſe eſt;
Tempora ſi, faſtoſque velis evolvere mundi,
Nec natura poteſt juſto ſecernere iniquum;
Dividit ut bona diverſis, fugienda petendis:
Nec vincet ratio hoc,tantundem ut peccet,idemque
Qui teneros cauleis alieni fregerit horti,
Et qui nocturnus Divum ſacra legerit. Adſit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas;
Ne ſcutica dignum, horribili ſectere flagello,
Nam, ut ferula cædas meritum majora ſubire
Verbera, non vereor, cum dicas eſſe pares res
Furta latrociniis, & magnis parva mineris
Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum
Permittant homines. Si dives, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, & ſolus formoſus, & eſt rex;
Cur optas quod habes? non noſti, quid pater,inquit,
Chryſippus dicat: ſapiens crepidas ſibi nunquam,
Nec ſoleas fecit, ſutor tamen eſt ſapiens. quo?
Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen, atque
Optimus eſt modulator: ut Alfenus vafer, omni
Abjecto inſtrumento artis, clauſaque taberna,

Sutor erat: ſapiens operis ſic optimus omnis
Eſt opifex ſolus: ſic rex. vellunt tibi barbam
Laſcivi pueri: quos tu niſi fuſte coerces,
Urgeris turba circum te ſtante, miſerque
Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lavatum
Rex ibis, neque te quiſquam ſtipator, ineptum
Præter Criſpinum, ſectabitur: & mihi dulces
Ignoſcent, ſi quid peccavero ſtultus amici;
Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
Privatuſque magis vivam te rege beatus.

SATYRA IV.

Eupolis atque Cratinus, Ariſtophaneſque poëtæ,
Atque alii, quorum comœdia priſca virorum eſt:
Si quis erat dignus deſcribi, quod malus, aut fur,
Quod mœchus foret, aut ſicarius, aut alioqui
Famoſus; multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hoſce ſecutus,
Mutatis tantum pedibus, numeriſque, facetus,
Emunctæ naris, duros componere verſus:
Nam fuit hoc vitioſus: in hora ſæpe ducentos,
Ut magnum, verſus dictabat, ſtans pede in uno.
Cum flueret, lutulentus, erat quod tollere velles.
Garrulus, atque piger ſcribendi ferre laborem,
Scribendi recte: nam ut multum, nil moror, ecce
Criſpinus minimo me provocat: accipe, ſi vis,
Accipe jam tabulas. detur nobis locus, hora,
Cuſtodes: videamus uter plus ſcribere poſſit.
Dii bene fecerunt, inopis me, quodque puſilli
Pinxerunt animi, raro & perpauca loquentis.
At tu concluſas hircinis follibus auras
Uſque laborantes, dum ferrum molliat ignis,
Ut mavis, imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capſis, & imagine, cum mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem
Quod ſunt, quos genus hoc minime juvat: utpote (plureis
Culpari dignes, quemvis media crue turba:
Aut ob avaritiam, aut miſera ambitione laborant.
Hic nuptarum inſanit amoribus, hic puerorum:
Hunc

Hunc capit argenti ſplendor: ſtupet Albius ære:
Hic mutat merces ſurgente à Sole, ad eum quo
Verſpertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur, uti pulvis collectus turbine, ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt verſus: odere poëtas.
Fœnum habet in cornu, longe fuge. dum modo riſum
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico,
Et, quodcumque ſemel chartis illeverit, omneis
Geſtiet à furno redeuntes ſcire, lacuque,
Et pueros, & anus, agedum pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus eſſe poëtas,
Excerpam numero, neque enim concludere verſum
Dixeris eſſe ſatis; neque ſi quis ſcribat, uti nos.
Sermoni propiora, putes hunc eſſe poëtam.
Ingenium cui ſit, cui mens divinior, atque os
Magna ſonaturum, des nominis hujus honorem.
Idcirco, quidam, comœdia, necne poëma
Eſſet quæſivere, quod acer ſpiritus, ac vis
Nec verbis, nec rebus ineſt: niſi quod pede certo
Differt ſermoni, ſermo merus at pater ardens
Sævit, quod meretrice nepos inſanit amica
Filius, uxorem grandi cum dote recuſet,
Ebrius &, magnum quod dedecus, ambulet ante
Noctem cum facibus. numquid Pomponius iſtis
Audiret leviora, pater ſi viveret? ergo
Non ſatis eſt puris verſum perſcribere verbis,
Quem ſi diſſolvas, quivis ſtomachetur eodem,
Quo perſonatus pacto patet. his, ego quæ nunc,
Olim quæ ſcripſit Lucilius, eripias ſi
Tempora certa, modoſque, & quod prius ordine verbum eſt,
Poſterius facias, præponens ultima primis;
Non ut ſi ſolvas, poſtquam diſcordia terra
Belli ferratos poſteis, portaſque refregit;
Invenias etiam disjecti membra poëtæ.
Hactenus hæc: alias, juſtum ſit necne, poëma.
Nunc illud tantum quæram: meritone tibi ſit
Suſpectum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumque libellis:
Magnus uterque timor latronibus. at bene ſi quis,
Et vivat puris manibus; contemnat utrumque.

Ut sis tu similis Cæli, Byrrhique latronum,
Non ego sim Capri, neque Sulci, cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
Queis manus insudet vulgi, Hermogenisque Tigelli.
Non recito cuiquam, nisi amicis, idque coactus:
Non ubivis, coramve quibuslibet. in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi, quique lavantes.
Suave locus voci resonat conclusus, inaneis
Hoc juvat, haud illud quærentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes,
Inquis, & hoc studio pravus facis. unde petitum
Hoc in me jacis? est auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum;
Qui non defendit alio culpante; solutos
Qui captat risus hominum, famamque dicacis;
Fingere qui non visa potest, commissa tacere
Qui nequit; hic niger est, hunc tu Romane caveto,
Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos:
E quibus unus avet quavis adspergere cunctos,
Præter eum, qui præbet aquam. post, hunc quoque potus,
Condita cum verax aperit præcordia Liber,
Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur
Infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum;
Lividus, & mordax videor tibi? mentio si quæ
De Capitolini furtis injecta Petili
Te coram fuerit: defendas, ut tuus est mos.
Me Capitolinus convictore usus amico-
Que à puero est, caussaque mea permulta rogatus
Fecit, & incolumis lætor quod vivit in urbe,
Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
Fugerit. hic nigræ succus loliginis, hæc est
Ærugo mera. quod vitium procul abfore chartis,
Atque animo prius, ut si quid promittere de me
Possum aliud, vere promitto. liberius si
Dixero quid, si forte jocosius, hoc mihi juris
Cum venia dabis. insuevit pater optimus hoc me
Ut fugerem exemplis vitiorum quæq; notando,
Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
Viverem uti contentus eo quod mi ipse parasset:
Nonne

Nonne vides. Albi ut male vivat filius, utque
Barus inops? magnum documentum, ne patriam, rem
Perdere quis velit. à turpi meretricis amore
Cum deterreret: Sectani dissimilis sis.
Ne sequerer mœchas, concessa cum Venere uti
Possem: deprensi non bella est fama Treboni,
Ajebat sapiens, vitatu quidque petitu
Sit melius, caussas reddet tibi. me satis est, si
Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
Dum custodis eges, vitam, famamque tueri
Incolumem possim. simulac duraverit ætas
Membra, animumque tuum, nabis sine cortice. sic me
Formabat puerum dictis: &, sive jubebat,
Ut facerem quid, Habes auctorē, quo facias hoc,
Unum ex judicibus selectis objiciebat:
Sive vetabat, an hoc inhonestum, & inutile factu
Nec ne sit, addubites, flagret rumore malo cum
Hic atque ille? avidos vicinum funus ut ægros
Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent vitiis. ex hoc ego sanus ab illis
Perniciem quæcunque ferunt; mediocribus, & (queis
Ignoscas, vitiis teneor, fortassis & istinc
Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
Consilium proprium, neque enim, cum lectulus aut me
Porticus excepit, desum mihi. rectius hoc est:
Hoc faciens, vivam melius: sic dulcis amicis
Occurram: hoc quidam non belle. numquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
Compressis agito labris. ubi quid datur oti,
Illudo chartis. hoc est mediocribus illis
Ex vitiis unum: cui si concedere nolis,
Multa poëtarum veniet manus, auxilio quæ
Sit mihi: nam multo plures sumus: ac veluti te
Judæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGressum magna, me accepit Aricia, Roma,
Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus
Græ-

Græcorum longe doctiſſimus: inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi diviſimus altius, ac nos
Præcinctis unum. minus eſt gravis Appia tardis.
Heic ego propter aquam, quod erat deterrima, ventri
Indico bellum, cenanteis haud animo æquo
Exſpectans comites. jam nox inducere terris
Umbras, & cælo diffundere ſigna parabat.
Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
Ingerere. huc appelle. trecentos inferis: ohe
Jam ſatis eſt. dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora. mali culices, ranæque paluſtres
Avertunt ſomnos. abſentem cantat amicam
Multa prolutus vappa nauta, atque viator
Certatim. tandem feſſus dormire viator
Incipit, ac miſſæ paſtum retinacula mulæ
Nauta piger ſaxo religát, ſtertitque ſupinus.
Jamque dies aderat, cum nil procedere lintrem
Sentimus: donec cerebroſus proſilit unus,
Ac mulæ nautæque caput, lumboſque ſaligno
Fuſte dolat, quarta vix demum exponimur hora,
Ora, manuſque tua lavimus Feronia lympha.
Millia tum pranſi tria repimus, atque ſubimus
Impoſitum ſaxis late candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mæcenas optimus atque
Coccejus, miſſi magnis de rebus uterque
Legati, averſos ſoliti componere amicos.
Heic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Mæceuas advenit atque
Coccejus, Capitoque ſimul Fontejus, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus,
Fundos Aufidio Luſco prætore libenter
Linquimus, inſani ridentes præmia ſcribæ,
Prætextam, & latum clavum, prunæque batillum.
In Mamurrarum laſſi deinde urbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam.
Poſtera lux oritur multo gratiſſima. namque
Plotius, & Varius Sinueſſæ, Virgiliuſque
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit, neque queis me ſit devinctior alter.
O, qui complexus & gaudia quanta fuerunt?
Nil ego contulerim jucundo ſanus amico.
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum

Præ-

Præbuit,& parochi,quæ debent. ligna salemque.
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas, dormitum ego, Virgiliusque.
Namque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Cocceji recipit plenissima villa,
Quæ super est Claudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti scurræ pugnam, Messique Cicerri,
Musa velim memores, & quo patre natus uterque
Contulerit lites. Messi clarum genus Osci,
Sarmenti domina exstat. ab his majoribus orti
Ad pugnam venere: prior Sarmentus, equi te
Esse feri similem dico. ridemus: & ipse
Messius, accipio; caput & movet. ô tua cornu
Ni foret exsecto frons, inquit, quid faceres, cum
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setosam lævi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbum, in faciem permulta jocatus,
Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larva, aut tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: donasset jamne catenam
Ex voto Laribus, quærebat. scriba quod esset,
Deterius nihilo dominæ jus esse. rogabat
Denique, cur nunquam fugisset; cui satis una
Farris libra foret. gracili sic, tamque pusillo.
Prorsus jucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneventum, ubi sedulus hospes
Pæne arsit, macros dum turdos versat in igne.
Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum.
Convivas avidos cœnam, servosque timenteis
Tum rapere, atque omneis restinguere velle videres.
Incipit ex illo monteis Appulia notos
Ostentare mihi, quos torret Atabulus, & quos
Numquam erepsemus, nisi nos vicina Trivici
Villa recepisset lachrimoso non sine fumo,
Udos cum foliis ramos urente camino.
Heic ego mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem exspecto. somnus tamen aufert
Intentum Veneri. tum immundo somnia visu
Nocturnam vestem maculant ventremq; supinū.
Qua-

Quatuor hinc rapimur, viginti & millia, rhedis,
Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est;
Signis perfacile est, vænit vilissima rerum
Heic aqua: sed panis longe pulcherrimus, ultro
Callidus ut soleat humeris portare viator.
Nam Canusi lapidosus; aquæ non ditior urna,
Qui locus à forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hic Varius discedit mœstus amicis.
Inde Rubos fessi pervenimus, utpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior: via pejor, adusque
Bari mœnia piscosi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis exstructa dedit risusque, jocosque.
Dum flama sine, thura liquescere limine sacro
Persuadere cupit: credat Judæus apella,
Non ego. namque Deos didici securum agere ævum:
Nec, si quid miri faciat natura, Deos id
Tristes ex alto cæli demittere tecto.
Brundusium longæ finis chartæque viæque.

SATYRA VI.

Non quia, Mæcenas, Lydorum quidquid Etruscos
Incoluit fineis, nemo generosior est te:
Nec, quod avus tibi maternus fuit, atque paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint:
Ut plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum.
Cum referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus: persuades hoc tibi vere,
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos sæpe viros nullis majoribus ortos,
Et vixisse probos, amplis & honoribus auctos.
Contra Lævinum Valeri genus unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
Non unquam pretio pluris licuisse, notante
Judice, quem nosti, populo; qui stultus honores
Sæpe dat indignis, & famæ servit, ineptus:
Qui stupet in titulis,& imaginibus, quid oportet
Nos facere à vulgo longe lateque remotos?
Namque esto, populus Lævino mallet honorem,

Quam Decio mandare novo, censorque moveret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem,
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. quo tibi Tulli
Sumere depositum clavum, fierique tribunum?
Invidia accrevit, privato quæ minor esset
Nam ut quisque insanus nigri medium impediit crus
Pellibus, & latum demisit pectore clavum;
Audit continuo: quis homo hic est? quo patre natus?
Ut si qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formosus: eat quacumque, puellis
Injiciat curam quærendi singula, quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, civeis, urbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra Deorum;
Quo patre sit natus, nū ignota matre inhonestus,
Omneis mortaleis curare & quærere cogit
Tunc Syri, Damæ, aut Dionysi filius, audes
Dejicere è saxo civeis, aut tradere Cadmo?
At Novius collega gradu post me sedet uno.
Namque est ille, pater quod erat meus. hoc tibi Paulus
Et Messala videris. at hic, si plaustra ducenta,
Concurrantque foro tria funera, magna sonabit,
Cornua quod vincatque tubas: saltem tenet hoc (nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum
Quem rodunt omnes libertino patre natum:
Nunc, quia Mæcenas tibi sim convictor: at olim,
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est: quia non ut forsan honorem
Jure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum:
Præsertim cautum dignos assumere, prava
Ambitione procul, felicem dicere non hoc,
Me possum casu. quod te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te Fors obtulit, optimus olim
Virgilius, post hunc Varius dixere quid essem,
Ut veni coram, singultim pauca locutus,
Infans namque pudor prohibebat plura profari;
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Saturojano vectari rura caballo,

Sed quod eram, narro; respondes, ut tuus est mos
Pauca, abeo, & revocas nono post mense, jubesque
Esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum.
Non patre præclaro, sed vita, & pectore puro.
Atqui si vitiis mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta; velut si
Egregio inspersos reprendas corpore nævos,
Si neque avaritiam, neque sordes, ac mala lustra
Objiciet vere quisquam mihi; purus, & insons
Ut me collaudem, si & vivo carus amicis;
Caussa fuit pater his, qui macro pauper agello
Noluit in Flavi ludum me mittere; magni
Quo pueri magnis è centurionibus orti,
Lævo suspensi loculos, tabulamque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus æra.
Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
Arteis, quas doceat quivis eques, atque senator
Semet prognatos: vestem, servosque sequenteis
In magno ut populo si quis vidisset; avita
Ex re præberi sumtus mihi crederet illos.
Ipse mihi custos incorruptissimus omneis
Circum doctores aderat, quid multa? Pudicum,
Qui primus virtutis honos, servavit ab omni
Non solum facto, verum opprobrio quoque turpi:
Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim
Si præco parvas, aut, ut fuit ipse, coactor
Mercedes sequerer: neque ego essem questus ob hoc nunc
Laus illi debetur, & à me gratia major.
Nil me pœniteat sanum patris hujus, eoque
Non. ut magna dolo factum negat esse suo pars,
Quod non ingenuos habeat; clarosque parenteis,
Sic me defendam. longe mea discrepat istis
Et vox, & ratio. nam, si natura juberet
A certis annis ævum remeare peractum,
Atque alios legere ad fastum quoscunque parenteis
Optaret sibi quisque: meis contentus, onustos
Fascibus & sellis nolim mihi sumere: demens
Judicio vulgi, sanus fortasse tuo: quod
Nollem onus haud unquam solitus portare molestum.

Nam mihi continuo major quærenda foret res,
Atque salutandi plures: ducendus & unus,
Et comes alter, uti ne solus rusve peregre-
ve exirem: plures calones, atque caballi
Pascendi: ducenda petorrita, nunc mihi curto
Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum;
Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos
Objiciet nemo sordes mihi: quas tibi Tulli.
Cum Tiburte via prætorem quinque sequuntur
Te pueri, lasanum portantes, œnophorumque.
Hoc ego commodius, quam tu, præclare senator
Multis atque aliis vivo, quacunque libido est,
Incedo solus: percunctor, quanti olus, ac far?
Fallacem circum, vespertinumque pererro
Sæpe forum. assisto divinis: inde domum me
Ad porri & ciceris refero laganique catinum.
Cœna ministratur pueris tribus, & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: adstat echinus
Vilis, cum patera guttus; Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non sollicitus mihi quod cras
Surgendum sit mane: obeundus Marsya, qui se
Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
Ad quartam jaceo; post hanc vagor, aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum juvet. ungor olivo,
Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Ast, ubi me fessum Sol acrior ire levatum
Admonuit, fugio rabiosi tempora signi.
Pransus non avide. quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione, gravique.
His me consolor, victurus suavius, ac si
Quæstor avus, pater atque meus, patruusque fuissent.

SATYRA VII.

PRoscripti Regis Rupuli pus atque venenum
Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas;
Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem;

Confidens, tumidusque: adeo sermonis amari,
Sisennas, Barros ut equis præcurreret albis.
Ad regem redeo. postquam nihil inter utrumque
Convenit (hoc etenim sunt omnes jure molesti)
Quo fortes, quibus adversum bellum incidit. inter
Hectora Priamidem, animosumque inter Achil-
lem
Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors:
Non aliam ob caussam, nisi quod virtus in utro-
que
Summa fuit. (duo si discordia vexet inerteis,
Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco, discedat pigrior, ultro
Muneribus missis) Bruto prætore tenente
Ditem Asiam, Rupuli & Persi par pugnat, uti non
Compositus melius cum Bitho Bacchius, in jus
Acres procurrunt; magnum spectaculum uterq;.
Persius exponit caussam. ridetur ab omni
Conventu, laudat Brutum, laudatque cohortem:
Solem Asiæ Brutum appellat, stellasque salubreis
Appellat comites, excepto Rege: Canem illum
Invisum agricolis sidus, venisse, ruebat,
Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
Tum Prænestinus salso, multumque fluenti
Expressa arbusto regerit convicia; durus
Vindemiator & invictus: cui sæpe viator
Cessisset, magna compellans voce cucullum.
At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius, exclamat: per magnos, Brute, Deos te
Oro, qui reges consueris tollere, cur non
Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi crede,
tuorum est.

SATYRA VIII.

OLim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cum faber incertus, scamnum faceretne
Priapum;
Maluit esse Deum. Deus inde ego, furum aviumq;
que
Maxima formido. nam fures dextra coërcet,
Obscenoque ruber porrectus ab inguine palus.
Ast importunas volucreis in vertice arundo
Terret fixa, vetatque novis considere in hortis.

Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
Conservus vili portanda locabat in arca.
Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum,
Pantalabo scurræ, Nomentanoque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Heic dabat, hæredes monumentum ne sequere-
tur.
Nunc licet Esquiliis habitare salubribus atque
Aggere in aprico spatiari: quo modo tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum:
Cum mihi non tantum furesque feræque suetæ
Hunc vexare locum; curæ sunt, atque labori;
Quantum, carminibus quæ versant atque venenis
Humanos animos. has nullo perdere possum,
Nec prohibere modo, simulac vaga Luna deco-
rum
Protulit os, quin ossa legant, herbasque nocenteis.
Vidi egomet nigra succinctam vadere palla,
Canidiam pedibus nudis passoque capillo,
Cum Sagana majore ululantem. pallor utrasque
Fecerat horrendas adspectu, scalpere terram
Unguibus, & pullam divellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in fossam confusus, ut inde
Maneis elicerent, animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: major
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem,
Cerea suppliciter stabat. servilibus, utque (vam
Jam peritura, modis. Hecaten vocat altera, sæ-
Altera Tisiphonem, serpenteis, atque videres
Infernas errare canes, Lunamque rubentem,
Ne foret his testis, post magna latere sepulchra.
Mentior at si quid, merdis caput inquiner albis
Corvorum, atque in me veniat mictum atque ca-
catum
Julius, & fragilis Pedacia, furque Veranus.
Singula quid memorem; quo pacto alterna lo-
quentes
Umbræ cum Sagana, resonarent triste & acutum?
Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris, & imagine cerea
Largior arserit ignis, & ut non testis inultus
Horruerim voces Furiarum & facta duarum?
Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi,
Diffissa nate ficus, at illæ currere in urbem.
Cani-

Canidiæ denteis, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno risuque jocoque videres.

SATYRA IX.

IBam forte via sacra, sicut meus est mos,
Nescio quid meditans nugarum. totus in illis:
Accurrit quidam, notus mihi nomine tantum,
Arreptaque manu. Quid agis dulcissime rerum?
Suaviter, ut nunc est, inquam: & cupio omnia; quæ vis
Cum affectaretur: numquid vis? occupo. at ille.
Noris nos, inquit; docti sumus. heic ego, pluris
Hoc, inquam, mihi eris, misere discedere quærens,
Ire modo ocyus, interdum consistere, in aurem
Dicere nescio quid puero: cum sudor ad imos
Manaret talos, ô te Bollane cerebri
Felicem, ajebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret, vicos, urbem laudaret, ut illi
Nil respondebam; Misere cupis, inquit, abire,
Jamdudum video: sed nil agis. usque tenebo,
Persequar. hinc quo nunc iter est tibi? nil opus est te
Circumagi, quendam volo visere, non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubat is, prope Cæsaris hortos.
Nil habeo, quod agam, & non sum piger. usque sequar te.
Demitto auriculas, ut iniquæ mentis asellus,
Cum gravius dorso subiit onus. incipit ille.
Si bene me novi, non Viscum pluris amicum,
Non varium facies. nam quis me scribere plureis,
Aut citius possit versus? quis membra movere
Mollius? invideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus heic erat. est tibi mater:
Cognati, queis te salvo est opus? haud mihi quisquam,
Omneis composui. felices. nunc ego resto
Confice; namque instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puero cecinit, divina mota anus urna:
Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis,

Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra;
Garrulus hunc quando consumet cumque. lo-
quaces,
Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit ætas,
Ventum erat ad Vestæ, quarta jam parte diei
Præterita, & casu tunc respondere vadato
Debebat; quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas, inquit, paullum heic ades interream, si
Aut valeo stare, aut novi civilia jura:
Et propero, quo scis. dubius sum, quid faciam,
inquit:
Tene relinquam, an rem. me sodes, non faciam
ille;
Et præcedere cœpit. ego, ut contendere durum
est
Cum victore, sequor. Mæcenas quomodo tecum?
Hinc repetit. paucorum hominum, & mentis be-
ne sanæ,
Nemo dexterius fortuna est usus. haberes
Magnum adjutorem, posset qui ferre secundas,
Hunc hominem velles si tradere. dispeream, ni
Summosses omneis. non isto vivimus illic,
Quo tu rere, modo. domus hac nec purior ulla est,
Nec magis his aliena malis, nil mi officit un-
quam,
Ditior hic. aut est quia doctior. est locus uni-
cuique suus. magnum narras, vix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. velis tantummodo, quæ tua vir-
tus,
Expugnabis; & est qui vinci possit: eoque
Difficileis aditus primos habet. haud mihi deero,
Muneribus servos corrumpam. non, hodie si
Exclusus fuero desistam; tempora quæram,
Occurram in triviis: deducam. Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. hæc dum agit: ecce
Fuscus Aristius occurrit, mihi carus, & illum
Qui pulcre noscet. consistimus: unde venis, &
Quo tendis? rogat, & respondet: vellere cœpi,
Et prensare manu lentissima brachia, nutans.
Distorquens oculos, ut me eriperet. male salsus
Ridens dissimulare: meum jecur urere bilis.
Certe nescio quid secreto velle loqui te
Ajebas mecum; memini bene: sed meliori
Tem-

Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. vin' tu
Curtis Judæis oppedere? nulla mihi, inquam,
Religio est. at mi: sum paullo infirmior, unus
Multorum: ignosces: alias loquar. hunccine solem
Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. casu venit obvius illi
Adversarius: &, quo tu turpissime? magna
Inclamat voce: &, licet antestari? ego vero
Oppono auriculam. rapit in jus. clamor utrinque,
Undique concursus. sic me servavit Apollo.

SATYRA X.

NEmpe incomposito dixi pede currere versus
Lucili, quis tam Lucili fautor inepte est,
Ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cætera: nam sic
Et Laberi mimos, ut pulchra poëmata, mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris: & est quædam tamen heic quoque virtus.
Est brevitate opus, ut currat sententia, neu se
Impediat verbis, lassas onerantibus aureis.
Et sermone opus est, modo tristi, sæpe jocoso,
Defendente vicem modo rhetoris, atque poëtæ;
Interdum urbani parcentis viribus, atque
Extenuantis eas consulto. ridiculum acri
Fortius & melius magnas plerumque secat res.
Illi, scripta quibus comœdia prisca viris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste
Nil præter Calvum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis
Miscuit. ô seri studiorum! quine putetis
Difficile & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit. ac sermo lingua concinnus utraque,
Suavior ut Chio nota si commista Falerni est,
Cum versus facias. teipsum percunctor, an & cum
Dura tibi peragenda rei sit caussa Petilli.
Scilicet oblitus patriæque patrisque Latini,

Cum Pedius caussas exsudet Poplicola, atque
Corvinus, patriis inpermiscere petita
Verba foris malis, Canusini more bilinguis.
Atque ego cum Græcos facerem, natus mare citra,
Versiculos; vetuit me tali voce Quirinus
Post mediam noctem visus, cum somnia vera,
In sylvam non ligna feras insanius, ac si
Magnas Græcorum malis implere catervas,
Turgidus Alpinus, jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo,
Quæ nec in æde sonent certantia, judice Tarpa,
Nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris,
Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos
Unus vivorum, Fundani. Pollio regum
Facta canit, pede ter percusso, forte epos acer,
Ut nemo; Varius ducit, molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.
Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
Atque quibusdam aliis melius quod scribere possem,
Inventore minor: neque ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi, fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age, quæso
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
Non ridet versus Enni gravitate minores,
Cum de se loquitur, non ut majore reprensis?
Quid vetat, & nosmet Lucili scripta legenteis,
Quærere, num illius, num rerum dura negarit
Versiculos natura magis factos, & eunteis
Mollius? ac si quis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus; Etrusci
Quale fuit Cassi rapido ferventius amni
Ingenium: capsis quam fama est esse, librisque
Ambustum propriis. fuerit Lucilius inquam,
Comis & urbanus, fuerit limatior idem,
Quam rudis, & Græcis intacti carminis auctor,
Quamque poëtarum seniorum turba: sed ille,

foret hoc noſtrum fato dilatus in ævum ;
:tereret ſibi multa,reciderct omne,quod ultra
rfectum traheretur, & in verſu faciendo
pe caput ſcaberet, vivos & roderet ungueis ,
pe ſtylum vertas, iterum quæ digna legi ſint
ripturus : neque, te ut miretur turba labores ,
ntentus paucis lectoribus, an tua demens
libus in ludis dictari carmina malis ? (audax,
on ego nam ſatis eſt equitem mihi plaudere, ut
ontemtis aliis exploſa Arbuſcula duxit.
en' moveat cimex Pantilius, aut crucier, quod
ellicet abſentem Demetrius , aut quod ineptus
unius Hermogenis lædat conviva Tigelli ?
lotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliuſque ,
algius, & probat hæc Octavius optimus, atque
uſcus,& hæc utinam Vaſcorum laudet uterque.
mbitione relegata te dicere poſſum
ollio. te Meſalla tuo cum fratre, ſimulque
os Bibuli, & Servi, ſimul his te candide Furni :
omplureis alios, doctos ego quos, & amicos
rudens prætereo;quibus hęc,ſint qualiacumque
rridere velim : doliturus, ſi placeant ſpe
eterius noſtra. Demetri, teque Tigelli
iſcipulorum inter jubeo plorare cathedras.
puer, atque meo citus hæc ſubſcribe libello.

Q. HORATII FLACCI SATYRARUM

LIBER II.

SATYRA I.

SUNT, quibus in Satyra videar nimis acer, & ultra
Legem tendere opus : ſine nervis altera, quidquid
Compoſui, pars eſſe putat, ſimileiſque meorum
Mille die verſus deduci poſſe ; Trebati ,
Quid faciam , præſcribe , quieſcas , ne faciam , inquis ,

omni-

Omnino versus? ajo, peream male, si non
Optimum erat:verum nequeo dormire. ter uncti
Transnanto Tiberim,somno quibus est opus alto,
Irriguumque mero sub noctem corpus habento,
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, audo
Cæsaris invicti res dicere; multa laborum
Præmia laturus. cupidum pater optime vires
Deficiunt. neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereunteis cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat vulnera Parthi.
Attamen & justum poteras, & scribere fortem,
Scipiadem ut sapiens Lucilius. haud mihi deëro,
Cum res ipsa feret, nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem;
Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc, quam tristi lædere versu
Pantolabum scurram, Nomentanumque nepotem,
Cum sibi quisque timet, quamquam est intactus, & odit?
Quid faciam? saltat Milonius, ut semel icto
Accessit fervor capiti, numerusque lucernis.
Castor gaudet equis, ovo prognatus eodem,
Pugnis. Quot capitum vivunt, totidem studiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
Ille velut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris, neque, si male gesserat usquam,
Decurrens alio, neque si bene. quo fit, ut omneis,
Votiva pateat veluti descripta tabella,
Vita senis. sequor hunc, Lucanus, an Appulus, anceps:
Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
Missus ad hoc, pulsis, vetus est ut fama, Sabellis,
Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis,
Sive quod Appula gens, seu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. sed hic stylus haud petet ultro
Quemquam animantem, & me veluti custodiet ensis
Vagina tectus: quem cur distringere coner,
Tutus ab infestis latronibus? ô pater, & rex
Jupiter, ut pereat positum rubigine telum,
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
Qui me commorit (melius non tangere, clamo)
Flebit; & insignis tota cantabitur urbe.

Cervius iratus leges minitatur & urnam ,
Canidia Albici, quibus eſt inimica, venenum
Grande malum Turius, ſi quis ſe judice certet.
Ut, quo quiſque valet, ſuſpectos terreat ; utque
Imperet hoc natura potens, ſic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, niſi intus
Monſtratum ? Scævæ vivacem crede nepoti
Matrem, nil faciet ſceleris pia dextera. mirum.
Ut neque calce lupus quemquam , neque dente petit bos.
Sed mala tollet anum vitiato melle cicûta
Ne longum faciám : ſeu me tranquilla ſenectus ,
Exſpectat, ſeu mors atris circumvolat alis ;
Dives, inops, Romæ, ſeu Fors ita juſſerit, exſul,
Quiſquis erit vitæ, ſcribam, color. ô puer, ut ſis
Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat. quid, cum eſt Lucilius auſus
Primus in hunc operis componere carmina morem.
Detrahere & pellem,nitidus qua quiſque per ora
Cederet, introrſum turpis : num Lælius,aut qui
Duxit ab oppreſſa meritum Carthagine nomen
Ingenio offenſi, aut læſo doluere Metello.,
Famoſiſque Lupo cooperto verſibus ? atqui
Primores populi arripuit,populumque tributim:
Scilicet uni æquus virtuti. atque ejus amicis.
Quin ubi ſe à vulgo & ſcena,in ſecreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis ſapientia Læli ,
Nugari cum illo, & diſcincti ludere, donec
Decoqueretur olus , ſoliti ; quidquid tum ego , quamvis
Infra Lucili cenſum ingeniumque, tamen me
Cum magnis vixiſſe invita fatebitur uſque
Invidia, & fragili quærens illidere dentem ,
Offendet ſolido. niſi quid tu docte Trebati
Diſſentis. equidem nihil hinc diffindere poſſum.
Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negotî
Incutiat tibi quid ſanctarum inſcitia legum :
Si mala condiderit in quem quis carmina, jus eſt
Judiciumque eſto, ſi quis mala : ſed bona ſi quis
Judice condiderit laudatur Cæſare. ſi quis
Opprobriis dignum laceravit, integer ipſe ;
Solventur riſu tabulæ tu miſſus, abibis.

SATY-

SATYRA II.

QUæ virtus, & quanta, boni, fit vivere parvo.
(Nec meus hic fermo eft: fed quem præcepit Ofellus.
Rufticus, abnormis fapiens, craffaque Minerva)
Difcite non inter lanceis, menfafque nitenteis,
Cum ftupet infanis acies fulgoribus, & cum
Acclivis falfis animus, meliora recufat;
Verum heic impranfi mecum difquirite. cur hoc?
Dicam, fi potero. Male verum examinat omnis
Corruptis judex. leporem fectatus, equove
Laffus ab indomito, vel, fi Romana fatigat
Militia affuetum Græcari, feu pila velox,
Molliter aufterum ftudio fallente laborem.
Seu te difcus agit pete cedentem aëra difco.
Cum labor extuderit faftidia, ficcus, inanis
Sperne cibum vilem: nifi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris eft promus, & atrum
Defendens pifceis hiemat mare; cum fale panis
Latrantem ftomachum bene leniet. unde putas,
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Summa, fed in te ipfo eft. Tu pulmentaria quære aut
Sudando, pinguem vitiis albumque, nec oftrea,
Nec fcarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
Vix tamen eripiam, pofito pavone, velis quin
Hoc potius quam gallina tergere palatum;
Corruptis vanis rerum: quia veneat auro
Rara avis, & picta pandat fpectacula cauda.
Tamquam ad rem attineat quidquam. num vefceris ifta, (idem?
Quam laudas, pluma? coctove num adeft honor
Carne tamen quamvis diftat nihil hæc magis illas
Imparibus formis deceptum te patet. efto.
Unde datum fentis? lupus hic Tiberinus, an alto
Captus hiet, ponteifne inter jactatus, an amnis
Oftiã fub Tufci? laudas infana trilibrem
Mullum: in fingula quem minuas pulmenta neceffe eft.
Ducit te fpecies, video. quo pertinet ergo
Proceros odiffe lupos? quia fcilicet illis (dus,
Majorem natura modum dedit, his breve pon-
Jeju-

Jejunus raro ſtomachus vulgaria temnit,
Porrectum magno magnum ſpectare catino
Vellem, ait Harpiis gula digna rapacibus. at vos
Præſentes Auſtri coquite horum obſonia: quamvis (quando
Putet aper rhombuſque recens; mala copia
Ægrum ſollicitat ſtomachum; cum tabula plenus, (acta
Atque acidas mavult inulas. nec dum omnis ab-
Pauperies epulis regum. Nam vilibus ovis,
Nigriſque eſt oleis hodie locus. haut ita pridem
Galloni præconis erat acipenſere menſa
Infamis, quid? tum rhombos minus ęquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
Donec vos auctor docuit prætorius. ergo
Si quis nunc mergos ſuaveis edixerit aſſos,
Parebit pravi docilis Romana juventus.
Sordibus à tenui victu diſtabit, Ofello
Judice. Nam fruſtra vitium vitaveris illud,
Si te alio pravum detorſeris Avidienus,
Cui canis ex vero dictum cognomen adhæret.
Quinquenneis oleas eſt, & ſilveſtria corna;
Ac, niſi mutatum, parcit defundere vinum, &
Cujus odorem olei nequeas perferre. (licebit
Ille repotia, nataleis, alioſve dierum
Feſtos albatus celebret) cornu ipſe bilibri
Caulibus inſtillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu ſapiens utetur, & horum
Virum imitabitur? hac urget lupus, hac canis angit,
Mundus erit, qui non offendat ſordibus, atque
In neutram partē cultus miſer. hic neque ſervis,
Albuci ſenis exemplo, dum munia didit,
Sævus erit: nec ſic, ut ſimplex Nævius unctam
Convivis præbebit aquam. vitium hoc quoque magnum,
Accipe nunc, victus tenuis quæ, quantaque ſecum
Afferat. In primis valeas bene. nam, variæ res
Ut noceant homini, credas, memor illius eſcæ,
Quæ ſimplex olim tibi ſederit. at ſimul aſſis
Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis:
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoque tumultum
Lenta feret pituita. vides, ut pallidus omnis
Cœna

Cœna desurgat dubia? Quin corpus onustum
Hesternis vitiis animum quoque prægravat una,
Atque affigit humo divinæ particulam auræ:
Alter, ubi dicto citius curata sopori
Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam;
Sive diem festum rediens advexerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus: ubique
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet. tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer & validus præsumis, mollitiem, seu
Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant; non quia nasus
Illis nullus erat: sed, credo, hac mente, quod hospes
Tardius adveniens, vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus consumeret. hos utinam inter
Herbas natum tellus me prima tulisset!
Das aliquid famæ quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi patinæque,
Grande ferunt una cum damno dedecus, adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
Æs, laquei pretium. jure, inquit, Trasius istis
Jurgatur verbis: ego vectigalia magna,
Divitiasque habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod superat, non est melius quod insume reposis?
Cur eget indignus quisquam te divite? quare
Templa ruunt antiqua Deum? cur improbe chare
Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
Uni nimirum recte tibi semper erunt res?
O magnus posthac inimicis risus! uterne
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
Pluribus assuerit mentem, corpusque superbum:
An, qui contentus parvo, metuensque futuri,
In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hunc ego parvus Ofellum
Integris opibus novi non latius usum
Quam nunc accisis. videas metato in agello
Cum pecore, & gnatis; fortem mercede colonum,

Non ego, narrantem, temere edi luce profecta
Quidquam, præter olus fumosæ cum pede pernæ.
Ac mihi cum longū post tempus venerat hospes
Sive operum vacuo gratus conviva per imbres
Vicinus, bene erat, non piscibus urbe petitis;
Sed pullo, atque hædo: tum pensilis uva secundas,
Et nux ornabat mensas, cum deplice ficu.
Post hoc ludus erat culpa potare magistra.
Ac venerata Ceres, uti culmo surgeret alto.
Explicuit vino contractæ seria frontis.
Sæviat, atque novos moveat fortuna tumultus,
Quantum hinc imminuat? quanto aut ego parcius, aut vos
O pueri nituistis, ut nunc novus incola venit?
Nam propriæ telluris herum natura, neque illum,
Nec me, nec quemquam statuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities aut vafri inscitia juris,
Postremo expellet certe vivacior hæres.
Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelle
Dictus, erit nulli proprius, sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes:
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SIc raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæque retexens,
Iratus tibi. quod vini somnique benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe. nil est,
Culpantur frustra calami, immeritusque laborat
Iratis natus paries Dis, atque poëtis.
Atqui vultus erat multa & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Invidiam placare paras virtute relicta?
Contemnere miser. vitanda est improba Seiren
Desidia, aut quidquid vita meliore parasti.
Ponendum æquo animo. Di te Damasippe Deæq;

Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
Tam bene me nosti? postquam omnis res mea
Janum
Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
Excussus propriis. olim, nam quærere amabam,
Quo vafer ille pedes lavisset Sisyphus ære:
Quid sculptum infabre, quid fusum durius esset,
Callidus huic signo ponebam millia centum.
Hortos, egregiasque domos merearier unus
Cum lucro noram, unde frequentia Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita. novi,
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emovit veterem mite novus: ut solet, in cor
Trajecto lateris miseri capitisque dolore:
Ut lethargicus hic cum fit pugil, & medicum
urget, (ne te
Dum ne quid simile huic, esto, ut lubet. ô bone
Frustrere. insanis & tu, stultique prope omnes,
Si quid Stertinius veri crepat: unde ego mira
Descripsi, docilis præcepta hęc, tempore quo me
Solatus jussit sapientem pascere barbam,
Atque à Fabricio non tristem ponte reverti.
Nam male re gesta cum vellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter stetit: &, cave faxis
Te quidquam indignum: pudor, inquit, te malus
urget,
Insanos qui inter vereare insanus haberi.
Primum nam inquiram quid sit furere, hoc si erit
in te
Solo, nil verbi, pereas quin fortiter addam:
Quem mala stultitia, & quemcunque inscitia veri
Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus, & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula
reges,
Excepto sapiente, tenet. nunc accipe. quare
Desipiant omnes, æque ac tu, qui tibi nomen
Insano posuere. velut sylvis, ubi passim
Palanteis error certo de tramite pellit,
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: unus
utrique
Error, sed variis illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum, nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. est genus unum
Stultitię in nihilum metuenda timentis: ut igneis,
Ut

Jt rupes, fluviosque in campo obstare queratur.
Alterum & huic varium, & nihilo sapientius, igneis
Per medios, fluviosque ruentis, clamet amica
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor:
Heic fossa est ingens, heic rupes maxima: serva:
Non magis audierit, quam Fufius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus huic ego vulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit veteres statuas Damasippus emendo.
Integer est mentis Damasippi creditor? esto.
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam;
Tunc insanus eris, si acceperis? an magis excors
Rejecta præda quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem à Nerio. non est satis. adde Cicuræ
Nodosi tabulas centum; mille adde catenas;
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
Cum rapies in jura malis ridentem alienis:
Fiet aper, modo avis, modo saxum, & cum volet arbor.
Si male rem gerere, insani est: contra, bene sani:
Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli
Dictantis, quod tu numquam rescribere possis.
Audire, atque togam jubeo componere, quisquis
Ambitione mala aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, tristive superstitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo insanire omneis, vos ordine adite.
Danda est ellebori multo pars maxima avaris:
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem,
Hæredes Staberi summam incidere sepulcro:
Ni sic fecissent. gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arri.
Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
Seu recte, hoc volui, ne sis patruus mihi. credo.
Hoc Staberi prudentem animum vidisse, quid ergo
Sensit cum summam patrimonio insculpere saxo
Hæredes voluit? quoad vixit credidit ingens
Pauperiem vitium, & cavit nihil acrius: ut si
Forte minus locuples uno quadrante periret,
Ipse videretur sibi nequior. Omnis enim res,

Virtus fama, decus, divina, humanaque pulchris
Divitiis parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, justus, sapiens etiam, & rex,
Et quidquid volet. hoc, veluti virtute paratum.
Speravit magnæ laudi fore. quid simile isti
Græcus Aristippus? qui servus projicere aurum
In media jussit Lybia: quia tardius irent
Propter onus segnes. uter est insanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.
Si quis emat citharas, emtas comportet in unum.
Nec studio citharæ, nec Musæ deditus ulli,
Si scalpra, & formas non sutor, nautica vela
Aversus Mercaturis; delirus, & amens
Undique dicatur merito. quid descrepat istis,
Qui nummos, aurumque recondit nescius uti
Compositis: metuensque velut contingere sacrum:
Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
Porrectus viliget cum longo fuste; neque illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum,
Ac potius foliis parcus vescatur amaris,
Si positis intus Chii, veterisque Falerni
Mille cadis, nihil est, tercentum millibus; acre
Potet acetum age, si & stramentis incubet, unde.
Octoginta annos natus, cui stragula vestis,
Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis videatur, eo quod
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem,
Filius, aut etiam hæc libertus ut ebibat hæres.
Dis inimice senex custodis, ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierũ,
Ungere si cauleis oleo meliore, caputque
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Si quidvis satis est, perjuras, surripis, aufers
Undique? tun' sanus? populum si cædere saxis
Incipias. servosne tuos, quos ære pararis,
Insanum te omnes pueri clamentque puellæ.
Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
Incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis,
Nec ferro, ut demens genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente,
Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam

In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo est habitus male tutę mentis Orestes
Nil sane fecit, quod tu reprendere possis:
Non Pyladen ferro violare, aususve sororem
Electram, tantum maledicit utrique, vocando
Hanc furiam, hunc aliud, jussit quod splendida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
Qui Vejentanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappamque profestis:
Quondam lethargo grandi est oppressus, ut hęres
Jam circum loculos & claveis lætus, ovansque
Curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis,
Excitat hoc pacto: mensam poni jubet, atque
Effundi saccos nummorum: accedere plureis
Ad numerandum hominem sic erigit. addit & illud,
Ni tua custodis, avidus jam hæc auferet hæres.
Men' vivo? ut vivas igitur, vigila. hoc age. quid vis,
Deficient inopem venæ te, ni cibus, atque
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Tu cessas agedum, sume hoc ptisanarium oruzæ.
Quanti emtæ? parvo. quanti ergo? octo assibus. eheu.
Quid refers, morbo, an furtis, peream ne rapinis,
Quisnā igitur sanus, qui non stultus. quid avarus,
Stultus, & insanus quid? si quis non sit avarus,
Continuo sanus. minime. cur Stoice? dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic æger: recte est igitur, surgetque? negabit:
Quod latus aut renes morbo tententur acuto
Non est perjurus, neque sordidus: immolet ęquis
Hic porcum Laribus. verum ambitiosus & audax:
Naviget Anticyram, quid enim differt, Barathrone
Dones quidquid habes, an numquā utare paratis;
Servius Oppidius Canusi duo prædia, dives
Antiquo censu, gnatis divisse duobus
Fertur, & hoc moriens pueris dixisse vocatis
Ad lectum: Postquam te talos Aule, nucesque
Ferre sinu laxo, donare, & ludere vidi,
Te Tiberi numerare, cavis abscondere tristem,
Extimui, ne vos ageret vesania discors:
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.

Quare per Divos oratus uterque Penateis,
Tu cave ne minuas: tu ne majus facias id.
Quod satis esse putat pater, & natura coërcet.
Præterea ne vos titillet gloria, jure-
jurandi obstringam ambo: uter ædilis fuerit, vel
vestrum prætor, is intestabilis, & sacer esto,
In cicere, atque faba, bona tu perdasque lupinis,
Latus ut circo spatiere, aut æneus ut stes,
Nudus agris, nudus nummis insane paternis,
Scilicet ut plausus quos fert Agrippa, feras tu.
Astuta ingenuum vulpes imitata leonem,
Nequis humasse velit Ajacem Atreida vetas cur,
Rex sum. nil ultra quæro plebejus, & æquam
Rem imperito: ac, si cui videor non justus, inulto
Dicere quæ sentit, permitto. maxime regum,
Di tibi dent capta classem deducere Troja:
Ergo consulere, & mox respondere licebit,
Consule. Cur Ajax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties servatis clarus Achivis,
Gaudeat ut populus Priami, Priamusq; inhumato,
Per quem tot juvenes patrio caruere sepulchro?
Mille ovium insanus morti dedit, inclytum Ulyssem,
Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide gnatã
Ante aras, spargisque mola caput improbe salsa,
Rectum animi servas, quorsum, insanus quid enim Ajax
Fecit, cum stravit ferro pecus, abstinuit vim
Uxore & gnato, mala multa precatus Atreidis:
Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyssẽ,
Verum ego, ut hærenteis adverso littore naveis
Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
Nempe tuo furiose. meo, sed non furiosus,
Qui species alias veri scelerisque tumultu
Permistas captet, commotus habebitur, atque
Stultitiane erret, nihilum distabit, an ira.
Ajax immeritos dum occidit, desipit; agnos?
Cum prudens scelus ob titulos admittis inaneis,
Stas animo? & purum est vitio tibi, cum tumidum est cor?
Si quis lectica nitidam gestare amet agnam,
Huic vestem, ut gnatæ, paret ancillam, paret aurum;

Pu-

'usam, aut pusillam appellet, fortique marito
Destinet uxorem, interdicto huic omnia adimat
Prætor ; & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid, si quis gnatam pro muta devovet agna,
ntegerest animi? ne dixeris. ergo ubi prava
tultitia, heic summa est insania. qui sceleratus,
Et furiosus erit. quem cepit vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, & Nomentanum arripe mecum,
Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
Unguentarius, ac Tusci turba impia vici.
Cum scurris fartor, cum Velabro omne macellū,
Mane domum veniant. quid tum? venere frequentes.
Verba facit leno. Quidquid mihi, quidquid & (horum
Cuique domi est, id crede tuum, & vel nunc pete, vel cras.
Accipe, quid contra juvenis responderit æquus,
In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Cœnem ego. tu pisceis hiberno ex æquore vellis:
Segnis ego, indignus qui tantum possideam. aufer:
Sume tibi decies, tibi tantumdem, tibi triplex,
Unde uxor media currat de nocte vocata.
Filius Æsopi detractum ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum exsorberet, aceto
Diluit insignem baccam, qui sanior, ac si (cam?
Illud idem in rapidum flumen, jaceretve cloa-
Quincti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia, & nugis, pravorum & amore gemellum,
Luscinias soliti impenso prandere coemtas.
Quorsum abeant sani? creta, an carbone notandi?
Ædificare casas, plostello adjungere mures.
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum: amentia verset.
Si puerilius his ratio esse evincet, amare;
Nec quidquā differre, utrumne in pulvere, trimus
Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
Sollicitus plores: quæro, faciasne, quod olim
Mutatus Polemon; ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubital, focalia; potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas.

Postquam est impransi correptus voce magistri.
Porrigis irato puero cum poma, recusat:
Sume Catelle: negat, si non des; optat amator
Exclusus qui distat? agit ubi secum, eat an non,
Quo rediturus erat non arcessitus, & hæret
Invisis foribus? nec nunc, cum me vocet ultro,
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit: revocat. redeam? non, si obsecret ecce
Servus non paullo sapientior. ô here, quæ res
Nec modum habet, neque consilium, ratione
modoque
Tractari non vult. in amore hæc sunt mala: bellũ,
Pax rursum. hæc si quis tempestatis prope ritu
Mobilia, & cæca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa sibi; nihilo magis explicet, ac si
Insanire paret certa ratione, modoque.
Quid, cum Picenis excerpens semina pomis
Gaudes, si cameram percusti forte, penes te es?
Quid cum balba feris annoso verba palato,
Ædificante casus qui sanior? adde cruorem
Stultitiæ, atque ignem gladio scrutare. modo,
inquam,
Hellade percussa Marius cum præcipitat se,
Ceritus fuit: an commotæ crimine mentis
Absolves hominem, & sceleris damnabis eundẽ,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat, & unum
Quiddam magnum addens, unum me surpite
morti,
Dis etenim facile est, orabat sanus utrisque
Auribus, atque oculis; mentem nisi litigiosus
Exciperet dominus, cum venderet, hoc quoque
vulgus
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Jupiter, ingenteis qui das adimisque dolores,
Mater ait pueri menseis jam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit, illo
Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi stabit. casus, medicusve levarit
Ægrum ex præcipiti, mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimque reducet,
Quone malo mentem concussa, timore Deorum,
Hæc mihi Stertinius sapientum octavus, amico
Arma

Arma dedit, posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo.
Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris:
Quam me stultitiam (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
Quid? caput abscissum demens cum portat Agave
Gnati infelicis, sibi tum furiosa videtur?
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Ægrotare putes animi vitio, Accipe: Primum
Ædificas, hoc est, longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore majorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo,
An quodcunque facit Mæcenas, te quoque verum est.
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
Absentis ranæ pullis vituli pede pressis,
Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliserit. illa rogare,
Quantane? num tandẽ, se inflans, sic magna fuisset,
Major dimidio. num tantocum? magis, atque
Se magis inflaret: non, si te ruperis, inquit,
Par eris, hæc à te non multum abludit imago.
Adde poëmata nunc: hoc est, oleum adde camino.
Quæ si quis sanus fecit, sanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem. jam desine. cultum
Majorem censu. teneas Damasippe tuis te:
Mille puellarum, puerorum mille furores,
O major tandem parcas insane minori.

SATYRA IV.

Unde, & quo Catius? non est mihi tempus aventi
Ponere signa novis præceptis: qualia vincunt
Pythagoram, Anytiq; reum doctumque Platona.
Peccatum fateor, cum te sic tempore lævo
Interpellarim. sed des veniam bonus, oro.
Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox

Sive eſt naturæ hoc, ſive artis, mirus utroque
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem:
Utpote res tenueis, tenui ſermone peractas,
Ede hominis nomen: ſimul an Romanus, an hoſpes,
Ipſa memor præcepta canam: celabitur auctor.
Longa, quibus facies ovis erit, illa memento,
Ut ſucci melioris, & ut magis alba rotundis
Ponere. namque marem cohibent colloſa vitellum,
Caule ſuburbano, qui ſiccis crevit in agris,
Dulcior. irriguo nihil eſt elutius horto.
Si veſpertinus ſubito te oppreſſerit hoſpes:
Ne gallina malum reſponſet dura palato,
Doctus eris vivam miſto merſare Falerno:
Hoc teneram faciet. pratenſibus optima fungis
Natura eſt: aliis male creditur. ille ſalubreis
Æſtates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quæ legerit arbore ſolem,
Aufidius forti miſcebat mella Falerno:
Mendoſe: quoniam vacuis committere venis
Nil, niſi lene decet. leni præcordia mulſo
Prolueris melius. ſi dura morabitur alvus,
Mitulus, & viles pellent obſtantia conchæ.
Et lapathi brevis herba, ſed alba non ſine Coo
Lubrica naſcentes implent conchylia Lunæ.
Sed non omne mare eſt generoſæ fertile teſtæ.
Murice Bajana melior Lucrina Peloris:
Oſtrea Circæis, Miſeno oriuntur echini,
Pectinibus patulis jactat ſe molle Tarentum.
Nec ſibi cœnarum quivis temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione saporum,
Nec ſatis eſt cara piſceis avertere menſa,
Ignarum quibus eſt jus aptius, & quibus aſſis
Languidus in cubitum jam ſe conviva reponet.
Umber, & iligna nutritus glande rotundas
Curvat aper lanceis carnem vitantis inertem.
Nam Laurens malus eſt, ulvis, & arundine pinguis,
Vinea ſummittit capreas non ſemper eduleis.
Fœcundi leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus, atque avibus, quæ natura, & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæſita palatum.
Sunt, quorum ingenium nova tantum cruſtula promit.

Nequa-

Nequaquam satis in re una consumere curam:
Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboret,
Quali perfundat pisceis securus olivo.
Massica si cœlo supponas vina sereno:
Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura,
Et decedet odor nervis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata saporem.
Surrentina vafer qui miscet fæce Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo:
Tostis marcentem squillis recreabis, & Afra
Potorem cochlea nam lactuca innatat acri
Post vinum stomacho, perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morsus refici: quin omnia malit,
Quæcunque immundis fervent allata popinis,
Est operæ pretium duplicis pernoscere juris
Naturam. simplex è dulci constat olivo,
Quod pingui miscere mero muriaque decebit,
Non alia quam qua Byzantia putruit orca.
Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
Corycioque croco sparsum stetit, insuper addes
Pressa Venafranæ quod bacca remisit olivæ.
Picenis cedunt pomis Tiburtia succo:
Nam facie præstant. Venucula convenit ollis.
Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus, & alec,
Primus & invenior piper album, cum sale nigro
Incretum, puris circum posuisse catillis.
Immane est vitium, dare millia terna macello,
Angustoque vagos pisceis urgere catino.
Magna movent stomacho fastidia; seu puer unctis
Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit:
Sive pravis veteri crateræ limus adhæsit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
Et Tyrias dare circum illota toralia vesteis:
Oblitum quanto curam, sumtumque minorem
Hæc habeant, tanto reprendi justius illis,
Quæ nisi divitibus nequeunt contingere mensis?
Docte Cati, per amicitiam divosque rogatus,
Ducere me auditum. perges quocunque memento. (cta
Nam quamvis referas memori mihi pectore cun-
Non tamen interpres tantundem juveris, adde

Vultum, habitumque hominis: quem tu vidisse
beatus
Non magni pendis, quia contigit. at mihi cura
Non mediocris inest, fonteis ut adire remotos
Atque haurire quam vitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

HOc quoque Tiresia, præter narrata, petenti
Responde: quibus amissa reparare queam
res
Artibus atque modis. quid rides? jamne doloso
Non satis est Ithacam revehi, patriosq; Penateis
Aspicere? ô nulli quidquam mentite, vides, ut
Nudus inopsq; domum redeam te vate: neq; illis
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. atqui
Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Quando pauperiem missis ambagibus horres;
Accipe qua ratione queas ditescere. Turdus,
Sive aliud privum dabitur tibi de volet illuc,
Res ubi magna nitet domino sene: dulcia poma,
Et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem gustet venerabilior Lare dives.
Qui quamvis perjurus erit. sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
Utne regam spurco Damæ latus? haud ita Trojæ
Me gessi, certans semper melioribus. ergo
Pauper eris, fortẽ hoc animum tolerare jubebo,
Et quondam majora tuli. tu protinus, unde
Divitias, ærisque ruam, dic augur acervos.
Dixi equidem, & dico. captes astutus ubique
Testamenta senum neu, si vafer unus & alter
Insidiatorem præroso fugerit hamo.
Aut spem deponas, aut artem illusus omittas,
Magna minorve foro si res certabitur olim,
Vivet uter locuples sine gnatis, improbus ultro
Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
Defensor, fama civem, caussaque priorem
Sperne, domi si gnatus erit, fœcundave conjux,
Quincte puta, aut Publi (gaudent pronomine molles
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum
Jus anceps novi: caussas defendere possum,
Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te

Contentũ cassa nuce pauperet. hæc mea cura est,
Ne quid tu perdas, non sis jocus. ire domum, atq;
Pelliculam curare jube. sis cognitor ipse;
Persta atque obdura: seu rubra canicula findet
nfanteis statuas; seu pingui tentus omaso
urius hybernas cana nive conspuet Alpeis.
Nonne vides aliquis cubito stantẽ prope tangens
nquiet, ut patiens, ut amicis aptus ut acer;
Plures annabunt thunni, & cetaria crescent.
Si cui præterea validus male filius in re
Præclara sublatus aletur, ne manifestum
Cælibis obsequium nudet te; leniter in spem
Accede officiosus, ut & scribare secundus
Hæres: &, si quis casus puerum egerit Orco,
n vacuum venias. perraro hæc alea fallit,
Qui testamentum tradet tibi cunque legendum,
Abnuere, & tabulas à te removere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
Cera velit versu: solus, multisne cohæres,
Veloci percurre oculo. plerumque recoctus
Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
Captatorque dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non.
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
Demissum genus Ænea, tellure, marique
Magnus erit; forti nubet procera Corano
Filia Nasicæ, metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit, atq;
Ut legat, orabit, multum Nasica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget: invenietque
Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
Illud ad hæc jubeo: mulier si forte dolosa,
Libertusve senem delirum temperet illis
Accedas socius: laudes, lauderis ut absens.
Adjuvat hoc quoque: sed vincit longe prius, ipsum
Expugnare caput. scribet mala carmina vecors:
Laudato, scortator erit? cave te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. putasne,
Perduci poterit, tam frugi, tamque pudica,

Quam nequiere proci recto depellere curſu?
Venit enim magnum donandi parca juventus,
Nec tantum Veneris, quantum ſtudioſa culinæ,
Sic tibi Penelope frugi eſt: quæ ſi ſemel uno
De ſene guſtarit, tecum partita lucellum.
Ut canis, à corio numquam abſterrebitur uncto,
Me ſene, quod dicam, factum eſt, anus improba Thebis
Ex teſtamento ſic eſt elata: cadaver
Unctum oleo largo nudis humeris tulit hæres,
Scilicet elabi ſi poſſet mortua: credo,
Quod nimium inſtiterat viventi. cautus adito:
Neu deſis operæ, neve immoderatus abundes.
Difficilem & moroſum offendet garrulus. ultro
Non etiam ſileas. Davus ſis comicus, atque
Stes capite obſtipo, multum ſimilis metuenti.
Obſequio graſſere, mone, ſi increbruit aura,
Cautus uti velet carum caput: extrahe turba
Oppoſitis humeris aurem ſubſtringere loquaci
Importunus amat laudari? donec ohe jam
Ad cœlum manibus ſublatis dixerit, urge: &
Creſcentem tumidis infla ſermonibus utrem.
Cum te ſervitio longo, curaque levarit:
Et certum vigilans, quartæ ſit partis Ulyſſes,
Audieris hæres: ergo nunc Dama ſodalis
Nuſquam eſt? unde mihi tam fortem, tamque fidelem?
Sparge ſubinde,&, ſi paullum potes,illachrymare eſt
Gaudia prodentem vultum celare, ſepulchrum
Commiſſum arbitrio ſine ſordibus exſtrue.funus
Egregie factum laudet vicinia ſi quis
Forte cohæredum ſenior male tuſſiet; huic tu
Dic. ex parte tua, ſeu fundi, ſive domus ſit
Emtor gaudentem nummo te addicere, ſed me
Imperioſa trahit Proſerpina. vive, valeque.

SATYRA VI.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, & tecto vicinus jugis aquæ fons
Et paullum ſylvæ ſuper his foret. auctius, atque
Di melius fecere. bene eſt. nihil amplius oro,

Maja

Maja nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis,
Si neque majorem feci ratione mala rem;
Nec sum facturus vitio culpave minorem:
Si veneror stultus nihil horum. ô si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum.
O si urnā argenti Fors qua mihi monstret: ut illi,
Thesauro invento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
Hercule. si quod adest, gratum juvat: hac prece te oro,
Pingue pecus domino facias, & cætera, præter
Ingenium: utque soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo ubi me in monteis, & in arcem ex urbe removi,
Quid prius illustrem Satyris, Musaque pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
Autumnusque gravis, Libitinæ quæstus acerbæ,
Matutine pater, seu Jane libentius audis,
Unde homines operum primos, vitæque labores
Instituunt, (sic Dis placitum) tu carminis esto
Principium. Romæ sponsorem me rapis: eja,
Ne prior officio quisquam respondeat, urge:
Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem
Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
Postmodo, quod mi obsit, clare, certumq; locuto,
Luctandum in turba. facienda injuria tardis.
Quid vis insane, & quas res agis? improbus urget
Iratis precibus. tu pulses omne, quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
Hoc juvat, & melli est, non mentiar. at simul atras
Ventum est Esquilias, aliena negotia centum
Per caput & circa saliunt latus. ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras,
De re communi scribæ magna atque nova te
Orabant hodie meminisses Quincte reverti.
Imprimat his cura Mæcenas signa tabellis.
Dixeris experiar; si vis, potes, addit, & instat.
Septimus octavo propior jam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens. & cui concredere nugas
Hoc genus: hora quota est? Thrax est Gallina Syro par?

Matu-

Matutina parum cautos jam frigora mordent,
Et, quæ rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subjectior in diem & horam
Invidiæ. noster ludos spectaverat una,
Luserat in campo, Fortunæ filius, omnes.
Frigidus à Rostris manat per compita rumor?
Quicunq; obvius est,me consulit. ô bone(nam te
Scire,Deos quoniam propius contingis,oportet)
Num quid de Dacis audisti? nil equidem, ut tu
Semper eris derisor at omnes Dii exagitent me,
Si quidquam.quid?militibus promissa,Triquetra
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Jurantem me scire nihil; mirantur, ut unum
Scilicet egregii mortalem, altique sileuti.
Perditur hæc inter misero lux, non sine votis.
O rus,quando ego te aspiciam? quandoq; licebit
Nunc veterum libris, nunc somno & inertibus horis
Ducere sollicitæ jucunda oblivia vitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, simulque
Uncta satis pingui poneutur olufcula lardo?
O noctes, cœnæque Deûm: quibus ipse,meique
Ante larem proprium vescor, vernasq; procaces
Pasco libatis dapibus. prout cuique libido est,
Siccat inæqualeis calices conviva, solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula, seu modicis humescit lætius. ergo
Sermo oritur, non de villis domibusve alienis,
Nec male necne Lepos saltet: sed quod magis ad nos (ne
Pertinet,& nescire malum est,agitamus: Utrumne
Divitiis homines, an sint virtute beati:
Quidve ad amicitias, usus, rectumve trahat nos.
Et quæ sit natura boni, summumque quid ejus.
Cervius hæc inter vicinus garrit anileis
Ex re fabellas. nam si quis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum;
Asper, & attentus quæsitis, ut tamen arctum
Solveret hospitiis animum. quid multa? neq; illi
Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ:
Aridum & ore ferens acinum, semesaque lardi
Fru-

ruſtra dedit, cupiens varia faſtidia cœna
incere, tangentis male ſingula dente ſuperbo:
um pater ipſe domus, palea porrectus in horna
ſet ador loliumque, dapis meliora relinquens.
andem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, amice,
ærupti nemoris patientem vivere dorſo?
is tu homines urbemq; feris præponere ſylvis?
arpe viam, mihi crede, comes: terreſtria quando
lortaleis animas vivunt ſortita, neque ulla eſt
ut magno, aut parvo lethi fuga. quo bene, circa,
um licet, in rebus jucundis vive beatus.
ive memor, quam ſis ævi brevis. hæc ubi dicta
greſtem pepulere: domo levis exſilit. inde
mbo propoſitum peragunt iter. urbis aventes
œnia nocturni ſubrepere: jamque tenebat
ox medium cæli ſpatium, cum ponit uterque
locuplete domo veſtigia: rubro ubi cocco
incta ſuper lectos canderet veſtis eburnos,
ultaque de magna ſupereſſent fercula cœna,
uæ procul exſtructis inerant heſterna caniſtris.
rgo ubi purpurea porrectum in veſte locavit
greſtem; veluti ſuccinctus curſitat hoſpes,
ontinuatque dapes, nec non vernaliter ipſis
ungitur officiis, prælambens omne, quod affert,
le cubans gaudet mutata ſorte, boniſque
ebus agit lætum convivam: cum ſubito ingens
alvarum ſtrepitus lectis excuſſit utrumque.
urrere per totum pavide conclave, magiſque
xanimes trepidare; ſimul domus alta Moloſſis
erſonuit canibus. tum ruſticus: Haud mihi vita
t opus hac ait; & valeat. me ſylva, cavuſque
utus ab inſidiis tenui ſolabitur ervo.

SATYRA VII.

Amdudum auſculto, & cupiens tibi dicere ſervus
uca, reformido. Davuſne? ita, Davus, amicum
ancipium domino, & frugi, quod ſit ſatis: hoc
t vitale putes. age libertate Decembri (eſt,
uando ita majores voluerunt) utere narra.
rs hominum vitiis gaudet conſtanter, & urget
opoſitum: pars multa natat, modo recta capeſſens,

Interdum pravis obnoxia. ſæpe notatus
Cum tribus annellis, modo læva Priſcus inani
Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas:
Ædibus ex magnis ſubito ſe conderet, unde
Mundior exiret vix libertinus honeſte.
Jam mœchus Romæ, jam mallet doctus Athenis
Vivere, Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis,
Scurra Volanerius, poſtquam illi juſta chiragra
Contudit articulos, qui pro ſe tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pavit. quanto conſtantior idem
In vitiis, tanto levius miſer: ac prior illo,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
Non dices hodie. quorſum hæc tam putida tendunt,
Furcifer? ad te inquam. quo pacto peſſime? laudas
Fortunam, & mores antiquæ plebis: & idem,
Si quis ad illa Deus ſubito te agat, uſque recuſes:
Aut quia non ſentis, quod clamas, rectius eſſe:
Aut quia non firmus rectum defendis, & hæres,
Nequicquam cœno cupiens evellere plantam.
Romæ rus optas: abſentem ruſticus urbem
Tollis ad aſtra levis. ſi nuſquam es forte vocatus
Ad cœnam, laudas ſecurum olus, ac, velut uſquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amaſque
Quod nuſquam tibi ſit potandum: juſſerit ad ſe
Mæcenas ſerum ſub lumina prima venire
Convivam; Nemon' oleum feret ocyus? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugiſque,
Milvius, & ſcurræ tibi non referenda precati
Diſcedunt. etenim fateor me dixerit ille
Duci ventre levem: naſum nidore ſupinor,
Imbecillus, iners, ſi quid vis, adde, popino.
Tu, cum ſis quod ego, & fortaſſis nequior, ultro
Inſectere, velut melior? verbiſque decoris
Obvolvas vitium? quid, ſi me ſtultior ipſe
Quingentis emto drachmis deprehenderis? aufer
Me vultu terrere: manum, ſtomachumq; teneto,
Dum, quæ Criſpini docuit me janitor, edo,
Te conjux aliena capit, meretricula Davum.
Peccat uter noſtrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit, ſub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ,
Clunibus aut agitavit equum laſciva ſupinum:
Dimit-

Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris mejat eodem.
Tu, cum projectis insignibus annulo equestri,
Romanoque habitu, prodis ex judice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna,
Non es, quod simulas? metuens induceris: atque
Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
Quid refert, uri virgis, ferroque necari;
Auctoratus eas: an turpi clausus in arca,
Quo te demisit peccati conscia herilis
Contractum, genibus tangas caput? estne marito?
Matronæ peccantis in ambos ista potestas?
In corruptorem vel justior? illa tamen se
Non habitu, mutatve loco: peccatve superne,
Cum te formidet mulier: neque credat amanti,
Ibis sub furcam prudens, dominoque furenti
Committes rem omnem, & vitam, & cum corpore famam.
Evasti? credo metues, doctusque cavebis.
Quæres; quando iterum paveas: iterumq; perire
Possis. ô toties servus: quæ bellua ruptis
Cum semel effugit, reddit se prava catenis?
Non sum mœchus, ait. neque ego hercule fur ubi vasa
Prætereo sapiens argentea. tolle periclum,
Jam vaga prosiliet frenis natura remotis, que
Tune mihi dominus, rerum imperiis, hominum-
Tot, tantisque minor, quem ter vindicta, quaterque
Imposita haud umquam misera formidine privet?
Adde supra dictis, quod non levius valeat. nam
Sive vicarius est, qui servo paret, uti mos
Vester ait, seu conservus: tibi quid sum ego? nempe
Tu. mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
Quisnam igitur liber? sapiens, sibi qui imperiosus:
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent:
Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres, atque rotundus:
Externi ne quid valeat per læve morari.
In quem manca ruit semper fortuna potesne
Ex his, ut proprium quid noscere? quinq; talenta
Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum

Perfundit gelida. rurfus vocat. eripe turpi
Colla jugo. liber, liber fum, dic age. non quis.
Urget enim dominus mentem non lenis, & acreis
Subjectat laſſo ſtimulos, verſatque negantem.
Vel cum Pauſiaca torpes inſane tabella,
Qui peccas minus, atque ego, cum Fulvi, Rutubæque
Aut Placideiani contento poplite miror
Prœlia rubrica picta, aut carbone: velut ſi
Revera pugnent, feriant, viretque moventes
Arma viri. nequam, & ceſſator Davus: at ipſe
Subtilis veterum judex, & callidus audis.
Nil ego, ſi ducor libo fumante. tibi ingens
Virtus, atque animus cœnis reſponſat opimis.
Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt. cur?
Tergo plector enim, qui tu impunitior, illa
Quæ parvo ſumi nequeunt, cum obſonia captas?
Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ,
Illuſique pedes vitioſum ferre recuſant
Corpus. an hic peccat, ſub noctem qui puer uvam
Furtiva mutat ſtrigili? qui prædia vendit,
Nil ſervile gulæ parens habet? adde, quod idem
Non horam tecum eſſe potes: non otia recte
Ponere, teque ipſum vitas fugitivus, & erro;
Jam vino quærens, jam ſomno fallere curam
Fruſtra. nam comes atra premit, ſequiturque fugacem.
Unde mihi lapide quorſum eſt opus? unde ſagittas?
Aut inſanit homo, aut verſus facit. ocyus hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

Ut Naſidieni juvit te cœna beati?
Nam mihi quærenti convivam dictus here illic
De medio potare die. ſic, ut mihi nunquam
In vita fuerit melius, da, ſi grave non eſt,
Quæ prima iratum ventrem placaverit eſca.
In primis Lucanus aper, leni fuit Auſtro
Captus, ut ajebat cœnæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices; qualia laſſum
Pervellunt ſtomachum; ſiſer, alec, fæcula Coa.
His ubi ſublatis, puer alte cinctus, acernam
Gauſape purpureo menſam perterſit, & alter
Sub-

Sublegit quodcumque jaceret inutile, quodque
Posset cœnanteis ostendere: ut Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
Cæcuba vina ferens: Alc[illegible], Chium, maris expers.
Heic herus, Albanum, Mæcenas, sive Falernum
Te magis appositis delectat: habemus utrumque.
Divitias miseras. sed queis cœnantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
Summus ego; & prope me Viscus Thurinus, & infra.
Si memini, Varius: cum Servilio Balathrone
Vibidius: quos Mæcenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc. qui, si quid forte lateret,
Indice monstraret digito. nam cætera turba,
Nos inquam, cœnamus aveis, conchylia, pisceis,
Longe dissimilem noto celantia succum:
Ut vel continuo patuit, cum passeris, atque
Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.
Post hoc me docuit melimela rubere, minorem
Ad Lunam delecta. quid hoc intersit, ab ipso
Audieris melius. tum Vibidius Balathroni,
Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti.
Et calices poscunt majores. vertere pallor
Tum parochi faciem, nil sic metuentis, ut acreis
Potores: vel quod maledicunt liberius; vel
Fervida quod subtile exsudant vina palatum.
Invertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius, Balathroque; secutis omnibus imis,
Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter muræna natanteis
In patina porrecta. sub hoc herus; hæc gravida, inquit,
Capta est; deterior post partum carne futura.
His mistum jus est oleo, quod prima Venafri
Pressit cella. gnaro de succis piscis Iberi,
Vino quinquenni, verum citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium sic convenit, ut non
Hoc magis ullũ aliud pipere albo, non sine aceto.
Quod Methymnæam vitio mutaverat uvam.
Erucas virideis, inulas ego primus amaras
Monstravi incoquere: illutos Curtillus echinos,
Ut melius muria, quam testa marina remittit.

Interea suspensa graveis aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulveris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos majus veriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si
Filius immaturus obisset, flere, quis esset
Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret? heu Fortuna, quis est crudelior in nos
Te Deus? ut semper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Hæc est conditio vivendi, ajebat: eoque
Responsura tuo numquam est par fama labori.
Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne male conditum jus apponatur, ut omnes
Præcincti recte pueri, comtique ministrent?
Adde hos præterea casus? aulæa ruant si
Ut modo. si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed convivatoris, ut ducis, ingenium res
Adversæ nudare solent, celare secundæ.
Nasidienus ad hæc: tibi Di, quæcunque preceris,
Commoda dent: ita vir bonus es, convivaque comis.
Et soleas poscit. tum in lecto quoque videres
Stridere secreta divisos aure susurros.
Nullos his mallem ludos spectasse: sed illa
Redde age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
Quod sibi poscenti non dentur pocula: dumque
Ridetur fictis rerum Balatrone secundo:
Nasidiene redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis, sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum jecur anseris albi,
Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos,
Quam si cum lumbis quis edit. tum pectore adusto
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes,
Suaveis res, si non caussas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
Ut nihil omnino gustaremus: velut illis
Canidia afflasset, pejor serpentibus Afris.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM

LIBRI I.

AD MÆCENATEM. I.

PRima dicte mihi, summa dicende Camœna,
Spectatum satis, & donatum jam rude quæris
Mæcenas iterum antiquo me includere ludo
Non eadem est ætas, non mens. Vejanius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebro qui personet aurem:
Solve senescentem mature sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & versus, & cætera ludicra pono;
Quid verum, atque decens, curo & rogo, & omnis in hoc sum:
Condo, & compono: quæ mox depromere possim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus jurare in verba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, & mersor civilibus undis,
Virtutis veræ custos, regidusque satelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus, subjungere conor.
Ut nox longa quibus mentitur amica, diesque
Longa videtur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt, ingrataque tempora, quæ spem
Consiliumque morantur agendi gnaviter id quod
Æque pauperibus prodest, locupletibus æque:
Æque neglectum pueris, senibusque nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam, solerque elementis.
Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes invicti membra Glyconis,

Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.
Fervet avaritia, miseroque Cupidine pectus ?
Sunt verba, & voces,quibus hunc lenire dolorem
Possis : & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes ? sunt certe piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator ;
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit ,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.
Virtus est vitium fugere ; & sapientia prima ,
Stultitia caruisse. vides, quæ maxima credis
Esse mala,exiguum censum,turpemque repulsam,
Quanto devites animi, capitisque labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos ,
Per mare pauperiem fugiens,per saxa,per igneis,
Ne cures ea, quæ stulte miraris, & optas ,
Discere, & audire, & meliori credere non vis ?
Quis circum pagos, & circum compita pugnax ,
Magna coronari contemnat Olympia, cui spes ,
Cui sit conditio dulcis sine pulvere palmæ ?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
O cives, cives, quærenda pecunia primum est ;
Virtus post nummos. hæc Janus summus ab imo
Perdocet:hęc recinunt juvenes dictata senesque,
Lævo suspensi loculos tabulamque lacerto.
Si quadringentis sex septem millia desunt ,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua, fidesque ;
Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, ajunt ,
Si recte facies. Hic murus aeneus esto ,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex an puerorum
Nænia, quæ regnum recte facientibus offert ,
Et maribus Curiis, & decantata Camillis?
Isne tibi melius suadet, qui ut rem facias, rem
Si possis recte : si non, quocunque modo rem : .
Ut propius spectes lachrymosa poëmata Puppi :
An qui fortunæ te responsare superbæ
Liberum, & erectum præsens hortatur, & optat ?
Quod si me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, sic judiciis fruar iisdem ,
Nec sequar aut fugiam, quæ diligit ipse,vel odit:
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam : quia me vestigia terrent,
Omnia

Omnia te adverſum ſpectantia, nulla retrorſum.
Bellua multorum es capitum. nam quid ſequar, aut quem ?
Pars hominum geſtit conducere publica: ſunt qui
Fruſtis & pomis viduas venentur avaras,
Excipiantque ſenes, quos in vivaria mittant.
Multis occulto creſcit res fœnore. verum
Eſto aliis alios rebus ſtudiiſque teneri:
Iidem eadem poſſunt horam durare probantes?
Nullus in orbe ſinus Bajis prælucet amœnis,
Si dixit dives; locus & mare ſentit amorem
Feſtinantis heri, cui ſi vitioſa lubido
Fecerit auſpicium: cras ferramenta Teanum
Tolletis fabri. lectus genialis in aula eſt ?
Nil ait eſſe prius, melius nil cœlibe vita,
Si non eſt, jurat bene ſolis eſſe maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo ?
Quid pauper ? ride. mutat cœnacula; lectos,
Balnea, tonſores; conducto navigio æque
Nauſeat ac locuples, quem ducit priva triremis.
Si curtatus inæquali tonſore capillos
Occurri, rides; ſi forte ſubucula pexæ
Trita ſubeſt tunicæ, vel ſi toga diſſidet impar,
Rides. quid, mea cum pugnat ſententia ſecum ?
Quod petiit, ſpernit: repetit, quod nuper omiſit:
Æſtuat, & vitæ diſconvenit ordine toto:
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.
Inſanire putas ſolennia me, neque rides,
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati. rerum tutela mearum
Cum ſis, & prave ſectum ſtomacheris ob unguem
De te pendentis, te reſpicientis amici.
Ad ſummam, ſapiens uno minor eſt Jove, dives,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum:
Præcipuè ſanus, niſi cum pituita moleſta eſt.

AD LOLLIUM. II.

TRojani belli ſcriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneſte relegi:
Qui, quid ſit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Plenius, ac melius Chryſippo, & Crantore dicit
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.

Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Græcia Barbariæ lento collisa duello,
Stultorum regum, & populorum continet æstus.
Antenor censet belli præcidere caussam.
Quid Paris? ut salvus regnat, vivatque beatus,
Cogi posse negat. Nestor componere liteis
Inter Peleiden festinat, & inter Atreiden.
Hunc amor; ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rursus quid virtus, & quid sapientia possit,
Utile proposuit nobis exemplar Ulyssem!
Qui domitor Trojæ, multorum providus urbeis,
Et mores hominum inspexit, latumque per æquor,
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
Pertulit, adversis rerum immersabilis undis.
Sirenum voces, & Circes pocula nosti:
Quæ si cum sociis stultus, cupidusque bibisset,
Sub domina meretrice fuisset turpis, & excors:
Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.
Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique,
In cute curanda plus æquo operata juventus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Ut jugulent homines surgunt de nocte latrones:
Ut teipsum serves, non expergisceris? atqui
Si noles sanus, curres hydropicus, &, ni
Posces ante diem librum cum lumine, si non
Intendes animum studiis, & rebus honestis:
Invidia, vel amore vigil torquebere, nam cur,
Quæ lædunt oculos, festinas demere: si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit, habet, sapere aude:
Incipe. vivendi qui recte prorogat horam
Rusticus exspectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.
Quæritur argentum, puerisque beata creandis
Uxor, & incultæ pacantur vomere sylvæ.
Quod satis est, cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris acervus, & auri

Ægro-

Ægroto domini deduxit corpore febreis,
Non animo curas. valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit aut metuit, juvat illum sic domus, aut res,
Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta sorde dolenteis.
Sincerum est nisi vas, quodcunque infundis, acescit.
Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.
Semper avarus eget: certum voto pete finem:
Invidus alterius macrescit rebus opimis:
Invidia Siculi non invenere tyranni
Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,
Infectum volet esse, dolor quod suaserit, & mens,
Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
Ira furor brevis est. animum rege: qui nisi paret,
Imperat, hunc frænis, hunc tu compesce catena.
Fingit equum tenera docilem cervice, magister
Ire viam, quam monstrat eques. venaticus, ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aula.
Militat in sylvis catulus. nunc adbibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
Testa diu. Quod si cessas, aut strenuus anteis,
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

AD JULIUM FLORUM. III.

Juli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti privignus, scire laboro,
Thracane vos, Hebrusq; nivali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turreis,
An pingues Asiæ campi, collesque morantur?
Quid studiosa cohors operum struit? hæc quoque curo,
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit,
Bella quis & paces longum diffundit in ævum,
Quid Titius, Romana brevi venturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus, & rivos ausus apertos?
Ut valet, ut meminit nostri, fidibusne Latinis
Thebanos aptare modos studet auspice Musa,
An thragica desævit, & ampullatur in arte?

Quid

Quid mihi Celsus agit? monitus, multumque monendus,
Privatas ut quæret opes, & tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo.
Ne si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum,
Furtivis nudata coloribus. ipse quid audes,
Quę circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirtum.
Seu linguam caussis acuis, seu civica jura
Respondere parás, seu condis amabile carmen:
Prima feres hederæ victricis præmia, quod si
Frigida curarum fomenta relinquere posses;
Quo te cælestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parvi properemus & ampli,
Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.
Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ,
Quantæ conveniat, Munatius. an male sarta
Gratia nequicquam coit, & rescinditur? at vos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat
Indomita cervice ferox; ubicunque locorum
Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
Pascitur in vestrum reditum votiva juvenca.

AD ALBIUM TIBULLUM. IV.

Albi, nostrorum Sermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat,
An tacitum sylvas inter reptare salubreis,
Curantem quidquid dignum sapiente, bonoq; est?
Non tu corpus eras sine pectore. Di tibi formam,
Di tibi divitias dederant, artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Quam sapere, & fari ut possit, quæ sentiat, & cui
Gratia, fama, valetudo contingit abunde,
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter spem, curamque, timores inter & iras
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.
Me pinguem, & nitidum bene curata cute vises,
Cum ridere voles Epicuri de grege porcum.

AD

AD TORQUATUM V.

SI potes archaicis conviva recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella,
Supremo te sole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffusa, palustreis
Inter Minturnas, Sinuessanumque Petrinum.
Sin melius quid habes arcesse, vel imperium fer,
Jamdudum splendet focus, & tibi munda supellex.
Mitte leveis spes, & certamina divitiarum,
Et Moschi caussam. cras nato Cæsare festus
Dat veniam, somnumque dies. impune licebit
Æstivam sermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortuna, si non conceditur uti?
Parcus ob hæredis curam, nimiumque severus,
Assidet insano. potare & spargere flores
Incipiam: patiarque vel inconsultus haberi.
Quid non ebrietas designat? operta recludit,
Spes jubet esse ratas: in prœlia trudit inermem:
Solicitis animis onus eximit: ac docet arteis.
Fœcundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?
Hæc ego procurare & idoneus impetor, & non
Invitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nareis: ne non & cantharus & lanx
Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet: ut coeat par,
Jungaturque pari. Brutum tibi, Septimiumque,
Et nisi cœna prior, potiorque puella Sabinum
Detinet, assumam. locus est & pluribus umbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
Tu quotus esse velis, rescribe: & rebus omissis,
Atria servantem postico falle clientem.

AD NUMICIUM VI.

NIl admirari prope res est una Numici,
Solaq;, quæ possit facere, & servare beatum.
Hunc solem, & stellas, & decedentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent. quid censes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis,
Quo

Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis, & ore?
Qui timet his adverſa, fere miratur eodem,
Quo cupiens pacto. pavor eſt utrique moleſtus.
Improviſa ſimul ſpecies exterret utrumque.
Gaudeat, an doleat, cupiat, metuatve, quid ad
rem?
Si, quidquid vidit melius, pejuſve ſua ſpe,
Defixis oculis, animoque & corpore torpet
Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Ultra, quam ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam.
I nunc: argentum, & marmor vetus, æraque &
arteis
Suſpice: cum gemmis Tyrios mirare colores,
Gaude, quod ſpectant oculi te mille loquentem:
Gnavus, mane forum, & veſpertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucinus, indignum, quod ſit pejoribus ortus,
Hic tibi ſit potius, quam tu mirabilis illi.
Quidquid ſub terra eſt, in apricum proferet ætas;
Defodiet, condetque nitentia. cum bene notum
Porticus Agrippæ, & via te conſpexerit Appi,
Ire tamen reſtat Numa quo devenit & Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. vis recte vivere? quis non?
Si virtus hoc una poteſt dare, fortis omiſſis
Hoc age deliciis. virtutem verba putas, ut
Lucum ligna? cave ne portus occupet alter.
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas,
Mille talenta rotundentur, totidem altera: porro
Tertia ſuccedant, & quæ pars quadret acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque & amicos
Et genus & formam regina Pecunia donat:
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venuſque.
Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut ajunt,
Si poſſet centum ſcenæ præbere rogatus,
Qui poſſum tot? ait: tamen & quæram, & quot
habebo,
Mittam. poſt paullo ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydum: partem, vel tolleret
omneis
Exilis domus eſt, ubi non & multa ſuperſunt.
Et dominum fallunt, & proſunt furibus. ergo
Si res ſola poteſt facere, & ſervare beatum,

Hoc primus repetas opus,hoc postremus omittas.
Si fortunatum species & gratia præstat,
Mercemur servum. qui dicet nomina, levum
Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere.hic multum in Fabia valet,ille Velina:
Cuilibet hic fasceis dabit, eripietque curule
Cui volet, importunus ebur. frater, pater, adde:
Ut cuique est ætas,ita quemque facetus adopta.
Si, bene qui cœnat, bene vivit; lucet, eamus
Quo ducit gula: piscemur, venemur: ut olim
Gargilius; qui mane plagas, venabula. servos,
Differtum transire forum, populumque jubebat,
Unus ut è multis populo spectante referret
Emtum mulus aprum. crudi,tumidique lavemur,
Quid deceat, quid non obliti: Cerite cera
Digni, remigium vitiosum Ithacensis Ulyssei,
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus uti censet, sine amore jocisque
Nil est jucundum: vivas in amore, jocisque.
Vive: vale. si quid novisti rectius istis,
Candidus imperi: si non, his utere mecum.

AD MÆCENATEM. VII.

QUinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror. atqui
Si me vivere vis sanum, recteque valentem:
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mæcenas veniam: dum ficus prima, calorque
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet,
Officiosaque sedulitas, & opella forensis
Adducit febreis, & testamenta resignat.
Quod si bruma nives Albanis illinet agris,
Ad mare descendet vates tuus, & sibi parcet,
Contractusque leget: te dulcis amice reviset
Cum Zephyris. si concedes, & hirundine prima.
Non, quo more pyris vesci Calaber jubet hospes:
Tu me fecisti locupletem, vescere sodes.
Jam satis est. at tu quantum vis tolle. benigne.
Non invisa feres pueris munuscula parvis.
Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.
Ut libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus, & stultus donat, quæ spernit, & odit.

Hæc seges ingratos tulit, & foret omnibus annis
Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis,
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis,
Quod si me noles usquam discedere: reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Inter vina fugam Cynaræ mærere protervæ.
Forte per angustam tenuis vulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti. pastaque rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul, & vis, ait, effugere istinc,
Macra cavum repetes arctum, quem macra subisti,
Hæc ego si compellar imagine; cuncta resigno:
Nec somnum plebis laudo satur altilium: nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto,
Sæpe verecundum laudasti: rexque paterque
Audisti coram, nec verbo parcius absens:
Inspice, si possum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus proles patientis Ulyssei,
Non est aptus equis Ithacæ locus: ut neque planis
Porrectus spatiis, nec multæ prodigus herbæ,
Atreide, magis apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent. mihi jam non regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus, & fortis, caussisque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit, atque foro nimium distare Carinas
Jam grandis natu queritur: conspexit, ut ajunt,
Adrasum quendam vacua tonsoris in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter ungueis.
Demetri (puer hic non læve jussa Philippi
Accipiebat) abi. quære, & refer: unde domo, quis,
Cujus fortunæ, quo sit patre, quove patrono.
It, redit, & narrat, Vultejum nomine Menam,
Præconem, tenui censu, sine crimine notum,
Et properare loco, & cessare, & quærere, & uti,
Gaudentem parvisque sodalibus, & Lare certo,
Et ludis, &, post decisa negotia, campo.
Scitari libet ex ipso, quodcunque refers. dic
Ad cœnam veniat. non sane credere Mena:

Mirari secum tacitus. quid multa? benigne
Respondet,negat ille mihi? negat improbus,& te
Negligit aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia vendentem tunicato scruta popello
Occupat, & salvere jubet prior. ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria vincla.
Quod non mane domum venisset: denique quod non
Providisset eum. sic ignovisse putato
Me tibi si cœnas hodie mecum ut libet, ergo
Post nonam venies. nunc i: rem strenuus auge,
Ut ventum ad cœnam est. dicenda tacenda locutus
Tandem dormitum dimittitur, huic ubi sæpe
Occultum visus decurrere piscis ad hamum.
Mane cliens, etiam certus conviva; jubetur
Rure suburbano indictis comes ire Latinis.
Impositus mannis. arvum, cœlumque Sabinum
Non cessat laudare. videt, ridetque Philippus:
Et, sibi dum requiem, dum risus undique quærit,
Dum septem donat sestertia, mutua septem
Promittit: persuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra,
Quam satis est, morer; ex nitido fit rusticus, atque
Sulcos, & vineta crepat mera. præparat ulmos,
Immoritur studiis, & amore senescit habendi.
Verum ubi oves furto,morbo periere capellæ:
Spem mentita seges: bos est enectus arando;
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratusque Philippi tendit ad ædeis.
Quem simul adspexit scabrum intonsumque Philippus,
Durus, ait, Vultei, nimis attentusque videris
Esse mihi. Pol, me miserum patrone vocares,
Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen.
Quod te per Genium, dextramque Deosque Penateis
Obsecro, & obtestor, vitæ me redde priori,
Qui simul aspexit, quantum dimissa priori.
Præstent: mature redeat, repetatque relicta.
Metiri se quemque suo modulo, ac pede, verum est.

AD CELSUM ALBINOVANUM. VIII.

CEllo gaudere, & bene rem gerere Albinovano
Musa rogata refer, comiti, scribæque Neronis.
Si quæret, quid agam, dic, multa & pulchra minantem,
Vivere nec recte, nec suaviter, haud quia grando
Contuderit viteis, oleamque momorderit æstus:
Nec quia longinquis armentum ægrotet in arvis:
Sed quia mente minus validus, quam corpore toto
Nil audire velim, nil discere, quod levet ægrum:
Fidis offendar medicis, irascar amicis,
Cur me funesto properent arcere veterno,
Quæ nocuere sequar: fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem ventosus, Tibure Romam.
Post hæc, ut valeat; quo pacto rem gerat, & se:
Ut placeat juveni, percunctare, utque cohorti,
Si dicet, recte: primum gaudere: subinde
Præceptum auriculis hoc instillare memento:
Ut tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

AD CLAUD. NERONEM. IX.

SEptimus Claudi, nimirum intelligit unus,
Quanti me facias. nam cum rogat, & prece cogit
Scilicet, ut tibi se laudare & tradere, coner,
Dignum mente, domoque legentis honesta Neronis,
Munere cum fungi propioris censet amici
Quid possim videt, ac novit me valdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator opis propriæ, mihi commodus uni:
Sic ego majoris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ descendi præmia. quod si
Depositum laudas ob amici jussa pudorem;
Scribe tui gregis hunc, & fortem crede, bonumque.

AD

AD FUSCUM ARISTIUM. X.

U Rbis amatorem Fuſcum ſalvere jubemus
Ruris amatores : hac in re ſcilicet una
Iultum diſſimiles, ad cætera pæne gemelli,
raternis animis, quidquid negat alter, & alter.
nnuimus pariter vetuli notique columbi.
u nidum ſervas : ego laudo ruris amœni
ivos, & muſco circumlita ſaxa, nemuſque.
uid quæris ? vivo, & regno, ſimul iſta reliqui,
uæ vos ad cœlum effertis rumore ſecundo.
tque ſacerdotis fugitivus, liba recuſo :
ane egeo jam mellitis potiore placentis :
ivere naturæ ſi convenienter oportet,
onendæque domo quærenda eſt area primum :
oviſtine locum potiorem rure beato ?
ſt ubi plus tepeant hyemes ? ubi gratior aura
eniat & rabiem Canis, & momenta Leonis,
um ſemel accepit Solem furibundus acutum ?
t ubi divellat ſomnos minus invida cura ?
eterius Libycis olet aut nitet herba lapillis ?
urior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
uam, quæ per pronum trepidat cum murmure rivum ?
empe inter varias nutritur ſylva columnas,
udaturque domus, longos quæ proſpicit agros.
turam expellas furca, tamen uſque recurret,
mala perrumpet furtim faſtidia victrix.
n, qui Sidonio contendere callidus oſtro
ſcit Aquinatem potantia vellera fucum,
rtius accipiet damnum, propiuſve medullis,
am, qui non poterit vero diſtinguere falſum.
em res plus nimio delectavere ſecundæ,
tatæ quatient. ſi quid mirabere. pones
itus, fuge magna : licet ſub paupere tecto
ges, & regum vita præcurrere amicos.
vus equum pugna melior, communibus herbis
lebat, donec minor in certamine longo
loravit opes hominis, frenumque recepit :
poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte,
equitem dorſo, non frænum depulit ore.
qui pauperiem veritus, potiore metallis

Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternum, quia parvo nesciet uti,
Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
Si pede major erit, subvertet: si minor, uret.
Lætus sorte tua vires sapienter Aristi,
Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
Cogere, quam satis est, ac non cessare videbor.
Imperat aut servit collecta pecunia cuique
Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.
Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
Excepto, quod non simul esses, cætera lætus.

AD BULLATIUM REVERSUM EX ASIA. XI.

QUid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos,
Quid concinna Samos, quid Crœsi regia Sardis
Smyrna quid, & Colophon, majora, minorane fama?
Cunctane præ campo, & Tiberino flumine sordent,
An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris atque viarum,
Scis, Lebedus quam sit Gabiis desertior, atque
Fidenis vicus, tamen illic vivere vellem,
Oblitusque meorum, obliviscendus & illis
Neptunum procul è terra spectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit, imbre lutoq;
Adspersus, volet in caupona vivere, nec, qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Ut fortunatam plene præstantia vitam.
Nec si te validus jactaverit Auster in alto,
Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit, quod
Penula solstitio, campestre nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus,
Dum licet, & vultum servat fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens,
Tu, quamcumque Deus tibi fortunaverit horam
Grata sume manu, nec dulcia differ in annum,
Ut quocunque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas. nam si ratio, & prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter, aufert;
Cœlum,

ælum, non animum mutant, qui trans mare
currunt,
renua nos exercet inertia, navibus atque
uadrigis petimus bene vivere. quod petis,
huic eſt,
Ulubris, animus ſit te non deficit æquus.

AD ICCIUM. XII.

Ructibus Agrippæ Siculis,quos colligis,Icci,
Si Recte frueris, non eſt ut copia major
Jove donari poſſit tibi. tolle querelas.
uper enim non eſt, cui rerum ſuppetit uſus.
ventri bene, ſi lateri eſt, pedibuſque tuis, nil
vitiæ poterunt regales addere majus.
forte in medio poſitorum abſtemius herbis
vus, & urtica ſic vives protinus, ut te
nfeſtim liquidus fortunæ rivus maturet:
l quia naturam mutare pecunia neſcit:
l quia cuncta putas una virtute minora.
ramur, ſi Democriti pecus edit agellos,
ltaque dum peregre eſt animus ſine corpore
velox:
m inter ſcabiem tantam, & contagia lucri,
parvum ſapias, & adhuc ſublimia cures:
æ mare compeſcant cauſſæ: quid temperet
annum
llæ ſponte ſua, juſſæne vagentur, & errent.
id premat obſcurum Lunæ,quid proferat orbē
id velit, & poſſit rerum concordia diſcors:
pedocles, an Stertinium deleret acumen?
um ſeu piſceis, ſeu porrum,& cæpe trucidas,
re Pompejo Groſpho, &,ſi quid petet, ultro
er.nil Groſphus,niſi verum,orabit & æquum,
is amicorum eſt annona bonis ubi quid deeſt
tamen ignores, quo ſit Romana loco res:
taber Agrippæ, Claudi virtute Neronis
nenius cecidit: jus imperiumve Phraates
aris accepit genibus minor. aurea fruges
iæ pleno diffudit copia cornu.

D VINNIUM ASELLAM. XIII.

T proficiſcentem docui te ſæpe, diuque,
Auguſto reddes ſignata volumina Vinni,

Si validus, si lætus erit, si denique poſcet,
Ne ſtudio noſtri pecces odiumque libellis
Sedulus importes opera vehemente miniſter.
Si te forte meæ gravis uret ſarcina chartæ;
Abjicito potius, quam quo perferre juberis
Clitellas ferus impingas, Aſinæque paternum
Cognomen vertas in riſum, & fabula fias.
Viribus uteris per clivos, flumina lamas.
Victor propoſiti ſimul ac perveneris illuc,
Sic poſitum ſervabis onus, ne forte ſub ala
Faſciculum portes, librorum, ut ruſticus agnum:
Ut vinoſa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ:
Ut cum pileolo ſoleas conviva tribulis;
Ne vulgo narres te ſudaviſſe ferendo
Carmina quæ poſſunt oculos aureiſque morari
Cæſaris. oratus multa prece, nitere porro.
Vade, vale, cave ne titubes, mandataque frangas.

AD VILLICUM SUUM. XIV.

Villice ſylvarum, & mihi me reddentis agelli,
Quem tu faſtidis, habitatum, quinque focis, &
Quinque bonos ſolitus Bariam dimittere patres:
Certemus, ſpinas animone ego fortius, an tu
Evellas agro, & melior ſit Horatius, an res
Me quamvis Lamiæ pietas, & cura moratur
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis
Inſolabiliter: tamen iſtuc mens, animuſque
Fert, & amat ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra,
Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum,
Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio fors.
Stultus uterque locum immeritum cauſſatur inique,
In culpa eſt animus, qui ſe non effugit unquam.
Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas:
Nunc urbem, & ludos, & balnea villicus optas.
Me conſtare mihi ſcis, & diſcedere triſtem,
Quandocunque trahunt inviſa negotia Romam:
Non eadem miramur: eo diſconvenit inter
Meque, & te nam quæ deſerta, & inhoſpita teſqua
Credis, amœna vocat, mecum qui ſentit; & odit.
Quæ tu pulchra vocas. fornix tibi, & uncta popina
Incutiunt urbis deſiderium, video, & quod
Angulus iſte feret piper, & thus, ocyus uva:

Nec vicina subest vinum præbere taberna
Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cujus
Ad strepitum salias terræ gravis. & tamen urges
Jam pridem non tacta ligonibus arva bovemque
Disjunctum curas, & strictis frondibus exples.
Addit opus pigro rivus, si decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc, age, quid nostrum concentum dividat, audi,
Quem tenues decuere togæ, nitidique capilli:
Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci:
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
Cœna brevis juvat, & prope rivum somnus in herba.
Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum.
Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
Limat, non odio obscuro, morsuque venenat.
Rident vicini, glebas, & saxa moventem.
Cum servis urbana diaria rodere mavis:
Horum tu in numerum voto ruis. invidet usum
Lignorum & pecoris tibi calo argutus, & horti.
Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.
Quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

AD C. NUMONIUM VALAM. XV.

QUæ sit hyems Velię, quod cœlũ, Vala, Salerni,
Quorum hominum regio, & qualis via (nam mihi Bajas
Musa supervacuas Antonius, & tamen illis
Me facit invisum, gelida cum perluor unda
Per medium frigus. sane myrteta relinqui,
Dictaque cessantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, invidus ægris,
Qui caput, & stomachum supponere fontibus audent
Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida rura.
Mutandus locus est, & diversoria nota (mas
Præter agendus equus. quo tendis? non mihi Cumas
Est iter, aut Bajas, læva stomachosus habena
Dicet eques. sed (qui frænato est auris in ore)
Major utrum populum frumenti copia pascat,
Collectosne bibant imbreis, puteosne perenneis

Dulcis aquæ, nam vina nihil moror illius oræ.
Rure meo possum quidvis perferre, patique.
Ad mare cum veni, generosum & lene requiro:
Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
In venas, animumq; meum: quod verba ministret,
Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.
Tractus uter plureis lepores, uter educet apros,
Utra magis pisceis, & echinos æquora celent,
Pinguis ut inde domum possim, Phæaxq; reverti;
Scribere te nobis, tibi nos accedere par est,
Mænius, ut rebus maternis atque paternis
Fortiter absumtis, urbanus cœpit haberi,
Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret,
Impransus non qui civem dignosceret hoste:
Quælibet in quemvis opprobria fingere sævus,
Pernicies, & tempestas, barathrumque macelli,
Quidquid quæsierat, ventri donabat avaro.
Hic, ubi nequitiæ fautoribus, & timidis nil,
Aut paullum abstulerat, patinas cœnabat omasi
Vilis & agnini, tribus ursis quod satis esset.
Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
Diceret urendos correctus. Mænius idem
Quidquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
Verterat in fumum, & cinerem, non hercule
miror.
Ajebat, si qui comedunt bona: cum sit obeso
Nil melius turdo, nil vulva pulchrius ampla.
Nimirum hic ego sum, nam tuta, & parvula laudo,
Cum res deficiunt; satis inter vilia fortis.
Verũ, ubi quid melius contingit, & unctius, idem
Vos sapere, & solos ajo bene vivere, quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINCTIUM. XVI.

NE percuncteris, fundus meus, optime Quincti,
Arvo pascat herum, an baccis opulentet olivæ
Pomisne & pratis, an amicta vitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
Continui montes, nisi dissocientur opaca (Sol,
Valle: sed ut veniens dextrum latus adspiciat
Lævum discedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes, quid, si rubicunda benigne
Corna

Corna vepres & pruna ferant, si quercus, & ilex,
Multa fruge pecus,multa dominum juvet umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam rivo dare nomen idoneus : ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus,
Infirmo capiti fluit utilis , utilis alvo.
Hæ latebræ dulces , etiam , si credis amœnæ
Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
Tu recte vivis, si curas esse, quod audis.
Jactamus jampridem omnis te Roma beatum;
Sed vereor, ne cui de te plus, quam tibi credas:
Neve putes alium sapiente bonoque beatum.
Neu, si te populus sanum, recteque valentem
Dictitet, occultam febrem sub tempus edendi
Dissimules:donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata marique
Dicat, & his verbis vacuas permulceat aureis:
Tene magis salvum populus velit,an populum tu
Servet in ambiguo, qui consulit, & tibi, & urbi,
Jupiter : Augusti laudes agnoscere possis ?
Cum pateris sapiens, emendatusque vocari ,
Respondesne tuo, dic sodes, nomine ? nempe
Vir bonus & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet: ut si
Detulerit fasceis indigno , detrahet idem.
Pone, meum est, inquit. pono,tristisque recedo.
Idem si clamet furem , neget esse pudicum ,
Contendat laqueo collum pressisse paternum :
Mordear opprobriis falsis , mutemque colores ?
Falsus honor juvat , & mendax infamia terret ,
Quem , nisi mendosum , & mendacem ? vir bonus est quis ?
Qui consulta patrum, qui leges, juraque servat
Quo multæ , magnæque secantur judice lites:
Quo responsore, & quo caussæ teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
Introrsum turpem , speciosum pelle decora ,
Nec furtum feci , nec fugi , si mihi dicat
Servus: habet pretium, loris non ureris , ajo.
Non hominē occidi: non pasces in cruce corvos,
Sum bonus, & frugi. renuit negitatque Sabellus.
Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suspectos laqueos , & opertum milvius hamum.

Oderunt peccare boni virtutis amore:
Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ.
Sit ſpes fallendi: miſcebis ſacra profanis.
Nam de mille fabæ modiis, cum ſurripis unum,
Damnum eſt, non facinus mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forum quem ſpectat, & omne tribunal,
Quandocunque Deos vel porco, vel bove placat:
Jane pater clare, clare cum dixit, Apollo:
Labra movet, metuens audiri: pulchra Laverna
Da mihi fallere: da juſto, ſanctoque videri:
Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.
Quo melior ſervo, quo liberior ſit avarus,
In triviis fixum cum ſe demittit ob aſſem,
Non video. nam qui cupiet, metuet quoque, porro
Qui metuens vivit, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum virtutis deſeruit, qui
Semper in augenda feſtinat, & obruitur re.
Vendere cum poſſis captivum, occidere noli,
Serviet utiliter. ſine paſcat durus, aretque:
Mitiget, ac mediis hyemet mercator in undis:
Annonæ proſit: portet frumenta, penuſque.
Vir bonus, & ſapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patique
Indignum coges? adimā bona, nempe pecus, rem.
Lectos, argentum, tollas licet, in manicis, &
Compedibus ſævo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe Deus ſimul atque volam, me ſolvet, opinor.
Hoc ſentit: moriar. mors ultima linea rerum eſt.

AD SCÆVAM. XVII.

Quamvis Scæva ſatis per te tibi conſulis, & ſcis,
Quo tandem pacto deceat majoribus uti:
Diſce docendus adhuc, quæ cenſet amiculus: ut ſi
Cæcus iter monſtrare velit. tamen adſpice, ſi quid
Et nos, quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Si te grata quies, & primam ſomnus in horam
Delectat: ſi te pulvis, ſtrepituſque rotarum:
Si lædit caupona; Ferentinum ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia ſolis;
Nec vixit male, qui natus morienſque fefellit.
Si prodeſſe tuis, paulloque benignius ipſum

Te tractare voles: accedes ſiccus ad unctum,
Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Ariſtippus: ſi ſciret regibus uti,
Faſtidiret olus, qui me notat. utrius horum
Verba probes, & facta, doce: vel junior audi,
Cur ſit Ariſtippi potior ſententia, namque
Mordacem Cynicum ſic eludebat, ut ajunt:
Scurror ego ipſe mihi, populo tu, rectius hoc, &
Splendidius multo eſt, equus ut me portet, alat
Officium facito. tu poſcis vilia rerum (rex.
Dante minor: quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Ariſtippum decuit color, & ſtatus,& res.
Tentantem majora, fere præſentibus æquum,
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitæ via ſi converſa decebit.
Alter purpureum non exſpectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Perſonamque feret non inconcinnus utramque.
Alter Mileti textam cane pejus & angue,
Vitabit chlamydem: morietur frigore, ſi non
Rettuleris pannum. refer, & ſine vivat ineptus,
Res gerere,& captos oſtendere civibus hoſteis;
Attingit ſolium Jovis, & cœleſtia tentat:
Principibus placuiſſe viris, non ultima laus eſt.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit ne non ſuccederet; eſto.
Quid, qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
Heic eſt, aut nuſquam, quod quærimus. hic onus horret
Ut parvit animis, & parvo corpore majus:
Hic ſubit, & perfert, aut virtus nomen inane eſt,
Aut decus & pretium recte petit experiens vir.
Coram rege ſuo de paupertate tacentes,
Plus poſcente ferent, diſtat, ſumaſne pudenter,
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi ſoror eſt, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec paſcere firmus,
Qui dicit: clamat, victum date. ſuccinit alter,
Et mihi dividuo findetur munere quadra.
Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, invidiæque.
Brunduſium comes, aut Surrentum ductus amœnum, (breis,
Qui queritur ſalebras, & acerbum frigus, & im-
Aut

Aut ciſtam effractam, & ſubducta viatica plorat
Nota refert meretricis acumina, ſæpe catellam
Sæpe periſcelidem raptam ſibi flentis : uti mox
Nulla fides damnis : veriſque doloribus adſit.
Nec ſemel irriſus triviis, attolere curat
Fracto crure planum : licet illi plurima manet
Lachryma : per ſanctum juratus dicat Oſirim,
Credite ; non ludo : crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum : vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIUM. XVIII.

SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis ſpeciem præbere, profeſſus amicum
Ut matrona meretrici diſpar erit, atque
Diſcolor, infido ſcurræ diſtabit amicus,
Eſt huic diverſum vitio vitium prope majus,
Aſperitas agreſtis, & inconcinna graviſque,
Quæ ſe commendat tonſa cute, dentibus atris :
Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.
Virtus eſt medium vitiorum, & utrimque reductum,
Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum divitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit :
Ut puerum ſævo credas dictata magiſtro
Reddere, vel parteis nimium tractare ſecundas.
Alter rixatur de lana ſæpe caprina,
Propugnat nugis armatus : ſcilicet, ut non
Sit mihi prima fides, & vere quod placet, ut non
Acriter elatrem, pretium ætas altera ſordet.
Ambigitur quid enim ? Caſtor ſciat an Docilis plus
Brunduſium Numici melius via ducat, an Appi.
Quem damnoſa Venus, quem præceps alea nudat,
Gloria quem ſupra vires & veſtit, & ungit :
Quem tenet argenti ſitis importuna fameſque,
Quem paupertatis pudor, & fuga : dives amicus,
Sæpe decem vitiis inſtructior, odit, & horret,
Aut, ſi non odit, regit, ac veluti pia mater
Plus, quam ſe ſapere, & virtutibus eſſe priorem
Vult, & ait prope vera : Meæ (contendere noli)
Stultitiam patiuntur opes. tibi parvula res eſt.
Arcta decet ſanum comitem toga; deſine mecum
Cer-

Certare. Eutrapelus, cuicumque nocere volebat,
Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim jam
Cum pulchris tunicis sumet nova consilia, & spes,
Dormiet in lucem: scorto postponet honestum
Officium, nummos alienos poscet: ad imum
Thrax erit, aut alitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam,
Commissumque teges, & vino tortus, & ira.
Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:
Nec, cum venari volet ille, poëmata panges,
Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis, atque
Zethi dissiluit, donec suspecta severo
Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion, tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotiesque educet in agros
Ætolis onerata plagis jumenta canesque,
Surge, & inhumanæ senium depone Camenæ,
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus emta;
Romanis solenne viris opus, utile famæ,
Vitæque, & membris, præsertim cum valeas, &
Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
Possis. adde, virilia quod speciosius arma
Non est qui tractet. scis quo clamore coronæ
Prælia sustineas campestria. denique sævam
Militiam puer, & Cantabria bella tulisti
Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit,
Et nunc, si quid abest, Italis adjudicat armis.
Ac ne te retrahas, & inexcusabilis absis.
Quamvis nil extra numerum fecisse, modumque
Curas, interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur.
Adversarius est frater, lacus, Hadria: donec
Alterutrum velox victoria fronde coronat.
Consentire suis studiis qui crediderit te:
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam. (si quid monitoris eges tu)
Quid de quoque viro & cui dicas, sæpe videto.
Percunctatorem fugito: nam garrulus idem est:
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures:
Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
Intra marmoreum venerandi limen amici:

Ne

Ne dominus pueri pulchri caræve puellæ,
Munere te parvo beet, aut incommodus angat.
Qualem commendas etiam atque etiam adſpice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, & quondam non dignum tradimus. ergo
Quem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri.
Ut penitus notum ſi tentet crimina, ſerves,
Tuteriſque tuo fidentem præſidio: qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te poſt paulo ventura pericula ſentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet.
Et neglecta ſolent incendia ſumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici;
Expertus metuit. tu, dum tua navis in alto eſt,
Hoc age, ne mutata retrorſum te ferat aura.
Oderunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi:
Sedatum celeres: agilem, gnavumque remiſſi.
Potores bibuli media de nocte Falerni,
Oderunt porrecta negantem pocula: quamvis
Nocturnos jures te formidare vapores.
Deme ſupercilio nubem, plerumque modeſtus
Occupat obſcuri ſpeciem, taciturnus acerbi,
Inter cuncta leges, & percunctabere doctos,
Qua ratione queas traducere leniter ævum:
Ne te ſemper inops agitet, vexetque Cupido:
Ne pavor, & rerum mediocriter utilium ſpes:
Virtutem doctrina paret, naturave donet:
Quid minuat curas: quid te tibi reddat amicum:
Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucellum,
An ſecretum iter, & fallentis ſemita vitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
Quem Mandela bibit, rugoſus frigore pagus:
Quid ſentire putas? quid credis amice precari?
Sit mihi, quod nunc eſt, etiam minus, ut mihi vivam
Quod ſupereſt ævi, ſi quid ſupereſſe volunt Di.
Sit bona librorum, & proviſæ frugis in annum
Copia: neu fluitem dubiæ ſpe pendulus horæ.
Sed ſatis eſt orare Jovem, qui donat, & aufert,
Det vitam, det opes: æquum mî animum ipſe parabo.

AD

AD MÆCENATEM, XIX.

PRiſco ſi credis, Mæcenas docte, Cratino,
Nulla placere diu, nec vivere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus: ut male ſanos
Adſcripſit Liber Satyris, Fauniſque poëtas,
Vina fere dulces oluerunt mane Camenæ.
Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus.
Ennius ipſe pater nunquam, niſi potus, ad arma
Proſiluit dicenda, forum, Putealque Libonis
Mandabo ſiccis: adimam cantare ſeveris.
Hoc ſimul edixit, non ceſſavere poëtæ
Nocturno certare mero, potare diurno.
Quid, ſi quis voltu torvo ferus & pede nudo,
Exiguæque togæ ſimulet textore Catonem,
Virtutemne repræſentet, moreſque Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenes æmula lingua;
Dum ſtudet urbanus, tenditque diſertus haberi,
Decipit exemplar vitiis imitabile. quod ſi
Pallerem caſu, biberent exſangue cominum.
O imitatores ſervum pecus, ut mihi ſæpe
Bilem. ſæpe jocum veſtri movere tumultus!
Libera per vacuum poſui veſtigia princeps:
Non aliena meo preſſi pede. qui ſibi fidit
Dux, regit examen. Parios ego primus jambos
Oſtendi Latio, numeros animoſque ſecutus
Archilochi, non res, & agentia verba Lycamben.
Ac ne me foliis ideo brevioribus ornes,
Quod timui mutare modos, & carminis artem:
Temperat Archilochi Muſam pede maſcula Sappho:
Temperat Alcæus: ſed rebus & ordine diſpar.
Nec ſocerum quærit, quem verſibus oblinat atris:
Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinus
Vulgavi fidicem. juvat immemorata ferentem
Ingenuis oculiſque legi manibuſque teneri
Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet ametque domi premat extra limen iniquus?
Non ego ventoſæ plebis ſuffragia venor
Impenſis cænarum, & tritæ munere veſtis.
Non ego nobilium ſcriptorum auditor & ultor,
Gram-

Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lachrymæ spissis indigna theatris
Scripta pudet recitare & nugis addere pondus,
Si dixit, rides, ait: & Jovis auribus ista
Servas. fidis enim manare poëtica mella
Te solum, tibi pulcher; ad hæc ego naribus uti
Formido, & luctantis acuto ne secer ungui,
Displicet iste locus, clamo, & diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram,
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

AD LIBRUM SUUM. XX.

VErtumnum, Janumque, liber, spectare, videris,
Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus,
Odisti, claveis, & grata sigilla pudico,
Paucis ostendi gemis, & communia laudas,
Non ita nutritus. fuge. quo discedere gestis.
Non erit emisso reditus tibi. quid miser egi,
Quid volui, dices, ubi quis te læserit. & scis
In breve te cogi, cum plenus languet amator,
Quod si non odio peccantis desipit augur,
Carus eris Romæ, donec te deserat ætas.
Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi
Cœperis, aut tineas pasces taciturnus inerteis,
Aut fugies Uticam, aut unctus mitteris Iterdam.
Ridebit monitor non exauditus, ut ille,
Qui male parentem in rupes detrusit asellum
Iratus. Quis enim invitum servare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba senectus.
Cum tibi Sol tepidus plureis admoverit aureis;
Me libertino natum patre, & in tenui re
Majores pennas nido extendisse loqueris,
Ut quantum generi demas, virtutibus addas.
Me primis urbis belli placuisse, domique,
Corporis exigui, præcanum Solibus aptum,
Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
Forte meum si quis te percunctabitur ævum,
Me quater undenos sciat implevisse Decembreis,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM LIBRI II.

AD AUGUSTUM. I.

Cum tot ſuſtineas & tanta negotia ſolus:
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda peccem.
Si longo ſermone morer tua tempora Cæſar.
Romulus & Liber pater, & cum Caſtore Pollux,
Poſt ingentia facta, Deorum in templa recepti,
Dum terras hominumque colunt genus, aſpera bella
Componunt, agros aſſignant, oppida condunt:
Ploravere ſuis non reſpondere favorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram,
Notaque fatali portenta labore ſubegit,
Comperit invidiam ſupremo fine domari.
Urit enim fulgore ſuo, qui prægravat arteis
Infra ſe poſitas: exſtinctus, amabitur idem.
Præſenti tibi maturos largimur honores,
Jurandaſque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus ſapiens & juſtus in uno,
Te noſtris ducibus, te Grajis anteferendo:
Cætera nequaquam ſimili ratione, modoque
Æſtimat: &, niſi quæ terris ſemota, ſuiſque
Temporibus defuncta videt, faſtidit, & odit.
Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetanteis,
Quas bis quinque viri ſanxerunt, fœdera regum.
Vel Gabiis, vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annoſa volumina vatum,
Dictitet Albano Muſas in monte locutas.
Si, quia Græcorum ſunt antiquiſſima quæque
Scripta, vel optima, Romani penſantur eadem
Scriptores trutina; non eſt quod multa loquamur
Nil intra eſt oleum, nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummum fortunæ: pingimus, atque

Psallimus, & luctamur Achivis doctius unctis.
Si meliora dies, ut vina, poëmata reddit,
Scire velim pretium chartis quotus arroget annus
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, veteresque referri debet, an inter
Vileis, atque novos? excludat jurgia finis.
Est vetus, atque probus, centum qui perficit annos,
Quid, qui deperiit minor uno mense, vel anno,
Inter quos referendus erit? veteresne poëtas,
An quos & præsens, & postera respuet ætas?
Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
Qui vel mense brevi vel toto est junior anno.
Utor permisso caudæque pilos ut equinæ
Paulatim vello, & demo unum: demo etiam unũ:
Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
Qui redit ad fâstos, & virtutem æstimat annis,
Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit.
Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
Quo promissa cadant, & somnia Pythagorea.
Nævius in manibus non est, & mentibus hæret
Pæne recens, adeo sanctũ est vetus omne poëma.
Ambigitur quoties uter utro sit prior: aufert
Pacuvius docti famam senis, Accius alti.
Dicitur Afrani toga convenisse Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro (tas,
Spectat Roma potens: habet hos, numeratq; poë-
Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab ævo.
Interdum vulgus rectum videt. est ubi peccat.
Si veteres ita miratur, laudatque poëtas,
Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat.
Si quædam nimis antique; si pleraque dure
Dicere credat eos, ignave multa fatetur;
Et sapit, & mecum facit, & Jove judicat æquo.
Non equidem insector, delendaque carmina Livi
Esse reor, memini quæ plagosum mihi parvo
Orbilium dictare: sed emendata videri,
Pulchraque, & exactis minimum distantia, miror.
Inter quæ verbum emicuit si forte decorum, &
Si versus paullo concinnior unus, & alter.
Injuste totum ducit, venditque poëma.
Indignor quidquam reprehendi: non quia crasse
Com-

ompositum illepideve putetur; sed quia nuper:
Nec veniam antiquis, sed honorem, & præmia posci.
ecte necne crocum, floresque perambulat Attæ
abula, si dubitem: clament periisse pudorem
uncti pæne patres, ea cum reprehendere coner
uæ gravis Æsopus, quæ doctus Rosetus egit:
el quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt;
el quia turpe putant parere minoribus: &, quæ
nberbes didicere, senes perdenda fateri.
m Saliare Numæ carmen qui laudat, & illud,
uod mecum ignorat, solus vult scire videri:
geniis non ille favet, plauditque sepultis:
ostra sed impugnat: nos, nostraque lividus odit,
uod si tam Græcis novitas invisa fuisset.
iam nobis, quid nunc esset venus, aut quid haberet
od legeret, tereretque viritim publicus usus?
primum positis nugari Græcia bellis
epit, & in vitium fortuna labier æqua:
nc athletarum studiis, nunc arsit equorem:
rmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit:
pendit picta vultum, mentemque tabella:
nc tibicinibus, nunc est gavisa tragœdis:
nutrice puella velut si luderet infans:
od cupide petiit, mature plena reliquit.
id placet aut odio est, quod non mutabile credas:
c paces habuere bonæ, ventique secundi
mæ dulce diu fuit, & solenne, reclusa
ne domo vigilare, clienti promere jura:
ctos nominibus certis expendere nummos,
ores audire, minori dicere, per quæ
cere res posset, minui damnosa libido.
avit mentem populus levis, & calet uno
endi studio: pueri, patresque severi,
de comas vincti cœnant, & carmina dictant.
ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
nior Parthis mendacior, & prius orto
vigil calamum, & chartas, & scrinia posco.
m agere ignarus navis timet: abrotonum ægro
audet, nisi qui didicit, dare. Quod medicorum est,
ittunt medici: Tractant fabrilia fabri.

Scribimus indocti, doctique poëmata passim.
Hic error tamen, & levis hæc insania, quantas
Virtutes habeat, sic collige. vatis avarus
Non temere est animus: versus amat hoc studet unum:
Detrimenta, fugas servorum, incendia ridet:
Non fraudem socio, puerove incogitat ullam
Pupillo: vivit siliquis, & pane secundo:
Militiæ quamquam piger, & malus, utilis urbi.
Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari:
Os tenerum pueri, balbumque poëta figurat:
Torquet ab obscænis jam nunc sermonibus aurē:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Asperitatis & invidiæ corrector, & iræ:
Recte facta refert: orientia tempora notis
Instruit exemplis: inopem solatur, & ægrum.
Castis cum pueris ignata puella mariti
Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
Poscit opem Chorus, & præsentia Numina sentit:
Cælesteis implorat aquas docta prece blandus:
Avertit morbos: metuenda pericula pellit:
Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annū.
Carmine Di superi placantur, carmine Manes.
Agricolæ prisci, fortes, parvoque beati,
Condita post frumenta, levantes tempore festo
Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem,
Cum sociis operum, & pueris, & conjuge fida
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
Floribus, & vino Genium memorem brevis ævi.
Fescennina hunc inventa licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit:
Libertasque recurrenteis accepta per annos
Lusit amabiliter: donec jam sævus apertam
In rabiem verti cœpit jocus, & per honestas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente lacessiti. fuit intactis quoque cura,
Conditione super communi. quin etiam lex,
Pœnaque lata, malo quæ nollet carmine quemquam
Describi, vertere modum, formidine fustis
Ad bene dicendum, delectandumque reducti.
Græcia capta ferum victorem capit, & arteis
Intulit agresti Latio: sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, & grave virus

Munditiæ pepulere. sed in longum tamen ævum
Manserunt, hodieque manent, vestigia ruris.
Serus enim Græcis admovit acumina chartis:
Et post Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quod Sophocles, & Thespis, & Æschylus utile ferent.
Tentavit quoque, rem si digne vertere possit:
Et placuit sibi, natura sublimis, & acer.
Nam spirat tragicum satis, & feliciter audet:
Sed turpem putat in scriptis metuitque lituram.
Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
Sudoris minimum: sed habet comœdia tanto
Plus oneris, quanto veniæ minus. adspice, Plautus
Quo pacto parteis tutetur amantis ephebi,
Ut patris attenti, lenonis ut insidiosi:
Quantus sit Dorsennus edacibus in parasitis:
Quam non adstricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummum in loculos demittere, post hoc
Securus, cadat an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,
Exanimat lentus spectator sedulus instat.
Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum
Subruit aut reficit. valeat res ludicra si me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc, terretq, poëtam:
Quod numero plures, virtute & honore minores,
Indocti, stolidique, & depugnare parati,
Si discordet eques, media inter carmina poscunt
Aut ursum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verum equitis quoque jam migravit ab aure voluptas
Omnis, ad incertos oculos, & gaudia vana.
Quatuor, aut plureis aulæa premuntur in horas,
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq; catervæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta, petorrita, naves:
Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus, seu
Diversum confusa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Ut sibi præbentem mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret asello

Fabellam surdo. nam quæ pervincere voces
Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscũ,
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Divitiæque peregrinæ, quibus oblitus actor
Cum stetit in scena concurrit dextera lævæ.
Dixit adhuc aliquid? nil sane. quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
Cum recte tractant alii, laudare maligne:
Ille per extentum funem mihi posse videtur
Ire poëta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Ut magus; & modo me Thebis, modo ponit
Athenis.
Verum age, & his, qui se lectori credere malunt,
Quam spectatoris fastidia ferre superbi,
Curam redde brevem, si munus Apolline dignum
Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
Ut studio majore petant Helicona virentem.
Multa quidem nobis facimus mala sæpe poëtæ:
(Ut vineta egomet cædam mea) cum tibi librum
Sollicito damus, aut fesso: cum lædimur, unum
Si quis amicorum est ausus reprendere versum:
Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati:
Cum lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poëmata filo:
Cum speramus eo rem venturam, ut simulatque
Carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
Arcessas, & egere vetes, & scribere cogas:
Sed tamẽ est operæ pretium cognoscere, qualeis
Æditues habeat belli spectata, domique
Virtus, indigno non committenda poëtæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui versibus, & male natis
Rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos.
Sed veluti tractata notam, labemque remittunt
Atramenta, fere scriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poëma
Qui tam ridiculum, tam care prodigus emit,
Edicto vetuit, ne quis se, præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum simulantia. quod si
Judicium subtile videndis artibus illud

Ad libros, & ad hæc Musarum dona vocares,
Bœotum in crasso jurares aëre natum.
At neque dedecorant tua de se judicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt
Dilecti tibi Virgilius Variusque poëtæ.
Nec magis expressi vultus per aënea signa,
Quam per vatis opus mores, animique virorum
Clarorum apparent: nec Sermones ego mallem
Repentes per humum, quam res componere gestas;
Terrarumque situs, & flumina dicere, & arceis
Montibus impositas, & Barbara regna, tuisque
Auspiciis totum confecta duella per orbem,
Claustraque custodem pacis cohibentia Janum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si, quantum cuperem, possem quoque. sed neque parvum
Carmen majestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
Sedulitas autem stultè quem diligit, urget;
Præcipue cum se numeris commendat, & arte.
Discit enim citius, meminitque libentius illud,
Quod quis deridet, quā quod probat & veneratur.
Nil moror officium, quod me gravat: ac neq; ficto
In pejus vultu proponi cereus usquam,
Nec prave factis decorari versibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere: & una
Cum scriptore meo, capsa porrectus aperta
Deferar in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

AD JULIUM FLORUM. II.

Flore, bono claroque fidelis amice Neroni,
Si quis forte velit puerum tibi vendere, natum
Tibure, vel Gabiis: & tecum sic agat: hic &
Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos,
Fiet, eritque tuus nummorum millibus octo,
Verna ministeriis ad nutus aptus herileis:
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda.
Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa levant, ubi plenius æquo
Laudat, venaleis qui vult extrudere merces,

Res urget me nulla meo ſum pauper in ære.
Nemo hoc magonũ faceret tibi,non temere à me
Quivis ferret idem. ſemel hic ceſſavit: &, ut fit,
In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, excepta nihil te ſi fuga lædat.
Ille ferat pretium pœnæ ſecurus, opinor.
Prudens emiſti vitioſum: dicta tibi eſt lex.
Inſequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua,
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi: dixi
Talibus officiis prope mancum: ne mea ſævus
Jurgares, ad te quod epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas? quereris ſuper hoc etiã,quod
Exſpectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis
Ærumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat: poſt hoc vehemens lupus, & ſibi, &
Iratus pariter, jejunis dentibus acer, (hoſti
Præſidium regale loco dejecit, ut ajunt,
Summe munito, & multarum divite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis,
Accipit & bis dena ſuper ſeſtertia nummum.
Forte ſub hoc tempus caſtellum evertere prætor
Neſcio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis,quæ timido quoque poſſent addere mentem:
I bone, quo virtus tua te vocat: i pede fauſto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, quantumvis ruſticus, ibit,
Ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit, atque doceri,
Iratus Grajis quantum nocuiſſet Achilles.
Adjecere bonæ paullo plus artis Athenæ:
Scilicet ut poſſem curvo dignoſcere rectum,
Atque inter ſylvas Academi quærere verum,
Dura ſed amovere loco me tempora grato:
Civiliſque rudem belli tulit æſtus in arma,
Cæſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Unde ſimul primum me dimiſere Philippi,
Deciſis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris, & fundi: paupertas impulit audax,
Ut verſus facerem ſed, quod non deſit, habentẽ,
Quæ poterunt unquam ſatis expurgare cicutæ,
Ni melius dormire putem,quam ſcribere verſus?
Sin-

Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum:
Tendunt extorquere poëmata. quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur, amantque:
Carmine tu gaudes: hic delectatur jambis:
Ille Bioneis ſermonibus, & ſale nigro.
Tres mihi convivæ prope diſſentire videntur;
Poſcentes vario multum diverſa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod jubet alter.
Quod petis id ſane eſt inviſum, acidumq; duobus,
Præter cætera, me Romæ ne poëmata cenſes
Scribere poſſe, inter tot curas totque labores?
Hic ſponſum vocat, hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officiis. cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino; viſendus uterque.
Intervalla vides humane commoda. verum
Puræ ſunt plateæ, nihil ut meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis geruliſque redemtor:
Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum:
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris:
Hac rabioſa fugit canis, hac lutulenta ruit ſus.
I nunc, & verſus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes,
Rite cliens Bacchi ſomno gaudentis, & umbra.
Tu me inter ſtrepitus nocturnos atque diurnos
Vis canere, & contracta ſequi veſtigia vatum?
Ingenium, ſibi quod vacuas deſumſit Athenas,
Et ſtudiis annos ſeptem dedit, inſenuitque
Libris, & curis ſtatua taciturnius exit
Plerumque, & riſu populum quatit. heic ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempeſtatibus urbis,
Verba lyræ motura ſonum connectere digner?

* * * * * *

Frater erat Romæ conſulti rhetor: ut alter
Alterius ſermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret, huic ut Mucius ille.
Qui minus argutos vexat furor iſte poëtas;
Carmina compono, hic elegos, mirabile viſu.
Cælatumque novem Muſis opus, adſpice primum.

Quanto cum faſtu, quanto molimine circum-
ſpectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam, ſi forte vacas, ſequere, & procul audi,
Quid ferat & quare ſibi nectat uterque coronam,
Cædimur, & totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius, ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere viſus,
Fit Mimnermus, & optivo cognomine creſcit:
Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
Cum ſcribo, & ſupplex populi ſuffragia capto,
Idem finitis ſtudiis & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina: verum
Gaudent ſcribentes; & ſe venerantur, & ultro,
Si taceas, laudant, quidquid ſcripſere beati:
At qui legitimum cupiet feciſſe poëma,
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit quæcunque parum ſplendoris habebunt,
Et ſine pondere erunt & honore indigna ferentur,
Verba movere loco, quamvis invita recedant,
Et verſentur adhuc intra penetralia Veſtæ,
Obſcurata diu populo, bonus eruet, atque
Proferet in lucem ſpecioſa vocabula rerum:
Quæ priſcis memorata Catonibus, atq; Cethegis,
Nunc ſitus informis premit, & deſerta vetuſtas,
Adſciſſet nova, quæ genitor, produxerit uſus,
Vehemens, & liquidus puroque ſimillimus amni.
Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua.
Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Lævabit cultu: virtute carentia tollet:
Ludentis ſpeciem dabit, & torquebitur: ut qui
Nunc Satyrum, nunc agreſtem Cyclopa movetur.
Prætulerim ſcriptor delirus, inerſque videri,
Dum mea delectent mala me, vel deniq; fallant,
Quam ſapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos,
In vacuo lætus ſeſſor, plauſorque theatro:
Cetera qui vitæ ſervaret munia recto
More, bonus ſane vicinus, amabilis hoſpes,
Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſervis,
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ:
Poſſet qui rupem & puteum vitare patentem.
Hic

Hic ubi cognatorum opibus, curisque refectus,
Expulit elleboro morbum, bilemque meraco,
Et redit ad sese. Pol me occidistis amici,
Non servastis. ait, cui sic extorta voluptas,
Et demtus per vim mentis gratissimus error.

* * * * * *

Nimirum sapere est abjectis utile nugis,
Et tempestivum pueris concedere ludum,
Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
Sed veræ numerosque modosque ediscere vitæ.
Quocirca mecum loquor hæc,tacitusq;recordor:
Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis. quod, quanto plura parasti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
Si vulnus tibi, monstrata radice, vel herba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem Di donarent, illi decedere pravam
Stultitiam: &, cum sis nihilo sapientior, ex quo
Pleniores, tamen uteris monitoribus isdem?
At si divitiæ prudentem reddere possunt,
Si cupidum timidumq; minus te: nempe ruberes
Viveret in terris te si quis avarior uno.
Si proprium est,quod quis libra mercatur,& ære:
Quædam, si credis consultis, mancipat usus:
Qui te pascit ager, tuus est, & villicus Orbi
Cum segetes occat. tibi mox frumenta daturus,
Te dominum sentit. das nummos: accipis uvam,
Pullos, ova. cadum temeti. nempe modo isto
Pallatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
Aut etiam supra, nummorum millibus emtum.
Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
Emtor Aricini quondam, Vejentis & arvi,
Emtum cœnat olus, quamvis aliter putat: emtis
Sub noctem gelidam lignis calefactat aënum.
Sed vocat usque suum, qua populus adsita certis
Limitibus vicina refugit jugia, tamquam
Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horæ,
Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc sorte suprema
Permutet dominos, & cedat in altera jura.
Sic quia perpetuus nulli datur usus. & hæres
Hæredem alterius, velut unda supervenit undam;
Quid

Quid vici prosunt, aut horrea? quidve Calabris
Saltibus adjecti Lucani, si metit Orcus
Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, vesteis Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant: est qui non curat habere.
Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
Præferet Herodis palmetis pinguibus: alter
Dives, & importunus ad umbram lucis ab ortu
Sylvestrem flammis & ferro mitiget agrum:
Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
quodque caput, vultu mutabilis albus, & ater.
Utar & ex modico, quantum res poscet, acervo
Tollam: nec metuam, quid de me judicet hæres,
Quod non plura datis invenerit. & tamen idem
Scire volam, quantum simplex, hilarisque nepoti
Discrepet, & quantum discordet parcus avaro.
Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sum-
tum
Invitus facias: neque plura parare labores.
Ac potius, puer ut festis Quinquatribus, olim
Exiguo, gratoque fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul absit. ego,
utrum
Nave ferar magna, an parva, ferar unus, & idem.
Non agimur tumidis velis Aquilone secundo:
Non tamen adversis ætatem ducimus Austris,
Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis usque priores.
Non es avarus: abi, quid cætera? jam simul isto
Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos Lemures portentaque Thessala rides?
Nataleis grate numeras? ignoscis amicis?
Lenior & melior fis accedente senecta?
Quid te exemta juvat spinis de pluribus una?
Vivere si recte nescis, decede peritis.
Lusisti satis: edisti satis atque bibisti:
Tempus abire tibi est: ne potum largius æquo
Rideat, & pulset lasciva decentius ætas.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI
DE ARTE POETICA LIBER, AD PISONES.

Humano capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, & varias inducere plumas,
Undique collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne;
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones, isti tabulæ fore librum
Persimilem, cujus, velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species, ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. Pictoribus atque poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, & hanc veniam petimusque damusque vicissim:
Sed non ut placidis coeant immitia, non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis gravibus plerumque, & magna professis
Purpureus, late qui splendeat, unus, & alter
Assuitur pannus, cum lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressum
Scis simulare. quid hoc, si fractis enatat exspes
Navibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Institui, currente rota cur urceus exit?
Denique sit, quod vis, simplex duntaxat, & unum.
Maxima pars vatum, pater, & juvenes patre digni,
Decipimur specie recti: brevis esse laboro,
Obscurus fio. sectantem levia, nervi
Deficiunt, animique: professus grandia, turget:
Serpit humi tutus nimium, timidusque procellæ.
Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum sylvis appingit, fluctibus aprum,
In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.

Æmi-

Æmilium circa ludum faber imus & ungeis
Exprimet, & molleis imitabitur ære capillos ;
Infelix operis summa, quia ponere totum
Nescit. hunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse velim, quam pravo vivere naso,
Spectandum nigris oculis, nigroque capillo.
Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam
Viribus, & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit & Venus, aut ego fallor,
Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præsens in tempus omittat
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor,
In verbis etiam tenuis, cautusque serendis.
Dixeris egregie, notum si callida verbum
Reddiderit junctura novum. si forte necesse est
Indiciis monstrare recentibus abdita rerum ;
Fingere cincturis non exaudita Cethegis
Continget, dabiturque licentia sumta pudenter
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
Græco fonte cadant, parce detorta. quid autem
Cæcilio, Plautoque dabit Romanus, ademtum
Virgilio Varioque ? ego cur acquirere pauca
Si possum, invideor ? cum lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
Nomina protulerit ? licuit, semperque licebit
Signatum præsente nota producere nomen.
Ut sylvæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt, ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modo nata, vigentque.
Debemur morti nos, nostraque, sive receptus
Terra Neptunus, classeis Aquilonibus arcet.
Regis opus, sterilisve diu palus, aptaque remis
Vicinas urbeis alit, & grave sentit aratrum :
Seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius. Mortalia facta peribunt,
Nedum sermonum stet honos, & gratia vivax.
Multa renascentur, quæ jam cecidere, cadentque,
Quæ nunc sunt in honore, vocabula, si volet usus :
Quem penes arbitrium est, & jus, & norma loquendi.
Res gestæ regumque, ducumque, & tristia bella,
Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.

ver-

Verſibus impariter junctis querimonia primum.
Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor,
Grammatici certant, & adhuc ſub judice lis eſt.
Archilochum proprio rabies armavit jambo.
Hunc ſocci cepere pedem, grandeſque cothurni,
Alternis aptum ſermonibus & populareis
Vincentem ſtrepitus, & natum rebus agendis.
Muſa dedit fidibus Divos, pueroſque Deorum,
Et pugilem victorẽ,& equum certamine primum
Et juvenum curas, & libera vina referre.
Deſcriptas ſervare vices, operumque colores,
Cur ego, ſi nequeo, ignoroque, poëta ſalutor?
Cur neſcire, pudens prave, quam diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica non vult.
Indignatur item privatis, ac prope ſocco
Dignis carminibus narrari cœna Thyeſtæ.
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia tollit,
Iratuſque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerumque dolet ſermone pedeſtri
Telephus & Peleus,cum pauper,& exſul uterque,
Projicit ampullas, & ſeſquipedalia verba,
Si curat cur ſpectantis tetegiſſe querela.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poëmata: dulcia ſunto,
Et quocunque volent, animum auditoris agunto,
Ut ridentibus arrident, ita flentibus adſunt
Humani vultus. Si vis me flere, dolendum eſt
Primum ipſi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, vel Peleu, male ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. Triſtia mœſtum
Vultum verba decent; iratum, plena minarum:
Ludentem, laſciva: ſeverum, ſeria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: juvat,aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore gravi deducit, & angit:
Poſt effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,
Romani tollent equites,peditéſque cachinnum.
Intererit multum, Davuſne loquatur, an heros:
Maturuſne ſenex, an adhuc florente juventa
Fervidus: an matrona potens, an ſedula nutrix:
Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli:
Colchus, an Aſſyrius: Thebis nutritus, an argis,

Aut

Aut famam ſequere, aut ſibi convenientia finge
Scriptor, honoratum ſi forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer:
Jura neget ſibi nata, nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, invictaque, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, triſtis Oreſtes,
Si quod inexpertum ſcæne committis, & audes
Perſonam formare novam; ſervetur ad imum
Qualis ab incepto proceſſerit, & ſibi conſtet.
Difficile eſt proprie communia dicere tuque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quam ſi proferres ignota indictaque primus,
Publica materies privati juris erit, ſi
Nec circa vilem patulumque moraberis orbem:
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres: nec deſilies imitator in arctum,
Unde pedē proferre pudor vetet, aut operis lex,
Nec ſic incipies ut ſcriptor cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes: naſcetur ridiculus mus
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte!
Dic mihi Muſa virum, captę poſt tempora Troję,
Qui mores hominum multorum vidit, & urbeis.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Scyllamque, & cum Cyclope Cha-
ribdin.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.
Semper ad eventum feſtinat, & in medias res
Non ſecus ac notas, auditorem rapit, &, quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit.
Atque ita mentitur, ſic veris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu, quid ego & populus mecum deſideret, audi,
Si plauſoris eges aulæa manentis, & uſque
Seſſuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat:
Ætatis cujuſque notandi ſunt tibi mores,
Mobilibuſque decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui voces jam ſcit puer, & pede certo
Signat humum, geſtit paribus colludere, & iram
Colligit, ac ponit temere, & mutatur in horas.
Imberbis juvenis tandem cuſtode remoto,

Gau-

Gaudet equis, canibusque, & aprici gramine campi:
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Utilium tardus provisor, prodigus æris,
Sublimis, cupidusque, & amata relinquere pernix.
Conversis studiis, ætas, animusque virilis
Quærit opes & amicitias: inservit honori;
Commisisse cavet, quod mox mutare laboret.
Multa senē circumveniunt incommoda: vel quod
Quærit, & inventis miser abstinet, ac timet uti.
Vel quod res omneis timide, gelideque ministrat,
Dilator, spe longus, iners, avidusque futuri:
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero: censor castigatorque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda secum,
Multa recedentes adimunt: ne forte seniles
Mandentur juveni partes, pueroque viriles.
Semper in adjunctis ævoque morabimur aptis.
Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus, & quæ
Ipse sibi tradit spectator, non tamen intus
Digna geri promes in scenam: multaque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
Aut in avem Procne vertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Neve Minor, neu sit quinto productior actu.
Fabula, quæ posci vult, & spectata reponi.
Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Actoris parteis chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat & hæreat apte.
Ille bonis faveatque, & concilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timenteis:
Ille dapes laudet mensæ brevis: ille salubrem
Justitiam, legesque, & apertis otia portis:
Ille tegat commissa, deosque precetur, & oret,
Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Tibia non ut nunc, orichalco vincta, tubæque
Æmula, sed tenuis simplexque foramine pauco

Adſpirare, & adeſſe choris erat utilis, atque
Nondum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu.
Quo ſane populus numerabilis, utpote parvus,
Et frugi, caſtuſque, verecunduſque coibat.
Poſtquam cœpit agros extendere victor, & urbem,
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genius feſtis impune diebus:
Acceſſit numeriſque modiſque licentia major.
Indoctus quid enim ſaperet, liberque laborum,
Ruſticus urbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motumque, & luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita veſtem.
Sic etiam fidibus voces crevere ſeveris,
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps,
Utiliumque ſagax rerum, & divina futuri
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agreſteis Satyros nudavit, & aſper
Incolumi gravitate jocum tentavit: eo quod
Illecebris erat, & grata novitate morandus
Spectator, functuſque ſacris, & potus, & exlex.
Verum ita riſores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros, ita vertere ſeria ludo;
Ne, quicunque Deus, quicunq; adhibebitur heros,
Regali conſpectus in auro nuper & oſtro,
Migret in obſcuras humili ſermone tabernas,
Aut dum vitat humum, nubes, & inania captet.
Effutire leveis indigna tragœdia verſus,
Ut feſtis matrona moveri juſſa diebus,
Intererit Satyris paullum pudibunda protervis,
Non ego inornata & dominantia nomina ſolum,
Verbaque, Piſones, Satyrorum ſcriptor amabo:
Nec ſic enitar tragico differre colori,
Ut nihil interſit, Davuſne loquatur, & audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
An cuſtos, famuluſque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen ſequar, ut ſibi quivis
Speret idem: ſudet multum, fruſtraque laboret
Auſus idem: tantum ſeries, juncturaque pollet:
Tantum de medio ſumtis accedet honoris.
Sylvis deducti caveant, me judice, Fauni,
Ne velut innati triviis, ac pæne forenſes,
Aut nimium teneris juvenentur verſibus unquã,
Aut immunda crepent, ignominioſaque dicta.
Offen-

Offenduntur enim, quibus eſt equus, & pater, & res:
Nec ſi quid fricti ciceris probat, & nucis emtor,
Æquis accipiunt animis, donantve corona.
Syllaba longa brevi ſubjecta, vocatur jambus
Pes citus: unde etiam trimetris accreſcere juſſit
Nomen jambeis, cum ſenos redderet ictus,
Primus ad extremum ſimilis ſibi.non ita pridem,
Tardior ut paullo graviorque veniret ad aureis,
Spondeos ſtabileis in jura paterna recepit
Commodus & patiens: non ut de ſede ſecunda
Cederet, aut quarta ſocialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni,
In ſcenam miſſos magno cum pondere verſus,
Aut operæ celeris nimium, curaque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quivis videt immodulata poëmata judex;
Et data Romanis venia eſt indigna poëtis.
Idcircone vager, ſcribamque licenter? an omneis
Viſuros peccata putem mea, tutus & intra
Spem veniæ cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.
At noſtri proavi Plautinos & numeros, &
Laudavere ſales: nimium patienter utrumque,
Ne dicam ſtulte, mirati; ſi modo ego, & vos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto,
Legitimumque ſonum digitis callemus, & aure,
Ignotum tragicæ genus inveniſſe Camenæ
Dicitur, & plauſtris vexiſſe poëmata Theſpis:
Quæ canerent, agerentque peruncti fæcibus ora,
Poſt hunc perſonæ, pallæque repertor honeſtæ
Æſchylus, & modicis inſtravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
Succeſſit vetus his comœdia, non ſine multa
Laude: ſed in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi, lex eſt accepta, choruſque
Turpiter obticuit ſublato jure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquere poëtæ:
Nec minimum meruere decus, veſtigia Græca
Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta:
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, clariſque potentius armis,
Quam lingua, Latium, ſi non offenderet unum-

quemque poëtarum limæ labor, & mora vos ô
Pompilius sanguis carmẽ reprehendite quod non
Multa dies, & multa litura coërcuit, atque
Perfectum decies non castigavit ad unguem.
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit, & excludit sanos Helicone poëtas (rat.
Democritus, bona pars non ungueis ponere cu-
Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
Nanciscetur enim pretium nomenque poëtæ,
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonsori Licino commiserit. ô ego lævus,
Qui purgo bilem sub verni temporis horam?
Non alius faceret meliora poëmata: verum
Nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exsors ipsa secandi.
Munus & officium nil scribens ipse docebo.
Unde parẽtur opes: quid alat, formetque poë-
tam: ~ (error.
Quid deceat, quid non, quo virtus, quo ferat
Scribendi recte sapere est & principium & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ,
Verbaque provisam rem non invita sequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat & quid amicis,
Quo sit amore parens, quo frater amandus, &
hospes
Quod sit conscripti, quod judicis officium: quæ
Partes in bellum missi ducis, ille profecto
Reddere personæ scit convenientia cuique.
Respicere exemplar vitæ morumque jubebo
Doctum imitatorem, & veras hinc ducere voces.
Interdum speciosa locis, morataque recte
Fabula, nullius Veneris, sine pondere, & arte.
Valdius oblectat populum meliusque moratur,
Quam versus inopes rerum, nugæque canoræ.
Grãjis ingenium, Grajis dedit ore rotundo
Musa loqui præter laudem, nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in partes centum diducere, dicat
Filius Albani, si de quincunce remota est
Uncia, quid superat? poteras dixisse, triens eu,
Rem poteris servare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis. ad hæc animos ærugo, & cura peculi
Cum semel imbuerit; speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, & lævi servanda cupresso?
Aut

Aut prodesse volunt, aut delectare poëtæ:
Aut simul & jucunda, & idonea dicere vitæ.
Quidquid præcipies, esto brevis, ut cito dicta
Præcipiant animi dociles, teneantque fideles.
Omne supervacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis causa, sint proxima veris.
Nec quodcunque volet, poscat sibi fabula credi:
Neu pransæ Lamiæ vivum puerum extrahat alvo
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
Celsi prætereunt austera poëmata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.
Lectorem delectando pariterque monendo.
Hic meret æra liber Sosiis, hic & mare transit,
Et longum noto scriptori prorogat ævum.
Sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus,
Nam neque chorda sonum reddit, quem vult manus & mens:
Poscentique gravem persæpe remittit acutum:
Nec semper feriet, quodcunque minabitur, arcus,
Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis quas aut incuria fudit
Aut humana parum cavit natura. quid ergo?
Ut scriptor si peccat idem librarius usque,
Quamvis est monitus, venia caret, & citharœdus
Ridetur chorda qui semper oberrat eadem.
Sic mihi, qui multum cessat, sit Chærilus ille,
Quem bis terque bonum cum risu miror, & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas est obrepere somnum.
Ut pictura, poësis erit: quæ, si propius stes,
Te capiat magis, & quædam si longius abstes.
Hæc amat obscurum: volet hæc sub luce videri,
Judicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel: hæc decies repetita placebit.
O major juvenum, quamvis & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te sapis, hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium & tolerabile rebus
Recte concedi. consultus juris, & actor
Caussarum mediocris, abest virtute diserti
Messalæ, nec scit quantum Cascellius Aulus:
Sed tamen in pretio est. Mediocribus esse poëtis
Non homines, non Di, non concessere columnæ,
Ut gratas inter mensas symphonia discors,

Et craſſum unguentum, & Sardo cum melle papaver
Offendunt, poterat duci quia cœna ſine iſtis:
Sic animis natum inventumque poëma juvandis,
Si paullum à ſummo diſceſſit, vergit ad imum.
Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis,
Indoctuſque pilæ, diſcive, trochive, quieſcit,
Ne ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ.
Qui neſcit, verſus tamen audet fingere. quid ni?
Liber, & ingenuus præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, vitioq; remotus ab omni.
Tu nihil invita dices faciesve Minerva:
Id tibi judicium eſt, ea mens. ſi quid tamen olim
Scripſeris, in Meci deſcendat judicis aures.
Et patris, & noſtras, nonumque prematur in annum.
Membranis intus poſitis delere licebit
Quod non edideris: Neſcit vox miſſa reverti.
Silveſtreis homines ſacer interpreſque Deorum
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire tigreis rapidoſque leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa movere ſono teſtudinis. & prece blanda
Ducere quo vellet. fuit hæc ſapientia quondam,
Publica privatis ſecernere, ſacra profanis:
Concubitu prohibere vago: dare jura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen divinis vatibus, atque
Carminibus venit. poſt hos inſignis Homerus,
Tyrtæuſque mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictæ per carmina ſortes,
Et vitæ monſtrata via eſt, & gratia regum
Pieriis tentata modis, ludusque repertus,
Et longorum operum finis ne forte pudori
Sit tibi Muſa lyræ ſollers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſine divite vena,
Nec rude quid proſit video ingenium alterius ſic
Altera poſcit opem res, & conjurat amice.
Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer, ſudavit, & alſit:
Abſtinuit Venere & vino, qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magiſtrum.
Nunc ſatis eſt dixiſſe. Ego mira poëmata pango.
Occu-

Occupet extremum ſcabies, mihi turpe relinqui
eſt
Et, quod non didici, ſane neſcire fateri.
Ut præco ad merceis turbam qui cogit emendas,
Aſſentatores jubet ad lucrum ire poëta
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.
Si vero eſt, unctum qui recte ponere poſſit,
Et ſpondere levi pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor, ſi ſciet inter-
noſcere mendacem verumque beatus amicum.
Tu ſeu donatis, ſeu quid donare velis cui,
Nolito adverſus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ, clamabit enim, pulchre, bene, recte:
Palleſcet ſuper his: etiam ſtillabit amicis
Ex oculis rorem: ſaliet, tundet pede terram.
Ut, qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: ſic
Deriſor vero plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborent,
An ſit amicitia dignus. ſi carmina condes.
Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.
Quinctilio ſi quid recitares, corrige, ſodes,
Hoc, ajebat, & hoc. melius te poſſe negares
Bis terque expertum fruſtra, delere jubebat
Et male tornatos incudi reddere verſus.
Si defendere delictum, quam vertere, malles,
Nullum ultra verbum, aut operam ſumebat ina
nem:
Quin ſine rivali teque & tua ſolus amares.
Vir bonus & prudens verſus reprehendit iner-
teis:
Culpabit duros, incomtis allinet atrum
Tranſverſo calamo ſignum: ambitioſa recidet
Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
Arguet ambigue dictum; mutanda notabit;
Fiet Ariſtarchus; nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ ſeria ducent
In mala, deriſum ſemel, exceptumque ſiniſtre.
Ut mala quem ſcabies, aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana,
Veſanum tetigiſſe timent, fugiuntque poëtam,
Qui ſapiunt: agitant pueri, incautique ſequuntur.
Hic, dum ſublimeis verſus ructatur, & errat,

Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foveamque: licet, Succurrite, longum
Clamet, Io cives; non sit, qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre & demittere funem;
Qui scis, an prudens huc se dejecerit, atque
Servari nolit? dicam, Siculique poëtæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Æt-
nam
Insiliit. sit jus, liceatque periri poëtis.
Invitum qui servat, idem facit occidenti.
Nec semel hoc fecit: nec, si retractus erit jam.
Fiet homo, & ponet famosæ mortis amorem.
Nec satis apparet. cur versus factitet: utrum
Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
Moverit incestus. certe furit, ac velut ursus,
Objectos caveæ valuit si frangere clathros,
Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
Quem vero arripuit, tenet occiditque legendo,
Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

FINIS.

